

Sametingets årsmelding 2018

Vedtatt 7. mars 2019

Sak 10/19

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Karasjok/Karášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Sámediggi 2019

Forsidebilde: Sametinget

Innhold

Del 1 - Leders beretning	10
Del 2 - Introduksjon til virksomheten og hovedtall.....	12
<i>Sametingets politiske organisering.....</i>	<i>13</i>
<i>Sametingets administrasjon.....</i>	<i>15</i>
Sametingets administrative organisering.....	16
Årsverk	17
Sykefravær.....	17
Turnover	17
Ledige stillinger.....	18
Dokumentstatistikk.....	18
<i>Internettstatistikk for Sametinget.....</i>	<i>18</i>
Statistikk for Sametingets nettside 2018	18
Statistikk sosiale medier 2018	19
<i>Nøkkeltal I.....</i>	<i>20</i>
Del 3 - Årets aktiviteter og resultater	21
Virkemidler, drift politisk og administrativt nivå mot revidert budsjett	22
Bevilgninger fra departementene.....	22
Virkemiddelregnskapet 2018	23
Omdisponeringer	24
Oversikt over utvalgte konsultasjoner med statlige myndigheter i 2018	25
1 Språk.....	28
1.1 <i>Virkemidler til samiske språk</i>	<i>28</i>
1.1.1 Innsatsområder - språk	28
1.2 <i>Bruk av samisk språk</i>	<i>28</i>
1.2.1 Samletabell - bruk av samisk språk	28
1.2.2 Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd.....	28
1.2.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd.....	29
1.2.4 Språkundersøkelse - prosjekt	30
1.3 <i>Utvikling av samiske språk</i>	<i>30</i>
1.3.1 Samletabell - Utvikling av samiske språk.....	31
1.3.2 Språkutvikling i kommuner - søkerbasert tilskudd	31
1.3.3 Språkutvikling i fylkeskommuner - søkerbasert tilskudd	31
1.3.4 Samiske språksentre - direkte tilskudd	32
1.3.5 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd	33
1.3.6 Språkmotivering for ungdom - søkerbasert tilskudd	34
1.3.7 Rettskrivningsbok for lulesamisk - prosjekt.....	35
1.3.8 Sámi Giellagáldu - prosjekt	36

1.4	Oppfølging av "Hjertespråket".....	37
1.4.1	Samletabell - Hjertespråket.....	37
1.5	Stedsnavnstjenesten.....	38
2	Kunnskap.....	40
2.1	Virkemidler til kunnskap.....	40
2.1.1	Innsatsområder kunnskap.....	40
2.2	Innholdet i samisk barnehagetilbud.....	40
2.2.1	Samletabell - Innholdet i samisk barnehagetilbud.....	42
2.2.2	Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd.....	42
2.2.3	Sámi mánát ođđa searvelanjain - prosjekt.....	43
2.3	Språkarbeid i barnehager.....	44
2.3.1	Samletabell - språkarbeid i barnehager.....	44
2.3.2	Tilskudd til samisk språkopplæring - søkerbasert tilskudd.....	44
2.3.3	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid - søkerbasert tilskudd.....	45
2.3.4	Juvlesámi giellatjehppe - direkte tilskudd til Árran mánnálgárdde.....	45
2.4	Kompetanseheving i barnehage.....	46
2.4.1	Samletabell - kompetanseheving i barnehage.....	46
2.4.2	Seminar for Barnehageansatte - konferanse.....	47
2.5	Pedagogisk materiell.....	48
2.5.1	Samletabell - pedagogisk materiell.....	48
2.5.2	Tilskudd til pedagogisk materiell - søkerbasert tilskudd.....	48
2.6	Samisk innhold i skolen.....	48
2.6.1	Samletabell - samisk innhold i skolen.....	51
2.6.2	Revidering av læreplaner - prosjekt.....	51
2.6.3	Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen - søkerbasert tilskudd.....	53
2.7	Læringsmiljø og skoleutvikling.....	53
2.7.1	Samletabell - læringsmiljø og skoleutvikling.....	54
2.7.2	Nettverk for samiskopplæring - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla.....	54
2.7.3	MoU on Cooperation on Indigenous Education - prosjekt.....	54
2.7.4	Spesialpedagogiske fagdager - konferanse.....	54
2.7.5	Fellesskole Sirbmá oppvekstsenter/Ohcejoga skuvla.....	55
2.8	Læremidler.....	55
2.8.1	Samletabell - læremidler.....	56
2.8.2	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd.....	56
2.8.3	Rammeavtaler med læremiddelprodusenter - avtale.....	58
2.8.4	Ovttas - Aktan - Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla.....	58
2.8.5	Stimuleringstiltak for læremiddelutviklere - konferanse.....	58
2.9	Utvikling av digitale læremidler.....	59
2.10	Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning.....	59
2.11	Utdanning- og forskningsbehov.....	60

2.12	<i>Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning</i>	61
2.12.1	Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	61
3	Arealer, miljø og klima	63
3.1	<i>Virkemidler til arealer, miljø og klima.....</i>	63
3.1.1	Innsatsområder arealer, miljø og klima	63
3.2	<i>Forvaltning av arealer.....</i>	63
3.2.1	Samletabell - tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer	65
3.2.2	Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	65
3.2.3	Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	65
3.3	<i>Naturressurser</i>	66
3.4	<i>Naturmangfold.....</i>	67
3.5	<i>Klima.....</i>	68
3.6	<i>Utmarksbruk - Meahcásteapmi.....</i>	68
4	Næringer.....	70
4.1	<i>Virkemidler til næringer.....</i>	70
4.1.1	Innsatsområder - næringer.....	70
4.2	<i>Primærnæringer</i>	71
4.2.1	Samletabell - primærnæringer	75
4.2.2	Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd.....	75
4.2.3	Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltningen - prosjekt.....	77
4.3	<i>Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer.....</i>	77
4.3.1	Samletabell - variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer.....	77
4.3.2	Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer - søkerbasert tilskudd.....	78
4.3.3	Melding om samiske næringer - prosjekt.....	78
4.3.4	Sápmi Næringshage - direkte tilskudd	78
4.3.5	Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd.....	79
4.3.6	Samisk reiseliv - prosjekt	79
4.3.7	Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	80
4.4	<i>Kreative næringer.....</i>	80
4.4.1	Samletabell - kreative næringer.....	81
4.4.2	Tilskudd til kreative næringer - søkerbasert tilskudd.....	81
4.4.3	Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt	81
4.5	<i>Duodji</i>	82
4.5.1	Samletabell - duodji	82
4.5.2	Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd	82
4.5.3	Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji	83
4.5.4	Evalueringsplan for veilederordningen	83
4.5.5	Næringsavtale for duodji	84

5	Kultur	86
5.1	<i>Virkemidler til kultur</i>	86
5.1.1	Innsatsområder - kultur	86
5.2	<i>Gode rammevilkår for samiske kunstnere</i>	87
5.2.1	Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere	87
5.2.2	Samisk kunstneravtale - avtale	88
5.2.3	Musikkutgivelser og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd	89
5.2.4	Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	89
5.2.5	Kunstnerkonferansen - konferanse	90
5.3	<i>Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur</i>	90
5.3.1	Samletabell - samiske kulturinstitusjoner	91
5.3.2	Festivaler - direkte tilskudd	91
5.3.3	Teatre - direkte tilskudd	92
5.3.4	Museer - direkte tilskudd	93
5.3.5	Bååstede - prosjekt	94
5.3.6	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd	94
5.3.7	Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	95
5.4	<i>Samisk litteratur og medier</i>	95
5.4.1	Samletabell - samisk litteratur og medier	96
5.4.2	Čális fal - prosjekt	96
5.4.3	Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur - søkerbasert tilskudd	96
5.4.4	Samiske medier – direkte tilskudd	97
5.4.5	Tilskudd til Samiske bokbusser - direkte tilskudd	98
5.4.6	Konferanse om samisk litteratur - konferanse	99
5.5	<i>Samisk idrett</i>	99
5.5.1	Samletabell - samisk idrett	99
5.5.2	Samisk idrett - direkte tilskudd	99
5.5.3	Kultur- og idrettsstipend - stipend	100
6	Kulturminnevern	101
6.1	<i>Virkemidler til kulturminnevern</i>	101
6.1.1	Innsatsområder - kulturminnevern	101
6.2	<i>Forvaltning av kulturminner</i>	101
6.2.1	Samletabell - forvaltning av kulturminner	104
6.2.2	Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	104
6.2.3	Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen - prosjekt	105
6.2.4	Skjøtsel- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	105
6.2.5	BARK - skjøtels og formidling av kulturminner - prosjekt	106
6.3	<i>Rammebetingelser for samisk kulturminnevern</i>	107
6.4	<i>Synliggjøring av den samiske kulturarven</i>	107
6.5	<i>Bygningsvern</i>	108
6.5.1	Samletabell - bygningsvern	108

6.5.2	Bygningsvernprosjekter - søkerbasert tilskudd	109
7	Helse og sosial	111
7.1	<i>Virkemidler til helse og sosial.....</i>	<i>111</i>
7.1.1	Innsatsområder - helse og sosial.....	111
7.2	<i>En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester</i>	<i>111</i>
7.2.1	Samletabell - en god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester.....	113
7.2.2	Brukerrettede tilbud for eldre samer - Direkte tilskudd til Várdobáiki.....	113
7.2.3	Samisk legeforening - direkte tilskudd	114
7.2.4	Tilskudd til helse- og sosialprosjekter - søkerbasert tilskudd	114
7.3	<i>En likeverdig barneverntjeneste.....</i>	<i>115</i>
7.4	<i>Etiske retningslinjer for samisk helseforskning</i>	<i>116</i>
7.4.1	Samletabell - etiske retningslinjer for samisk helseforskning	117
7.4.2	Etiske retningslinjer for samisk helseforskning - prosjekt.....	117
8	Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	118
8.1	<i>Virkemidler til urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling.....</i>	<i>118</i>
8.1.1	Innsatsområder - urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling	118
8.2	<i>Samisk samarbeid.....</i>	<i>118</i>
8.3	<i>Nordområdene</i>	<i>120</i>
8.4	<i>Urfolks rettigheter</i>	<i>120</i>
8.4.1	Samletabell - urfolks rettigheter	122
8.4.2	Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd	122
8.4.3	Oppfølging av WCIP - prosjekt	123
8.4.4	Sannhets- og forsoningsprosess - prosjekt.....	123
8.5	<i>Likeverd og solidaritet.....</i>	<i>123</i>
8.6	<i>Likestilling</i>	<i>124</i>
8.6.1	Samletabell - likestilling.....	125
8.6.2	Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd.....	125
8.6.3	Vold i nære relasjoner i samiske samfunn - prosjekt	125
9	Samarbeidsavtaler	126
9.1	<i>Samarbeidsavtalene med byene</i>	<i>126</i>
9.2	<i>Virkemidler til lokalt og regionalt samarbeid</i>	<i>128</i>
9.2.1	Innsatsområder - samarbeidsavtaler	128
9.3	<i>Regionalt og lokalt samarbeid.....</i>	<i>128</i>
9.3.1	Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	129
10	Politisk nivå.....	130
10.1	<i>Samletabell - politisk nivå</i>	<i>130</i>
10.2	<i>Driftsutgifter politisk nivå.....</i>	<i>130</i>
10.2.1	Samletabell - politisk nivå.....	130

10.2.2	Sametingets plenum	130
10.2.3	Sametingets plenumsledelse	131
10.2.4	Sametingets fagkomiteer	131
10.2.5	Sametingets kontrollutvalg.....	131
10.2.6	Samisk parlamentarisk råd (SPR)	132
10.2.7	Sametingsrådet.....	132
10.2.8	Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU).....	132
10.2.9	Sametingets eldreråd	133
10.2.10	Sametingets klagenemnd	134
10.2.11	Oppgradering av plenumssalen	134
10.3	<i>Virkemidler politisk nivå</i>	135
10.3.1	Samletabell - virkemidler politisk nivå	135
10.3.2	Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	135
10.3.3	Opposisjonens arbeidsvilkår.....	135
10.3.4	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - direkte tilskudd	135
10.3.5	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd.....	136
10.3.6	Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale.....	136
10.3.7	Forsking på Sametingsvalget - avtale	136
11	Administrativt nivå	138
11.1	<i>Verdier, visjon og mål for administrasjonen</i>	140
11.1.1	Administrasjonens overordnede mål	140
11.1.2	Kompetanseløft i samisk	140
11.1.3	Arbeidsmiljø.....	140
11.1.4	Digitalisering i Sametinget.....	141
11.1.5	Fra tildelingsbrevet 2018.....	141
Del 4	Styring og kontroll i virksomheten	142
Del 5	Vurdering av fremtidsutsikter	144
Del 6	Årsregnskap	148
	<i>Ledelseskommentarer</i>	148
	Formål	148
	Bekreftelse	148
	Vesentlige forhold ved årsregnskapet	148
	Revisjonsordning.....	149
	<i>Prinsippnote årsregnskapet</i>	150
	Prinsippendringer og endring av sammenligningstall.....	150
	Transaksjonsbaserte inntekter	150
	Inntekter fra bevilgning og inntekter fra tilskudd og overføringer.....	150
	Kostnader	150
	Pensjon og gruppelivsforsikring.....	151
	Klassifisering og vurdering av anleggsmidler	151
	Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld	151

Statens kapital	152
Kontantstrømoppstilling	152
Statlige rammebetingelser	152
Bevilgningsrapportering.....	152
<i>Resultatregnskapet.....</i>	<i>154</i>
<i>Balanse</i>	<i>155</i>
<i>Noter til årsregnskapet.....</i>	<i>157</i>
<i>Kontantstrømoppstilling etter den direkte metoden.....</i>	<i>163</i>
<i>Bevilgningsrapportering</i>	<i>164</i>
Oppstilling av bevilgningsrapportering	164

Del 1 - Leders beretning

Historien har vist oss at det er mulig å arve traumer. Mange har opplevd tap av språk, identitet, selvfølelse og tilhørighet. Fortsatt er historien om den statlige fornorskningspolitikken vond for mange i det samiske samfunnet. I 2018 besøkte vi alle de samiske språkområdene for å høre hvilke forventninger det samiske folket har til Sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid. Disse historiene utgjorde et bakteppe for Sametingets innspill til mandatet til kommisjonen. Jeg har vært tydelig på at vi fra samisk hold har forventninger om at kommisjonens arbeid vil gi oss ny kunnskap om en felles, nasjonal historie og at det settes i verk nødvendige tiltak for å rette opp historisk urett. Fortsatt er det mange samer som må tåle hets og diskriminering basert på sin etnisitet. Det offentlige ordskiftet er ofte hardt og preget av fordommer. Jeg tror at vi – både samer og nordmenn – behøver et endelig oppgjør med fortiden.

Vår samiske identitet er som et beskyttende skall når det stormer som verst. Vår viktigste oppgave er å sikre og utvikle de samiske språkene, kulturen og samfunnslivet, og med det styrke den samiske identiteten for hele det samiske folk. De samiske språkene bærer vår felles kulturelle arv og våre verdier. I 2018 har vi fortsatt vårt arbeid med å følge opp NOU 2016: 18 Hjertespråket, blant annet i kontakt med Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Vi har også i løpet av 2018 utformet en redegjørelse om samisk språkreform, som danner grunnlaget for Sametingsrådets langsiktige strategi for samiske språk, kalt Giellalokten – Språkløftet. Vår visjon er at de samiske språkene skal være naturlige, samfunnsbærende og levende språk i det moderne samfunnet.

Sametinget har også brukt året til å forberede seg til FNs internasjonale år for urfolksspråk i 2019. Urfolksspråk verden over er sterkt truet og situasjonen for de samiske språkene er alvorlig. Det samiske samfunnet har fortsatt et stort behov for samiskspråklige lærere i barnehage og grunnskole, spesielt i sør- og lulesamiske områder. I 2018 har vi sett starten av rekrutteringsarbeidet med å få flere til å velge å bli samisklærer. De samiske barna er våre språks fremtid, og vi må sørge for at de har de beste forutsetningene for å lære og utvikle språkferdighetene sine. En annen gledelig nyhet fra året 2018 er at Røros ble innlemmet i forvaltningsområdet for samiske språk. De fire sørsamiske kommunene i Norge vil være viktige samarbeidspartnere for Sametinget i tiden fremover med å bevare og utvikle det sørsamiske språket.

Reindrifta er en urfolksnæring i Norge. Vi er opptatt av å sikre et akseptabelt folkerettslig nivå i forvaltningen, som ivaretar samisk selvbestemmelse. Jeg er glad for at Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) i 2018 har oppnevnt et lovutvalg, som skal ha en helhetlig gjennomgang av reindriftsloven fra et samisk perspektiv. Jeg vil fortsatt invitere norske myndigheter til å ta del i dette arbeidet sammen med oss.

Det samiske samfunnet har de siste årene selv brutt tausheten om en rekke vanskelige temaer. Tallene viser at risikoen for å oppleve vold er betydelig mye høyere for samer enn majoritetsbefolkningen og at 49 prosent av samiske kvinner er blitt utsatt for fysisk, psykisk eller seksuell vold i løpet av livet. Jeg er stolt av vårt samfunn som sier ifra om at dette ikke er akseptabelt, men jeg er skuffet over regjeringen som unnlater å hjelpe når vi ber om det. Sametinget har i samarbeid med Likestillings- og diskrimineringsombudet og Kriesesentersekretariatet satt fokus på temaet i forbindelse med Taushet tar liv-kampanjen i 2018. FN står støtt bak oss i kravet om en helhetlig handlingsplan for å redusere og forebygge vold i Sápmi. Dette er et krav som jeg fortsatt vil kjempe for frem til norske myndigheter tar dette ansvaret.

Dette er bare noen av de mange sakene som Sametinget har arbeidet med i 2018. I denne årsmeldingen vil vi presentere flere resultater av vårt arbeid.

Karášjohka, 31. januar 2019

Aili Keskitalo
Sametingets president

Del 2 - Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Det første Sameting ble åpnet av Hans Majestet Kong Olav V den 9. oktober 1989.

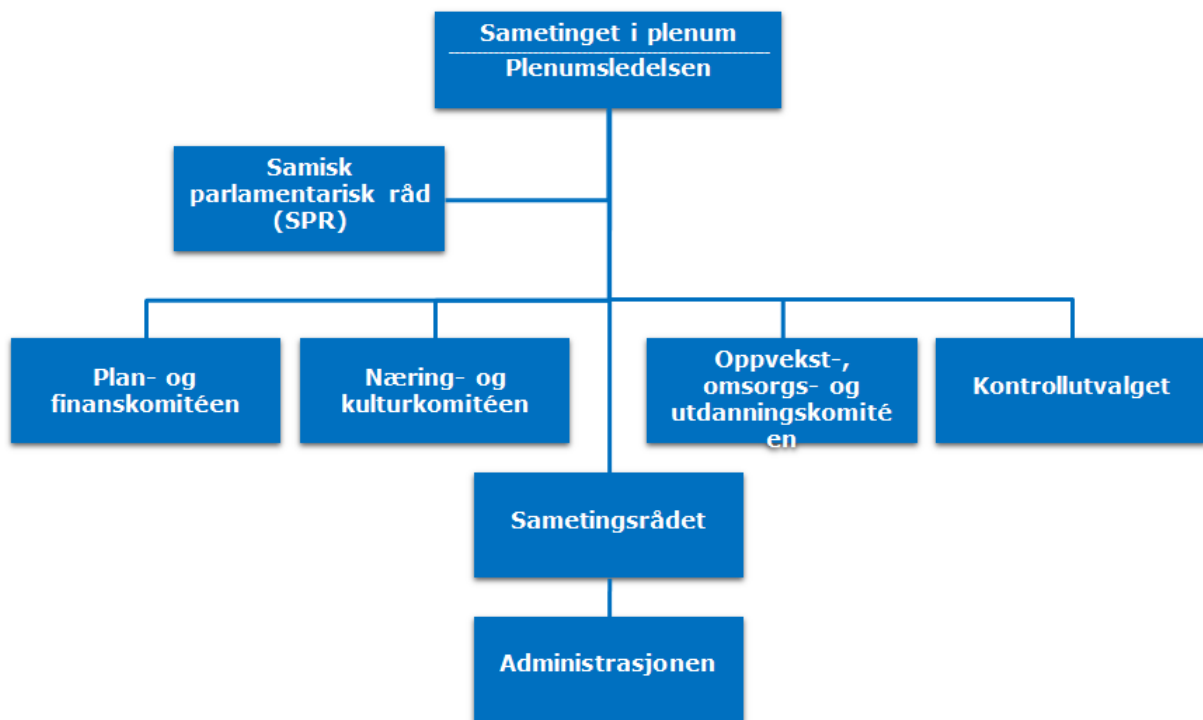
Sametinget er det samiske folkets folkevalgte parlament i Norge og er et selvstendig folkevalgt organ. Som samenes folkevalgte organ i Norge er Sametingets mål å arbeide for anerkjennelse av samenes grunnleggende rettigheter som grunnlag for å ivareta og styrke samisk kultur, språk og samfunnsliv og eksistensen av ulike samiske tradisjoner. Sametinget skal styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge samt bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket.

Sametinget er et demokratisk instrument for samisk selvbestemmelse og for utvikling av nyttige og nødvendige tjenester og tilbud til den samiske befolkningen. Sametinget er samenes talsrør nasjonalt og internasjonalt. Sametinget vil bidra til at rettighetene i FNs erklæring om urfolks rettigheter implementeres i lovverk og praktisk politikk som påvirker vår hverdag.

Sametinget styres etter det parlamentariske prinsipp, hvor det sittende Sametinget baserer sin virksomhet på tillit i plenum. Sametinget i plenum er Sametingets øverste organ og myndighet. Tinget regulerer sin virksomhet innenfor de rammer som er gitt i Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (Sameloven). Plenum fastsetter tingets arbeidsorden, med regler og retningslinjer for all annen virksomhet i regi av Sametinget. Det avholdes henholdsvis fire komité- og plenumsmøter i året. I 2018 var komité- og plenumsmøtet i mars gjennomført i samme uke, mens komité- og plenumsmøtene i mai-juni, september og november-desember avholdes i adskilte uker, hvorav komitémøtene arrangeres to uker i forkant av plenumsmøtet.

Sametingsvalget holdes hvert fjerde år på samme dagen som stortingsvalget. Sametinget er øverste valgmyndighet til sametingsvalget. Det er 7 valgkretser som dekker hele landet, hver valgkrets får tildelt mandater etter antall manntallsførte i kretsen.

Til sammen velges det 39 representanter fra hele landet.

Sametingets politiske organisering

Plenumsledelsen består av fem medlemmer som velges etter forholdstallsprinsippet av og blant Sametingets representanter.

Frem til 15. juni 2018 besto Sametingets plenumsledelse av:

Elisabeth Erke (AP), plenumsleder
 Tor Gunnar Nystad (NSR), nestleder
 Aili Guttorm (NSR)
 Thomas Åhren (NSR)
 Tor H. Mikkola (Nordkalottfolket)

Med bakgrunn i at Elisabeth Erke og Tor H. Mikkola ble gitt fritak fra sine verv i plenumsledelsen, ble det i sak 039/18 valgt nye medlemmer. Fra 15. juni 2018 og ut valgperioden er plenumsledelsen slik:

Tom Sottinen (AP), plenumsleder	vara: Synnøve Søndergaard, (AP)
Tor Gunnar Nystad (NSR), nestleder	vara: Nils Mikkelsen Utsi, (NSR)
Aili Guttorm (NSR)	vara: Ellinor Marita Jåma, (ÅaSG)
Thomas Åhren (NSR)	vara: Niko Valkeapää, (NSR)
Kåre Olli, (partipolitisk uavhengig)	vara: Toril B. Kåven, (NORD)

Plenumsledelsens oppgave er å innkalle til Sametingets komité- og plenumsmøter og lede plenumsmøtene etter reglene i Sametingets forretningsorden. Dette omfatter også å behandle permisjonssøknader, og å ta nødvendige avgjørelser i spørsmål om Sametingets saksforberedelse og spørsmål om tolking av regulativ og reglement. Plenumsledelsen fremmer innstilling til plenum i reglement om saksbehandlingen i Sametinget og godtgjørelse til Sametingets politikere. Plenumsledelsen skal på vegne av Sametingets plenum, ivareta representasjonsoppgaver, eventuelt utpeke andre til slike oppgaver, og utpeke Sametingets deltakere til møter, konferanser med mer.

I tillegg har plenumsledelsen som oppgave å forestå og forvalte Sametingets valgmanntall og valg til Sametinget.

Alle Sametingets representanter er medlem av en av de tre fagkomitéene som behandler saker og gir sin innstilling til Sametinget i plenum:

- Plan- og finanskomitéen
- Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomitéen
- Nærings- og kulturkomitéen

Fagkomitéene er opprettet for å utnytte den samlede samepolitiske kunnskap som finnes blant Sametingets representanter, samtidig som man legger til rette for at representantene involveres i forberedelsene av saker til behandling i Sametingets plenum. Komitéene fremmer på bakgrunn av et forslag fra Sametingsrådet, eventuelt plenumsledelsen, innstilling til plenum i de sakene plenumsledelsen oversender komiteene.

Plenumsmøtene har vært tolket av fire faste tolker fra/til norsk (svensk), nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk, alt etter hvilket språk som ble brukt fra talerstolen. Møtene i fagkomiteene har vært tolket fra nordsamisk til norsk, med én tolk i hver komité.

For valgperioden 2017-2021 består fagkomiteene av:

Plan- og finanskomiteen	
Leder Cecilie Hansen	Senterpartiet
Nestleder Ronny Wilhelmsen	Arbeiderpartiet
Medlem Runar Myrnes Balto	Norske Samers Riksforbund
Medlem Aili Guttorm	Norske Samers Riksforbund
Medlem Tor Gunnar Nystad	Norske Samers Riksforbund
Medlem Karen Anette Anti	Norske Samers Riksforbund
Medlem Thomas Åhrén	Norske Samers Riksforbund
Medlem Klemet Erland Hætta	Norske Samers Riksforbund
Medlem Tom Sottinen	Arbeiderpartiet
Medlem Synnøve Søndergaard	Arbeiderpartiet
Medlem Lars Filip Paulsen	Høyre
Medlem Toril Bakken Kåven	Nordkalottfolket
Medlem Isak Mathis O. Hætta	Kautokeino fastboendes forening

Nærings- og kulturkomiteen	
Leder Arild Pettersen Inga	Arbeiderpartiet
Nestleder Nora Marie Bransfjell	Norske Samers Riksforbund
Medlem Mathis Nilsen Eira	Norske Samers Riksforbund
Medlem Sandra A. Eira	Norske Samers Riksforbund
Medlem Sandra Márjá West	Norske Samers Riksforbund
Medlem Jovna Vars Smuk	Norske Samers Riksforbund/ Samefolkets parti
Medlem Per Mathis Oskal	Arbeiderpartiet
Medlem John Kappfjell	Arbeiderpartiet
Medlem Hans Ole Eira	Senterpartiet
Medlem Inger Eline Eriksen Fjellgren	Árja
Medlem Tor H. Mikkola	Nordkalottfolket
Medlem Arthur Tørfoss	Fremskrittspartiet
Medlem Anders Somby jr.	Flyttsamelista

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	
Leder Márjá-Liissá Partapuoli	Norske Samers Riksforbund / Samefolkets parti
Nestleder Jørn Are Gaski	Arbeiderpartiet
Medlem Piera Heaika Muotka	Norske Samers Riksforbund
Medlem Gunn Anita Jacobsen	Norske Samers Riksforbund
Medlem Anne Henriette Nilut	Norske Samers Riksforbund
Medlem Niko Valkeapää	Norske Samers Riksforbund
Medlem Nils Mikkelsen Utsi	Norske Samers Riksforbund
Medlem Ann Karin Kvernmo	Norske Samers Riksforbund
Medlem Ann-Elise Finbog	Samefolkets parti
Medlem Elisabeth Erke	Senterpartiet
Medlem Kåre Olli	Partipolitisk uavhengig
Medlem Ellinor Marita Jåma	Áarjel-saemiej-Gielh
Medlem Kjellrun Wilhelmsen	Nordkalottfolket

Sametingsrådet har i 2018 bestått av følgende personer:

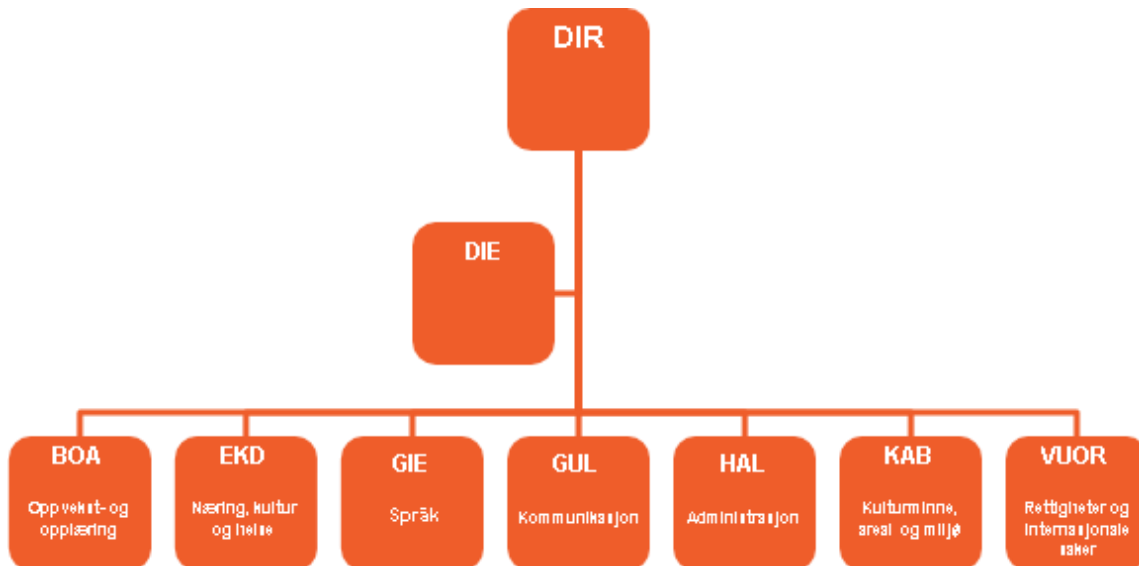
Sametingsrådet	
President Aili Keskitalo	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Henrik Olsen	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Silje Karina Muotka	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Mikkel Eskil Mikkelsen	Norske Samers Riksforbund
Rådsmedlem Berit Marie P. E. Eira	Flyttsamelista

Sametingsrådet fungerer som Sametingets «regjering» og står for den daglige politiske virksomheten.

Sametingets administrasjon

Sametinget har en desentralisert administrasjon med en kontorstruktur som er geografisk spredt på åtte ulike steder (for kart se del 3 kapittel 11). Sametingets parlamentsbygning og

hovedadministrasjon ligger i Karasjok. Kontorene er lokalisert i samiske områder og er på de fleste stedene lokalisert sammen med andre samiske institusjoner. Dette bidrar både til gode fagmiljø og til viktige kompetanse arbeidsplasser i forholdsvis små arbeidsmarkeder. I tillegg bidrar spredt kontorstruktur til godt søker tilfang ved rekruttering og til god trivsel ved at ansatte har mulighet til å velge hvor de vil arbeide.

Sametingets administrative organisering

Sametingets administrasjon er organisert i en stab og 7 fagavdelinger. Fagavdelingene er igjen delt opp i ulike fagseksjoner. Øverste leder i administrasjonen er direktør Rune Fjellheim. Øvrige ledelse består av følgende avdelingsdirektører:

- Rávdná Buljo Gaup, Plenumstaben
- Inger Eline Eira Buljo, Oppvekst og opplæring
- Magne Svineng, Næring-, kultur- og helse
- Anne Britt Klemetsen Hætta, Språk
- Jan Roger Østby, Kommunikasjon
- Tommy Somby, Administrasjon
- Sunniva Skålnes, Kulturminner, areal og miljø
- Hege Fjellheim, Rettigheter og internasjonale saker

I 2018 mottok Sametinget bevilgninger fra 6 ulike departementer, hvorav bevilgningen fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet utgjorde 64 %. Sametinget fikk bevilgninger fra disse departementene i tillegg til Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2018; Kunnskapsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kulturdepartementet, Helse og omsorgsdepartementet og Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet.

Årsverk

Et årsverk defineres som en person i 100 % stilling i et helt år. Et årsverk består av 12 månedsværk. En ansatt i 100 % stilling har 260 arbeidsdager inkludert ferie. Beregning av årsverk reduseres ikke av ferieuttak eller avspasering. Årsverksberegningen reduseres for alt annet fravær lik og over 1 dag.

Administrasjonen	Totalt antall årsverk	Kvinner	Menn
Alle u/direktørene	127,47	82,61	43,86
Ledelsen/direktørene	8,86	4,91	3,95
Totalt/Alle	136,63	87,52	49,11

Sametinget har siden 2017 rapportert årsverk etter mal fra DFØ. I rapporten for 2017 ser vi at Sametinget hadde 142,3 årsverk, mens det i 2018 er 136,63 årsverk. Dette viser en nedgang på 5,67 årsverk. Kjønnssfordelingen i Sametingets administrasjon som helhet viser at vi har 64 % kvinner og 36 % menn. Det er en nedgang på andel kvinner på 3 prosentpoeng og oppgang på 3 prosentpoeng for menn fra 2017 til 2018.

Sykefravær

Sametinget har som mål at det legemeldte sykefraværet ikke skal overstige 5,6 %. Nedenfor vises utviklingen av legemeldt sykefravær for årene 2014 – 2018. Som vi ser så er sykefraværet i 2018 på 5,6 % som er på linje med våre oppsatte mål.

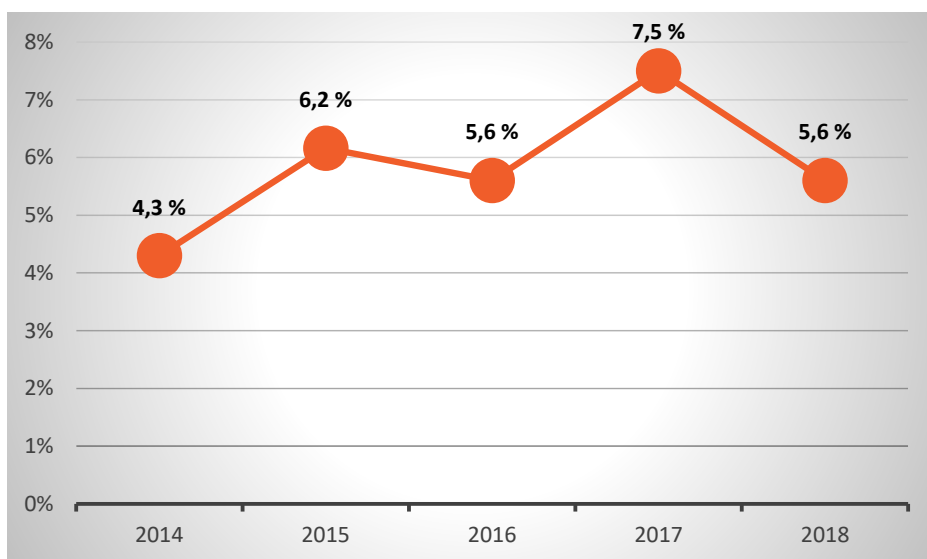

Fig. Sykefravær statistikk.

Turnover

Turnover blir beregnet i prosent av antall tilsatte. Når en arbeidstaker sier opp og slutter i sin stilling i virksomheten, og stillingen arbeidstakeren forlater blir besatt av en ny arbeidstaker defineres dette som turnover.

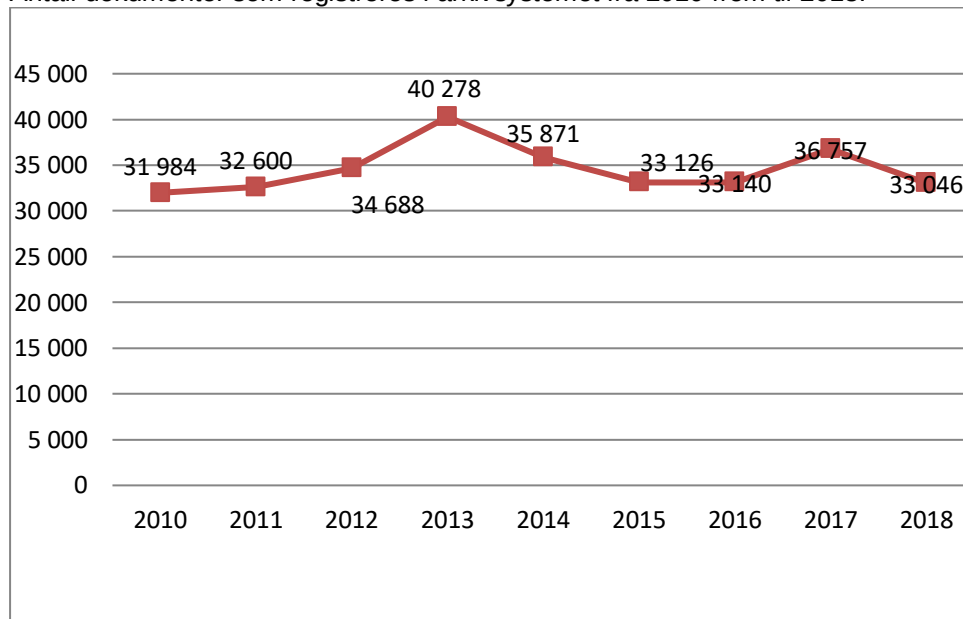
Turnover i Sametinget var på 4,2 % i 2016, 12,5 % i 2017 og 10,3% i 2018. Dette vil si at av 100 personer som er ansatt ett år, er det omtrent 10 personer som ikke er ansatt i Sametinget året etter.

Ledige stillinger

I 2018 hadde Sametinget 28 utlysninger på stillinger, hvor det totalt var 293 søkere som gir et gjennomsnitt per stilling på 10,46 søkere. Størst antall søkere på en stilling har vært 28 og minst antall søkere var 1.

Dokumentstatistikk

Antall dokumenter som registreres i arkivsystemet fra 2010 frem til 2018.

Internettstatistikk for Sametinget

Statistikk for Sametingets nettside 2018

2018 ble forholdsvis likt 2017, men vi ser en liten nedgang i nesten alle tallene. Hovedgrunnen er nok fordi det i 2017 var valgår, noe som førte til ekstra stor trafikk det året.

I 2018 hadde vi 89.894 unike brukere og 170.281 brukersesjoner på nettsiden. Til sammenlikning hadde vi i 2017 94.972 unike brukere og 180.094 brukersesjoner. Det vil si at antall unike brukere og brukersesjoner gikk ned med 5 % fra 2017.

En bruker er en unik bruker som kommer fra en PC. Hvis denne brukeren går inn på nettstedet fra samme nettleser på samme PC/mobil en gang i måneden gjennom hele året telles dette som 12 brukersesjoner.

Sidevisninger gikk i 2018 ned med 12 % i forhold til 2017. Antall nye brukere var 85.683. Tallet har gått ned med 7 % i forhold til 2017. Valget i 2017 gjorde at mange nye brukere kom til. Antall besøk per bruker var 2,52. Tallet har gått ned med 7,77 % i forhold til 2017, grunnen til dette er at det var valg i 2017 og at interessen rundt valget var stor. I 2018 var det veldig mye besøk på siden samenes nasjonaldag 6. februar 2018.

Statistikk sosiale medier 2018

Statistikken viser at samenes nasjonaldag er noe som vekket stort engasjement både i alle våre sosiale medier og på nettsiden.

Facebook

Utvikling antall likerklipp (folk som liker en side, følger den automatisk). Per 01.01.2019 hadde Sametinget 6539 likerklipp (509 flere likerklipp enn på samme tid i fjor).

Utvikling antall følgere (folk kan følge en side selv om de ikke har likt den) har økt. Per 01.01.2019 hadde Sametinget 6441 følgere (576 flere følgere enn på samme tid i fjor).

Antall nye likerklipp og nye følgere på Facebook har i 2018 gått ned i forhold til valgåret 2017, noe som er naturlig fordi valget skaper et stort engasjement.

Instagram

Sametinget har publisert litt andre bilder og videoer i Instagram enn på FB-siden, med fordi Sametinget har litt yngre følgere på Instagram. Fra møter er det blant annet ofte vært videoer fra de kulturelle innslagene. Også på Instagram har Sametingets gratulasjoner til Stjerneekamp-vinner Ella Marie Hætta Isaksen, og samenes nasjonaldag, vært populære.

Sametinget hadde i slutten av 2018 1361 følgere (436 flere følgere i forhold til i fjor). De aller fleste følgerne er fra Norge, der etter følger Sverige, Finland, USA og Tyskland. I Norge er det flest følgere fra Tromsø, deretter følger Kautokeino, Oslo, Karasjok og Alta. Følgerne er 71% kvinner, 29% menn. De aller fleste følgerne er i aldersgruppen 25-44 år.

Twitter

Sametinget hadde i slutten av 2018 2756 følgere (85 flere følgere i forhold til 2017), 51% kvinner, 49% menn. I 2018 hadde Sametinget flest tweet-visninger i juni med 20.100 tweet-visninger på 18 tweets. Nest mest var i juli med 13.300 tweet-visninger på 8 tweets. Tredje mest i november med 11500 tweet-visninger på 12 tweets.

Nøkkeltall

Nøkkeltall 2016-2018	2016	2017	2018
Samlet bevilgning	437 601 000	465 691 000	486 904 000
Virkemidler totalt	297 432 590	300 150 255	317 209 659
-Andel virkemidler av samlet bevilgning	68,0 %	64,5 %	65,1 %
Driftsutgifter politisk og adm.nivå	143 861 933	159 931 301	169 618 119
Driftsutgifter politisk nivå	7,2 %	7,8 %	8,1 %
Driftsutgifter administrativt nivå	25,7 %	26,5 %	26,7 %
Lønnsutgifter pr. årsverk adm.nivå	634 483	600 706	613 968
Lønnsandel adm. i forhold til driftsutg. adm.	79,7 %	69,2 %	67,8 %
Volumtall 2016-2018	2016	2017	2018
Antall klager	25	25	16

Del 3 - Årets aktiviteter og resultater

Virkemidler, drift politisk og administrativt nivå mot revidert budsjett

Regnskapet for 2018 presenteres i forhold til revidert budsjett for 2018.

Det vises til Sametingets reviderte budsjett for 2018, sak 028/18, vedtatt 13.06.2018, hvor refordelingen av budsjettet for 2018 er foretatt.

	Regnskap	Budsjett 2018	Avvik	i %
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	486 904 000	486 911 000	7 000	0,0 %
Sum driftsinntekter	486 904 000	486 911 000	7 000	0,0 %
Virkemidler				
Virkemidler	317 209 659	323 061 340	5 851 681	1,8 %
Sum virkemidler	317 209 659	323 061 340	5 851 681	1,8 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	39 558 829	38 232 000	-1 326 830	-3,5 %
Drift administrativt nivå	130 065 523	129 050 000	-1 015 523	-0,8 %
Sum driftskostnader	169 624 352	167 282 000	-2 342 352	-1,4 %
RESULTAT	69 989	-3 432 340	3 502 329	
Anvendelse av årsresultatet				
Til annen egenkapital	-69 989			
Sum anvendelse	0			

Bevilgninger fra departementene

Fordeling av bevilgningene fra departementene er som følger:

	Regnskap	Budsjett 2018	Avvik	i %
Kommunal- og moderniseringsdepartementet - KMD	312 954 000	312 954 000	0	0,0 %
Kunnskapsdepartementet - KD	46 599 000	46 599 000	0	0,0 %
Kunnskapsdepartementet - KD	22 012 000	22 012 000	0	0,0 %
Klima- og miljøverndepartementet - KLD	3 516 000	3 523 000	7 000	0,2 %
Klima- og miljøverndepartementet - KLD	6 000 000	6 000 000	0	0,0 %
Kulturdepartementet - KUD	83 700 000	83 700 000	0	0,0 %
Helse- og omsorgsdepartementet - HOD	5 557 000	5 557 000	0	0,0 %
Barne-, likestillings- og inkluderingsdept. - BLD	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
Sum	481 338 000	481 345 000	7 000	0,0 %
Samefolkets fond	5 566 000	5 566 000	0	0,0 %
Sum	486 904 000	486 911 000	7 000	0,0 %

Sametinget hadde ved sak 028/18, Sametingets reviderte budsjett 2018, en bevilgning på totalt kr 486 911 000.

I tillegg til ovennevnte bevilgninger, har Sametinget mottatt tilleggsbevilgninger og tilskudd som er inntektsført under andre hovedposter i regnskapet.

Utgiftskap.	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling
1429	Riksantikvaren	21	Identifisering og registrering av samiske bygninger	2 500 000
1429	Riksantikvaren	70	Bevaringsprogram arkeologiske kulturminner og kulturmiljø - Saltfjellet/tempelhøyden	492 000
-	Kulturdepartementet	-	Spillemidler til samisk idrett 2018	1 500 000
225	Kunnskapsdepartement	74	Mobbing i samiske miljø	935 000
Sum utgiftsført				5 427 000

Virkemiddelregnskapet 2018

	Regnskap	Budsjett 2018	Avvik	i %
Språk	90 459 493	93 431 000	2 971 507	3,2 %
Kunnskap	45 130 911	46 420 000	1 289 090	2,8 %
Arealer og miljø	2 150 000	2 500 340	350 340	14,0 %
Næring	31 000 176	34 776 000	3 775 825	10,9 %
Kultur	131 598 292	130 436 000	-1 162 292	-0,9 %
Kulturminnevern	8 388 571	7 487 000	-901 571	-12,0 %
Helse- og sosial	3 236 595	3 281 000	44 405	1,4 %
Urfolks rettigheter og internasjonalt arbeid	2 537 972	2 730 000	192 028	7,0 %
Samarbeidsavtaler	2 707 650	2 000 000	-707 650	-35,4 %
Sum	317 209 659	323 061 340	5 851 681	1,8 %

Totalt viser virkemiddelregnskapet for 2018 et overskudd på kr 5 851 681.

Sametingsrådet fordeler de søkerbaserte virkemidlene innenfor Sametingets budsjett med unntak av de virkemidlene som er lagt til plenumsledelsens disposisjon.

I 2018 er omdisponeringsfullmakten brukt til å dekke underskudd på enkelte tilskuddsposter mot andre tilskuddsposter som har et overskudd, jf. tabellen nedenfor. Plenum er informert om dette under rådets beretning ved plenum i desember 2018.

Omdisponeringer

Sametingsrådet vedtok i 2018 i sak SR 181/18 og SR 207/18 omdisponeringer av regnskapet. Omdisponeringen ble rapportert i rådets beretning under plenum i desember 2018.

Post	Beskrivelse	Budsjett 2018	Milder som ble omdisponert 31.08.18	Omdisponert 31.08.18	Milder som kan omdisponeres 31.10.18	Omdisponeres til følgende poster 31.10.18	Budsjett 2018 etter omdisponering
10000	Kautokeino kommune	6 679 000	-136 000	0	0	0	6 543 000
10003	Porsanger kommune	3 539 000	-790 000	0	0	0	2 749 000
11000	Språkprosjekter	6 130 000	0	1 081 000	0	1 500 000	8 711 000
10113	Utviklingstilskudd	7 858 000	0	255 000	0	0	8 113 000
11100	Stipend for samiske elever i videregående skole	3 000 000	-410 000	0	0	0	2 590 000
13100	Språkundersøkelsen	400 000	0	0	-400 000	0	0
13200	Språkreform - Vaibmogiela/hjertespråk	4 300 000	0	0	-1 500 000	0	2 800 000
13300	Rettskrivningsbok for lulesamisk -prosjekt	200 000	0	0	-100 000	0	100 000
Sum språk		32 106 000	-1 336 000	1 336 000	-2 000 000	1 500 000	31 606 000
21000	Utvikling av læringsressurser	19 740 000	0	0	0	712 000	20 452 000
22401	Artic indigenious Education conference (AIEC)	150 000	0	0	-139 000	0	11 000
22900	Felles Skole Sirbma oppvekstsenter/ohcejohka	500 000	0	0	-190 000	0	310 000
Sum kunnskap		20 390 000	0	0	-329 000	712 000	20 773 000
41000	Utvikling samisk kulturnæring	2 750 000	0	0	0	200 000	2 950 000
41002	Tilskudd til samisk kulturnæring	500 000	0	0	0	100 000	600 000
41012	Samisk reiseliv - søkerbasert	1 000 000	0	0	-300 000	0	700 000
Sum næring		4 250 000	0	0	-300 000	300 000	4 250 000
17010	Litteratur	1 650 000	0	0	0	595 000	2 245 000
17012	Litteratur til joik ig samisk musikk	2 500 000	0	0	0	400 000	2 900 000
Sum kultur		4 150 000	0	0	0	995 000	5 145 000
35000	Bygningvernprosjekter	2 400 000	0	0	-280 000	0	2 120 000
36000	Østsamisk kulturmiljø i Skotlebyen	100 000	0	0	-98 000	0	2 000
36400	Skjøtsel- og formidlingsarbeidet Mortensnes	487 000	0	0	-400 000	0	87 000
Sum Kulturminnevern		2 987 000	0	0	-778 000	0	2 209 000
51300	Sannhets- og forsoningsprosess	700 000	0	0	-100 000	0	600 000
Sum urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling		700 000	0	0	-100 000	0	600 000
Sum virkemidler			-1 336 000	1 336 000	-3 507 000	3 507 000	0

Oversikt over utvalgte konsultasjoner med statlige myndigheter i 2018

Prosedyrene for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget ble inngått i mai 2005. Konsultasjoner skal være reelle og gjennomføres med mål om å oppnå enighet. Sametinget gjennomfører en rekke konsultasjoner i løpet av et år. Noen konsultasjonsprosesser består av lange møterekker både på administrativt og politisk nivå, andre konsultasjoner gjennomføres med ett enkelt møte.

Oversikt over konsultasjoner gjennomført i 2018

Sak	Konsultasjonspart	Status	Resultat
Språk			
Stedsnavnsloven	Kulturdepartementet	Avsluttet	Enighet
Kultur			
Stortingsmelding om mediestøtte	Kulturdepartementet	Avsluttet	Enighet
Stortingsmelding om kultur	Kulturdepartementet	Avsluttet	Enighet
Primærnæringer			
Om fiske av kongekrabbe i 2019	Nærings- og fiskeridepartementet	En årlig sak	Ikke enighet
Kartlegge av økosystemet og prøvefiske etter reker i Tana- og Porsangerfjorden	Nærings- og fiskeridepartementet / Fiskeridirektoratet	Avsluttet	Enighet
Deltakerforskriften for 2019	Fiskeridirektoratet	Avsluttet	Enighet
Fiske på Kystkvoten i 2019	Nærings- og fiskeridepartementet / Fiskeridirektoratet	Årlig sak Avsluttet	Ikke enighet
Om bruken av Kystfiskekvoten – Arbeidsgrupperapport utarbeidet av NFD og Sametinget	Nærings- og fiskeridepartementet	Foreløpig avsluttet	Saken utsatt
Evalueringsrapport av Fjordfiskerikommisjonen	Nærings- og fiskeridepartementet	Pågående	Konsultasjon ikke fullført
Sjølaksefisket	Klima- og miljødepartementet	Avsluttet	Ikke enighet
Fritak for engangsavgift og fradragsrett for merverdiavgift på snøscooter og ATV til bruk i reindriftsnæringen	Finansdepartementet.	Avsluttet.	Enighet.
Endringer i reindriftsloven	Landbruks og matdepartementet.	Avsluttet.	Ikke enighet.
Opplæring			
Kjerneelementer i fag	Kunnskapsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Retningslinjer for utforming av nasjonale og samiske læreplaner for fag i LK20 og LK20S	Kunnskapsdepartementet	Avsluttet	Enighet

Sak	Konsultasjonspart	Status	Resultat
Nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfaglige utdanninger i 2018	Kunnskapsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Tildelingsbrev til Sámi allaskuvla, Nord universitet og UiT Norges arktiske universitet	Kunnskapsdepartementet	Avsluttet	Enighet
nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene fase 1; barnevernspedagogutdanning, bioingeniørutdanning, ergoterapeututdanning, fysioterapeututdanning, radiografutdanning, sosionomutdanning, sykepleierutdanning og vernepleierutdanning	Kunnskapsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Sameloven			
Endringer i Sameloven	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Helse- og sosialsaker			
Barnevernsloven	Barne- og likestillingsdepartementet	Pågående	Ikke fullført
Oppdragsdokumenter	Helse- og omsorgsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Organisering av utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester til den samiske befolkningen	Helse- og omsorgsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Budsjett			
Ny budsjettordning for Sametinget	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Avsluttet	Enighet
Miljø og Areal			
Nasjonal ramme vindkraft-flere konsultasjoner	NVE	Ikke avsluttet/ pågående prosess	Ikke fullført
Utredningsprogram for Davvi vindkraftverk i	NVE	Avsluttet	Enighet
Stikkelvika kraftverk	OED	Avsluttet	Ikke enighet
Diverse skogvernsaker	KLD	Avsluttet	Enighet
Forsøksordning for Catskiing	Miljødirektoratet	Avsluttet	Enighet
Evenes flyplass - oppstart reguleringsplan og konsekvensutredning	Forsvarsbygg	Pågående	Enighet
Frivillig vern Pasvik - prosess	Fylkesmannen i Finnmark	Avsluttet	Enighet

Sak	Konsultasjonspart	Status	Resultat
Skarvan og Roldalen – partsammensatt styre	Miljødirektoratet	Avsluttet	Enighet
Revidering av vassdragsvilkår for Guolasjohka- vassdraget	NVE	Pågående	Ikke fullført
Kvitfjell/Raudfjell vindkraftverk – MTA-plan (Sandhaugen)	NVE	Avsluttet	Enighet
Grensedragning gjennom Tysfjord; Nye Hamarøy Nye og Narvik kommuner	Forsvarsdepartementet og forsvarsbygg	Avsluttet	Enighet

1 Språk

Samfunns mål:

- Samisk og norsk er likeverdige språk.

1.1 Virkemidler til samiske språk

1.1.1 Innsatsområder - språk

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Bruk av samiske språk	40 521 300	41 848 000	1 326 700
Utvikling av samiske språk	47 426 120	47 283 000	-143 120
Oppfølging av "Hjertespråket"	2 512 072	4 300 000	1 787 928
Sum	90 459 493	93 431 000	2 971 507

1.2 Bruk av samisk språk

Mål for innsatsområdet:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

1.2.1 Samletabell - bruk av samisk språk

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Tospråklighetstilskudd til kommuner	36 597 300	37 524 000	926 700
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner	3 924 000	3 924 000	0
Språkundørsøkelse	0	400 000	400 000
Sum	40 521 300	41 848 000	1 326 700

1.2.2 Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

Kommunene innenfor forvaltningsområdet for samiske språk er viktige samarbeidsaktører i arbeidet for å styrke de samiske språkene. Forvaltningskommunene skal legge forholdene til rette slik at samer får bevare og utvikle språket sitt, som Samelovens språkregler tilser. Sametinget bevilger tospråklighetstilskudd til kommuner for å gi kommunene mulighet til å fullføre Samelovens språkregler og utvikle samisk språk.

Samarbeidsavtaler med kommuner i forvaltningsområdet

Samarbeidsavtalene mellom Sametinget og forvaltningskommunene har vært gjeldende siden 2012, og i 2018 ble avtalene fornyet. De fleste kommuner har underskrevet midlertidige samarbeidsavtaler med Sametinget. Disse avtalene skal være gjeldende inntil nye kommunekategorier og finansieringsmodeller er på plass. Deretter vil det utarbeides nye avtaler grunnlagt på kategoribetingelser og finansieringsmodell.

Nå er 12 kommuner innlemmet samisk forvaltningsområde, sammen med Røros kommune som ble innlemmet i samisk forvaltningsområde fra 01.07.2018. I den forbindelse fikk Sametinget en økning i bevilgningen på 2 millioner over revidert budsjett. I dag er 4 kommuner i sørsamisk område, 1 kommune i lulesamisk område og 7 kommuner i nordsamisk område innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

Sametingsrådet har hatt et møte om samisk forvaltningsområde med fellesråd for Skånland og Tjeldsund kommune. Skånland og Tjeldsund kommunestyre har gitt mandat til fellesrådet til å gjøre et vedtak om å sende søknad om innlemmelse i samisk forvaltningsområde. Kommunene har sendt saken ut på høring.

Samarbeid med KS

Sametinget og KS har igangsatt arbeidet for å sikre et formelt og systematisk samarbeid i saker der Sametinget og KS har felles interesser. Sametinget og KS har også igangsatt arbeidet med å etablere et effektiviseringsnettverk for kommuner.

1.2.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

Kriterier for måloppnåelse for tospråklighetstilskuddet til fylkeskommunene er at tospråklighetstilskuddet skal bidra til at befolkningen i forvaltningsområdet får bevare og fremme språket sitt, at de blir møtt med samisk språk når de tar kontakt med offentlige etater, og at kommunene aktivt arbeider med synliggjøring av samisk språk og økt bruk av samisk språk i offentligheten.

Sametinget har i 2018 mottatt rapportering av gjennomførte tiltak i 2017. Ut fra disse rapportene har Sametinget fått informasjon om hva fylkeskommunen har utført med tospråklighetstilskuddet.

Finnmark fylkeskommunes nettside har i dag informasjon både på samisk og på norsk, og fylkestinget har tolketjeneste under fylkestingsmøtene. Samferdselsavdelingen er i gang med å utforme en samisk applikasjon med kollektivtilbudene fra Finnmark fylkeskommune.

Troms fylkeskommune har ferdigstilt skilting på samisk i tannklinikker og videregående skoler. Troms fylkeskommune har arrangert samekonferanse, og fylkesbiblioteket har deltatt på festivalene Riddu Riđđu og Márkomeannu. Det er arrangert en språksamling for samiske elever på videregående skole, med formål om å styrke og motivere til gjennomføring av opplæringen.

Informasjon fra Nordland fylkeskommune kommer ut både på lule-, sør- og nordsamisk. Fylkeskommunen har tildelt stipend til elever på videregående skole og studenter i høyere utdanning, og ellers bevilget støtte til samiske tiltak.

Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner ble slått sammen til Trøndelag fylkeskommune i 2018. Den nye fylkeskommunen har startet arbeidet med samisk innhold på hjemmesiden samt skilting av offentlige bygg. Nord-Trøndelag fylkeskommune har i 2017 vært med på gjennomføringen av arrangementet Tråante 2017, skiltet på samisk og utgitt både barnebøker og lydbøker på samisk.

Samarbeidsavtaler med fylkeskommuner

Sametinget har hatt to samarbeidsavtaler med fylkeskommunene. Samarbeidsavtalene er blitt fornyet og de to tidligere avtalene er gjort om til en avtale med den enkelte fylkeskommune. Avtalene ble underskrevet i 2018, unntatt avtalen med Troms fylkeskommune, som ennå er under drøfting.

1.2.4 Språkundersøkelse - prosjekt

Sametinget skal etter samelovens § 3-12. utarbeide en rapport til Kongen om situasjonen for samiske språk i Norge. Det har blitt gjort språkundersøkelser siden begynnelsen av 1990-tallet omtrent hvert fjerde år. Formålet med undersøkelsene har vært å kartlegge utviklingen av bruken av samisk språk, men det har vært vanskelig å få et klart bilde av utviklingen fordi de ulike undersøkelsene ikke har vært sammenlignbare. Denne mangelen har også blitt påpekt av Faglig analysegruppe for samisk statistikk. I analysegruppas rapport, Samiske tall forteller 6, 2013, sies det at en ny undersøkelse bør gjøres på grunnlag av undersøkelsen av 1996.

Sametinget har i 2017 gjennomført en spørreundersøkelse på grunnlag av undersøkelsen som ble gjort i 1996 og har i tillegg også ønsket å få svar på en del andre språkspørsmål. Det skulle derfor nå være mulig å få et bilde av utviklingen fra 20 år tilbake og også få ny kunnskap om andre viktige språkspørsmål om offentlig bruk av samisk språk. Resultatene av undersøkelsen har Sametinget sendt til Faglig analysegruppe for samisk statistikk. Prosjektet er ikke ferdigstilt fordi Sametinget ikke har fått resultatene av analysen.

1.3 Utvikling av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Befolkningen har mulighet til å lære seg samisk og fremme språket.

1.3.1 Samletabell - Utvikling av samiske språk

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Språkutvikling i kommuner	12 300 100	12 608 000	307 900
Språkutvikling i fylkeskommuner	1 328 000	1 327 000	-1 000
Samiske språksentre	21 273 000	21 018 000	-255 000
Språkprosjekter	7 244 890	6 130 000	-1 114 890
Stipend til elever med samisk i fagkretsen i vid. skole	2 595 000	3 000 000	405 000
Rettskrivingsordbok for lulesamisk - prosjekt	0	200 000	200 000
Sámi giellagáldu	2 685 130	3 000 000	314 870
Sum	47 426 120	47 283 000	-143 120

1.3.2 Språkutvikling i kommuner - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
10010 Språkutvikling i kommuner	12 300 100	12 608 000	12 108 000	307 900
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
10010 Språkutvikling i kommuner	12 693 000	392 900	0	12 300 100

Kommunene rapporterer til Sametinget for foregående år. Derfor er det i Sametingets årsmelding for 2018 informasjon om kommunenes aktivitet i 2017.

I 2017 var det tilsammen omtrent 107 språkutviklingstiltak i kommunene. Tiltakene er både tiltak for befolkninga, barn og unge, og andre synliggjøringstiltak.

Kommunene har for første gang innført 3-årige aktivitetsplaner i 2018. De 3-årige planene skal vise kommunens mål og intensjoner med samisk utviklingsarbeid. Sametinget bevilger støtte til språkutviklingstiltak på bakgrunn av kommunens 3-årige aktivitetsplan. Fra 2018 skal kommunene rette sitt arbeid med språkutvikling først og fremst mot barn og unge. Tilsammen er det bevilget støtte til omtrent 140 tiltak, der omtrent 100 er til aktiviteter for barn og unge. Resterende tiltak er for kommunenes egen befolkning og eldre. Noen kommuner har mottatt tilskudd til terminologiarbeid og stedsnavn.

1.3.3 Språkutvikling i fylkeskommuner - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
10054 Språkutvikling i fylkeskommuner	1 328 000	1 327 000	1 327 000	-1 000
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
10054 Språkutvikling i fylkeskommuner	1 328 000	0	0	1 328 000

Fylkeskommunene rapporterer til Sametinget for foregående år. Derfor er det i Sametingets årsmelding for 2018 informasjon om fylkeskommunenes aktivitet i 2017. I 2017 har Sametinget bevilget støtte til fylkeskommuner for gjennomføring av 15 språkutviklingstiltak. Flesteparten av disse

tiltakene er kurs og annet som arrangeres mer enn en gang. Fylkeskommunene har gjennomført flere språkutviklingstiltak enn det de har fått støtte til fra Sametinget.

Fylkeskommunene har for første gang innført 3-årige aktivitetsplaner i 2018. De 3-årige planene skal vise fylkeskommunens mål og intensjoner med samisk utviklingsarbeid. Sametingsrådet bevilger støtte til språkutviklingstiltak på bakgrunn av fylkeskommunens 3-årige aktivitetsplan. Alle fylkeskommuner har fått tildelt likelydende sum til språkutviklingstiltak i 2018.

1.3.4 Samiske språksentre - direkte tilskudd

Språksentrene rapporterer på fjorårets aktiviteter. Det fører til at i Sametingets årsmelding for 2018 presenteres det aktiviteter som språksentrene har gjennomført i 2017.

Det er 14 samiske språksenter på norsk side av Sápmi. Fem nye språksentre er under etablering; i Kvæangen, Hattfjelldal, Oslo, Karasjok og Bodø. Tilsammen utgjør alle språksentrene fire i sørsamisk område, to i lulesamisk, 12 i nordsamisk, og ett språksenter i Oslo.

Språksentrene er Sametingets viktigste samarbeidspartnere i arbeidet med å bevare og utvikle de samiske språkene, og språksentrene utfører et meget viktig arbeid i de samiske områdene. Gjennom aktivitetene til språksentrene arrangeres det mange språkarenaer og språkkurs, og det samiske folket gis anledning til å bruke sitt eget språk gjennom språksentrenes aktiviteter.

Språksentrene rapporterer på bakgrunn av en 3-årig aktivitetsplan som de sender inn til Sametinget. På bakgrunn av samme aktivitetsplan bevilges det årlig aktivitetstilskudd til språksentre som får direktetilskudd. Aktivitetstilskuddet skal anvendes til å arrangere språkkurs og språkarenaer.

Tilsammen har de samiske språksentrene arrangert 60 språkarenaer og 16 språkkurs. I sørsamisk område har det vært arrangert 12 språkarenaer og seks kurs. I lulesamisk område har det vært arrangert fire språkarenaer og ingen kurs. I nordsamisk område har det vært arrangert 44 språkarenaer og 20 kurs. To språksentre i sørsamisk område og to språksentre i nordsamisk område har også fått aktivitetsmidler til å jobbe med samiske stedsnavn i sitt virkeområde. Hver språkarena og hvert kurs arrangeres flere ganger, slik at det reelle tallet for arrangerte arenaer og kurskvelder er høyere.

Språkkurs og tiltak rettet mot barn og unge har vært prioritert i 2018, og alle de etablerte språksentrene har arrangert språkaktiviteter spesielt rettet mot barn og/eller unge. Leketreff, familietreff, leksehjelp og fritidsaktiviteter er eksempler på noen av disse.

Det er språksentrene selv som legger opp innholdet i kurs og arenaer, og tilbudene er lokalt tilpasset. De fleste språksentrene arrangerer både nybegynnerkurs og muntlig snakkekurs for de som kan litt fra før, mens andre gjennomfører samisk semesteremne eller lesetrening for de som behøver støtte til å bli trygg på å lese samisk.

Ä'vv samisk museum

Ä'vv samisk museum har fått tildelt kr. 500 000 til revitalisering av østsamisk. Ä'vv samisk museum har gjennomført to språktiltak, og de har ansatt en person på 80% stilling som arbeider med østsamiske tiltak.

1.3.5 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
11000	Språkprosjekter	7 244 890	6 130 000	6 130 000	-1 114 890
		Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
11000	Språkprosjekter	7 905 000	601 110	59 000	7 244 890

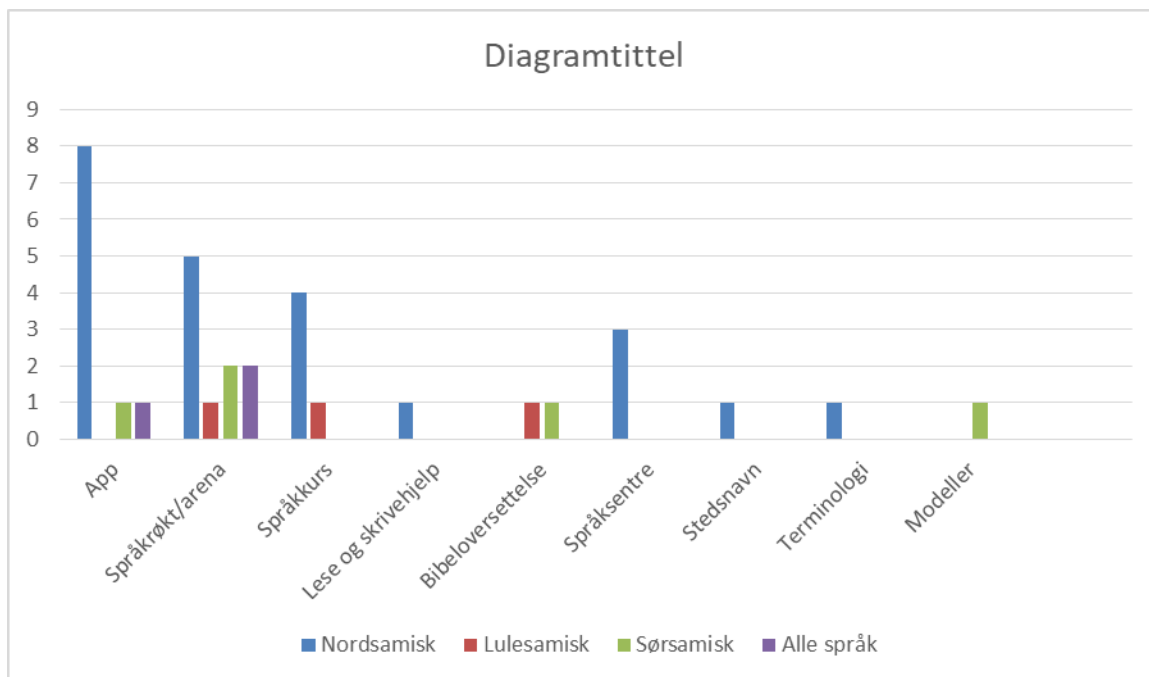
Tilskuddsbevilgningene i henhold til prioriteringer:

Prioriteringer	Antall innvilgede søknader	Språk	Målgruppe
Lage og/eller oversette språkapplikasjoner og spill for barn og unge på/til samisk	8 applikasjoner	8 på nordsamisk	3 for voksne og 5 for barn og unge
	2 nettressurser	1 på sørsamisk og 1 på alle språk	2 nettsider for voksne
Språkrøktstiltak og gode språkarenaer for barn og unge, spesielt i sør-, lule- og markasamisk område	3 språkrøktstiltak	1 på lulesamisk og 2 på sørsamisk	Barn og unge
	7 språkarenaer	5 på nordsamisk og 2 på alle språk	Barn og unge
Samisk kurs for voksne	5	1 på lulesamisk og 4 på nordsamisk	Voksne
Lese- og skrivehjelpsordninger for samisktalende	1	Nordsamisk	Voksne
Bidra til oversetting av Bibelen til sør- og lulesamisk	2	1 på lulesamisk og 1 på sørsamisk	Alle
Språkutviklingstiltak for språksentre som er i etableringsfasen	3	Karasjok har fått innvilget oppstartstilskudd. Kvæningen og Samisk hus i Oslo har fått tilskuddet for andre gang.	Alle
Innsamling av samiske stedsnavn	1	Nordsamisk	Voksne
Utarbeiding av ordbøker i samiske språk, spesielt prioriteres digitale løsninger	0		
Terminologiprojekter	1 (2 som har blitt innvilget under prioritering applikasjons)	Nordsamisk	Voksne
Utvikling av modeller for at tilgjengelige språkressurser i en region samlet kan bidra til å bedre språkopplæringen	1	Sørsamisk	Voksne

Sametinget har spesielt prioritert prosjekter som kommer fra sør-, lule- og markasamisk område. I år har det blitt innvilget tilskudd til tilsammen 10 prosjekter i sør- og lulesamiskområder. Sametinget har innvilget alle søknader som tilhører disse områdene. Bevilgningene kan deles på denne måten: 3 på lulesamisk, 5 på sørsamisk og 2 på både lule- og sørsamisk.

Ferdigstilte prosjekter i 2018

Det er 26 språkprosjekter ferdigstilt i 2018. "Nieidagorži" (Pikefossen), er en ny språkapp som finnes blant annet på Ovttas.no. Fem applikasjoner ferdigstilt er også ferdigstilt. Tre av disse applikasjonene er spill og fortellinger for barn og unge. Det er gjennomført ni språkarenaer. De fleste språkarenaer har hatt barn og unge som målgruppe. Kvæningen kommune og Samisk hus i Oslo har fått første års tilskudd til tiltak som danner grunnlaget for etablering av språksenter. Det er arrangert tre språkkurs i nordsamisk. To av disse er SAAL kurs. I tillegg er det ferdigstilt to stedsnavnprosjekter og en ordbok.

1.3.6 Språkmotivering for ungdom - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
11100	Stipend til elever med samisk i vid. skole	2 595 000	3 000 000	3 000 000	405 000

Tilsammen har 203 elever, som har samisk som førstespråk, fått språkmotiveringsstipend fra Sametinget. En av elevene som hadde samisk som første språk fikk stipend når vedkommende tok eksamen i nordsamisk som privatist.

Samisk som andrespråk er delt i to. De som har samisk på 2. nivå, og de som har samisk på 3. og 4. nivå. Grunnen til denne delingen er at de som har samisk nivå 2 får høyere stipend enn de som har samisk nivå 3 og 4.

Fordeling av stipend etter samisk språk og nivå i 2018:

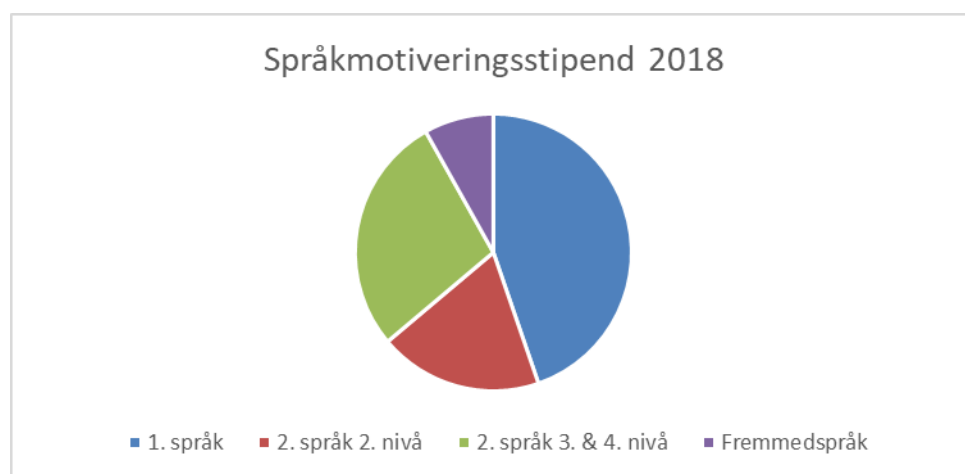
Samisk språk		Nivå			Total
	1.språk	2. språk nivå 2	2. språk nivå 3 og 4	Fremmedspråk	
Nordsamisk	199	73	117	37	426
Lulesamisk	1	2	6	0	9
Sørsamisk	3	12	4	0	19

Elevtallet for samiske elever har gått noe ned i forhold til fjoråret, men erfaring viser at elevtallet varierer fra år til år.

Utvikling av gitte stipend etter år og nivå:

Nivå	2014	2015	2016	2017	2018
1. språk		196	208	199	203
2. språk		195	234	103	87
2. språk 3 og 4				162	127
Fremmedspråk		92	65	47	37
Totalt	503	483	507	511	454

I 2014 er ikke antall stipend fordelt på de forskjellige nivåene registrert. I 2015 og 2016 er ikke de ulike språknivåene i samisk som andrespråk adskilt.

1.3.7 Rettskrivningsbok for lulesamisk - prosjekt

Arbeidet ned Riektatjállelnjovagat på lulesamisk (Riektatjállelnjovagadusá) ble påbegynt i februar 2018 ved Sametinget i Norge. For at prosjektet skal lykkes er det viktig at det lulesamiske språksamfunnet på svensk side inkluderes i dette arbeidet. Derfor har Sametingene i Norge og i Sverige, sammen utarbeidet en felles prosjektplan. Det er etablert en ekspertgruppe og det er oppnevnt åtte personer til gruppa; fire medlemmer fra svensk side og fire medlemmer fra norsk side. Prosjektet har blitt noe forsinket blant annet fordi Sametinget i Sverige ikke klarte å finne medlemmer til ekspertgruppa før i november 2018. Det resulterte i at arbeidsgruppen ikke har vært samlet eller hatt noen møter i 2018.

Ekspertgruppa har startet grunnarbeidet med å oversette nordsamisk rettskrivningshåndbok "Riektačállinrávvagat" til lulesamisk. Dette oppdraget er blitt fordelt på gruppens medlemmer etter heftets ulike tema, som er i åtte kapitler/deler.

Det forventes at grunnarbeidet vil være ferdig i løpet av februar 2019. Gruppen møtes første gang i mars 2019. Målet er at prosjektet ferdigstilles i løpet av 2019.

1.3.8 Sámi Giellagáldu - prosjekt

Fast finansiering av Sámi Giellagáldu er ikke på plass fordi sametingene i Finland og Sverige ikke har hatt nok midler til å dekke driftskostnader. Driften av Sámi Giellagáldu har blant annet vært finansiert av Interreg-prosjekter siden 2013. Det siste Interreg-prosjektet ble avsluttet i slutten av mai. Siden har Sámi Giellagáldus virksomhet vært begrenset med færre ansatte og mindre økonomiske ressurser. Dette har gått ut over normeringsarbeidet og sinket normeringsprosessen når språkseksjonene ikke har kunnet samles så ofte som det hadde vært behov for.

Sametinget anser samarbeidet over landegrensene som meget viktig for å bevare de samiske språkernes felles grunnlag. Av de samiske språkene som snakkes i Norge, blir sør- og lulesamisk også brukt i Sverige. Nordsamisk snakkes i tillegg til Sverige også i Finland. Bevaring av de samiske språkernes felles grunnlag er viktig, slik at vi i fremtiden også kan bruke samisk i samhandling over landegrensene. Derfor er det naturlig at normeringsarbeidet for samisk går på tvers av landegrensene. Sametinget satte i 2018 av 3 millioner til å dekke Sámi Giellagáldus utgifter på norsk side. Regnskapet viser at Sámi Giellagáldu hadde et underskudd på 506.065,74 kr. Underskuddet kommer av at Sametinget ennå ikke har fått utbetalt de innvilgede tilskuddene til videreføring av prosjektet fra Troms fylkeskommune. For perioden august 2015 – mai 2018 fikk Sametinget både statlig Interreg-støtte og regional støtte fra Troms fylkeskommune til fortsettelse av prosjektet Sámi Giellagáldu. Sametinget har oversendt utbetalingsanmodning til Troms fylkeskommune, men fylkeskommunen har ennå ikke overført sluttbeløpet.

Sámi Giellagáldu er et nordisk samisk språksamarbeidsorgan, som fungerer som faglig ekspertorgan for samiske språk. Sámi Giellagáldu tilbyr daglig gratis rådgivning innen språkbruk til språkbrukere. Sámi Giellagáldu har fem språkseksjoner; sør-, lule- og nordsamisk samt inarismisk og østsamisk språkseksjon, som gir tilrådninger både om nye termer og normering av skriftspråket. Språkseksjonene for Inarismisk og østsamisk opererer kun på finsk side. Språkseksjonene har medlemmer fra alle land der de ulike samiske språkene brukes.

Den nordsamiske språkseksjonen har hatt fire møter i 2018 og har normert 203 nye termer på nordsamisk. Språkseksjonen normerte også at handlernomen kan skrives på to måter: slik at diftongen forenkles som for eksempel i oahpaheddjiid, eller at diftongen beholdes som for eksempel i oahpaheaddjiid.

Den lulesamiske språkseksjonen har hatt fire møter og normert 139 nye termer på lulesamisk. Den sørsamiske språkseksjonen har hatt fire møter og har normert 265 nye termer på sørsamisk. Alle nye normerte termer er publisert på Sámi Giellagáldus nettsider (<http://www.giella.org>) og i den digitale ordbanken <http://satni.org>.

I april arrangerte Sámi Giellagáldu sørsamisk terminologiseminar i Östersund i Sverige. Styret for Samisk Parlamentarisk Råd opprettet i mai en arbeidsgruppe for pitesamisk språk, som har i oppdrag å normere det pitesamiske skriftspråket. Arbeidsgruppa har hatt to møter og normeringsarbeidet utvikler seg bra. Målet er å normere det pitesamiske skriftspråket i nærmeste fremtid. I tillegg arrangerte Sámi Giellagáldu nord- og lulesamisk terminologiseminar i mars i Jokkmokk i Sverige, og sørsamisk terminologiseminar i Östersund i Sverige. Seminarene har vært viktige arenaer med tanke på normeringsarbeid, der fagfolk kan diskutere saker som berører aktuelle temaer innen terminologi. Samtidig er det en anledning til å utveksle informasjon og erfaringer om terminologiarbeid, få ny lærdom innen feltet og skape en felles forståelse innenfor terminologifeltet.

Sametinget har fremmet utfordringer med fast finansiering av Sámi Giellagáldu og organisasjonsform som en egen sak både til Samisk Parlamentarisk Råd, til Sametingenes og sameministrenes fellesmøte og til Nordisk embetsmannaorgan for samiske spørsmål. Nordisk embetsmannaorgan for samiske spørsmål har opprettet en arbeidsgruppe som innen mai 2019 skal komme med løsning på utfordringen med organiseringsform for Sámi Giellagáldu. Det er norske myndigheter som leder dette arbeidet.

1.4 Oppfølging av "Hjertespråket"

Mål for innsatsområdet

- Sikre og utvikle de samiske språkenes fremtid

1.4.1 Samletabell - Hjertespråket

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
13200	Språkreform - prosjekt	2 512 072	4 300 000	1 787 928
Sum		2 512 072	4 300 000	1 787 928

Sametinget har fulgt opp forslagene i Hjertespråket gjennom utarbeidelse av en redegjørelse om samisk språkreform og Sametingets strategier for samiske språk -Giellelutnjeme - Giellalåpptim – Giellalokten. Redegjørelsen om samisk språkreform ble behandlet i sametingets plenum i mars 2018. Redegjørelsen for samisk språkreform la grunnlag for utarbeidelse av Sametingets strategier for samiske språk-Giellelutnjeme - Giellalåpptim – Giellalokten. Giellalokten er en helhetlig og målrettet satsning for å styrke og utvikle samiske språk på alle nivåer innenfor ulike samfunnsområder. Målet med Giellalokten er å skape et solid løft for de samiske språkene i hele samfunnet. Strategiene er omfattende, og viser helhetlige og sektorovergripende språkpolitikk for de kommende år. Sametingets plenum behandlet Sametingets strategier for samiske språk – Giellalokten i desember 2018.

Språk engasjerer og berører alle, og Sametinget har sett viktigheten av å involvere det samiske samfunnet i arbeidet med samiske språk. Engasjerte deltagere fra ulike samiske miljøer har gitt Sametinget råd og innspill i arbeidet med Giellalokten gjennom åpne innspillsmøter høsten 2018. Det har også vært mulig å sende inn skriftlige innspill til arbeidet. Sametingets eldreråd og ungdomspolitiske utvalg har bidratt aktivt i arbeidet med Giellalokten.

Sametinget visjon er at samiske språk skal være naturlige, samfunnsbærende og levende språk, og vi vil at alle skal gis mulighet til å se, høre og bruke samiske språk på alle samfunnsområder. Samiske språk skal være en naturlig del av hverdagen, både for samisk –og norsktalende. Hensikten med sametingets strategier for samiske språk – Giellalokten er å samle forslag til tiltak fra NOU2016:18 Hjertespråket, våre egne erfaringer og eksisterende tiltak i en helhetlig språksatsning. Giellalokten inneholder 3 hovedinnsatsområder, som igjen er inndelt i ulike satsninger. For hver satsning er det en rekke konkrete tiltak.

Kommuneseminar og samarbeid med kommuner

Sametinget arrangerte et kommuneseminar med temaet NOU 2016:18. Seminaret var en del av oppfølgingsarbeidet for Váibmogiella – Hjertespråket, og dannet grunnlaget for plenumssaken om Samisk språkområde. Sametinget fikk verdifull informasjon og synspunkter om de nye språkområdene.

Sametingets plenum har i sak 053/18 Samisk språkområde, vedtatt nye kommunekategorier

Sametingets utgangspunkt er at samelovens språkregler styrkes. Samene har rett til å bruke og utvikle sitt språk, og Sametingets mål er at dette gjenspeiles i samelovens nye språkregler og i den nye språkområdeordningen.

Språksituasjonen i kommunene i dagens forvaltningsområde for samiske språk er ulik. For å imøtekomme dette legges det opp til en ordning som best mulig er tilpasset de ulike kommunene. Sametinget tar utgangspunkt i følgende kommunekategorier:

- Samiske språkressurskommuner
- Samiske språkutviklingskommuner
- Samiske språkvitaliseringskommuner
- Samiske bykommuner
- Potensielle samiske kommuner

Endring av lovverk som berører samisk språk

NOU 2016:18 - Hjertespråket inneholder en rekke forslag til lovendringer. Regjeringen er i gang med oppfølging av rapporten og har startet utarbeidelse av lovproposisjon med tilhørende meldingsdel. Det er forventet konsultasjoner mellom Sametinget og regjeringen i løpet av 2019. Det har vært avholdt flere administrative møter om oppfølgingen av Hjertespråket mellom Sametinget og regjeringen i 2018. Det er enighet om at det er viktig å følge opp forslagene i Hjertespråket.

1.5 Stedsnavnstjenesten

Stedsnavntjenesten har dette året gitt foreløpige og endelige tilrådninger til stedsnavn, - naturnavn, grender, bygder, tettsteder, tunneler, flyplasser og lignende -, over hele det samiske området etter forespørsel fra Kartverket, kommuner og statlige etater. Adressenavnarbeid rundt om i kommunene er også en del av dette. Navnetjenesten har sendt begrunnede alternative adressenavn på samisk til flere kommuner i områder der majoriteten snakket samisk for femti-seksti år siden, men dette har kun medført noen få vedtatte samiske adressenavn. I gruppen navnesaker sendt inn av andre, ruller det nærmere tusen navn i navnsaksprosesser.

Stedsnavntjenesten har selv også, på bakgrunn av tidligere stedsnavnregistreringer og andre skriftlige og muntlige kilder, reist navnesak på både naturnavn, grende- og tettstednavn i nordsamisk område.

Stedsnavnsaker stopper ofte opp og blir avglemt, vanligvis fordi kommunene glemmer å legge ut på høring, slik også NOU 2016:18 - Hjertespråket beskriver. Dette året har flere kommuner respondert på etterlysninger, slik at høringsfaste navnesaker ruller i systemet igjen. Blant disse har navnesakene tilhørende Tromsø kommunes fastland fått mye medieoppmerksomhet.

Flere kommuner har bedt om samisk kommunenavn og fått endelig vedtak i år: Nordreisa kommune/Ráissa suohkan/Raisin komuuni, Hammerfest kommune/ Hámmerfeastta suohkan og Tjeldsund kommune/Dielddanuori suohkan, samt Hattfjelldal kommune/ Aarborten tjjelte (endret fra Aarporte). I vedtaksprosess er og Steigen kommune/Stájgo suohkan. To fylker har fått vedtatt offentlig samisk navn: Trööndelage og Romsa/Finnmárku.

Oversikt stedsnavn vedtatt 2018 (vedtak gjort i kommunene sendes oftest kun til kartverket, dermed mangler full oversikt over vedtatte navn):

	Naturnavn	By, grend, skole etc	Broer, tunneler	Gårdsnavn, bruk	Flyplasser /stasjoner	Tilsammen
Skoltesamisk	13	4				17
Nordsamisk	395	45	10	89	1	540
Lulesamisk	2		2	2	3	9
Sørsamisk		3				3
Tilsammen	410	51	12	91	4	568

Samiske stedsnavn i offentlig bruk har økt gradvis etter Sametingets plenumsbehandling av plenumssak 19/16 der man poengterte viktigheten av synlighet av samiske navn i det offentlige rom. Dette vedtaket intensiverte arbeidet med å få vedtatt samisk navn på aktuelle skiltingsobjekt. I år har flere steder fått skilt på samisk, både tettsteder, grender, bruer og tunneler, samt jernbanestasjoner i lule-/pitesamisk område. Økt skiltemengde på samisk skyldes en kombinasjon av flere gjennomførte navnesaker med sluttvedtak vedtatt for samiske stedsnavn på navneobjekter som er aktuelle for skilting og økt bevissthet om stedsnavnlovens pålegg om å bruke samiske navn «av eige tiltak», § 9. Mye skilting gjenstår likevel, særlig i sørsamisk område og kystnære strøk i nord, fordi de samiske navnene ikke er offentlig godkjente ennå.

Stedsnavntjenesten har også dette året drevet utstrakt informasjonsvirksomhet om stedsnavnloven, navnesakregelverk og samiske navn generelt som kulturminne, informasjonskilde og identitetsmarkør.

2 Kunnskap

Samfunnsmål:

- Det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter for å sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

2.1 Virkemidler til kunnskap

2.1.1 Innsatsområder kunnskap

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Innholdet i samisk barnehagetilbud	9 242 663	10 030 000	787 337
Språkarbeid i barnehager	6 055 125	5 900 000	-155 125
Kompetanseheving i barnehager	253 106	200 000	-53 106
Pedagogisk materiell	1 942 050	1 540 000	-402 050
Samisk innhold i skolen	2 538 152	2 500 000	-38 152
Læringsmiljø og skoleutvikling	930 011	1 260 000	329 989
Læremidler	21 028 404	22 540 000	1 511 596
Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning	3 141 400	2 450 000	-691 400
Sum	45 130 911	46 420 000	1 289 089

2.2 Innholdet i samisk barnehagetilbud

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barn har et kvalitativt godt barnehagetilbud som bygger på samiske verdier, samisk kultur og tradisjonell kunnskap.

Sametinget har bevilget barnehagetilskudd til 66 barnehager og 17 utviklingsprosjekter og materiell til barnehager. Sametinget har fått inn flere søknader enn tidligere år, og det er en økning av barn som får et samisk barnehagetilbud. I 2018 fikk tilsammen, gjennom alle Sametingets tilskuddsordninger for barnehagene, 914 barn i Norge et samisk barnehagetilbud, mens tallet i 2017 var 848 barn. Det er en økning på 7,9 %. Sametingets målrettede satsing på samisk barnehagetilbud gir resultater.

Lovendring

I NOU 2016:18 – Hjertespråket står det: "samiske barnehager er det viktigste enkelttiltaket for å sikre, bevare og vitaliserer samiske språk." Status per i dag er at ikke all barn har rett til et samisk barnehagetilbud. Sametinget har gjennom dette året sett at Sametingets krav om en lovendring ikke er fulgt opp hos myndighetene. Sametinget vil følge opp saken og arbeide videre for en lovendring. Barnehageloven må også sikre at ansatte i samiske barnehager behersker samisk språk. Sametinget ser at konsekvensen er at samiske barn blir tatt i fra retten til å lære seg samisk i barnehagen dersom de ansatte ikke behersker samisk. Tilbakemeldinger Sametinget har fått fra foreldre er at de ikke aksepterer at deres barn ikke får et samisk barnehagetilbud.

Sametinget ser med bekymring på konsekvensene av at barnehageloven ikke gir rett til samiskspråklig barnehagetilbud med samiskspråklige ansatte. En av konsekvensene synes å være at samiskspråklige barnehagetilbud blir truet i mange kommuner som følge av at kommunene forsøker å omorganisere forvaltningen av barnehagene. Dette ofte på grunn av dårlig kommuneøkonomi. Dette fører til at samiskspråklige barn mister et fullverdig samiskspråklig barnehagetilbud.

Implementering av rammeplan for barnehager

Ny rammeplan for barnehagen ble gjeldende fra august 2017. Sametingets rolle i oppfølging av rammeplanen er å være delaktig i implementeringsprosessene gjennom å gi innspill som tar utgangspunkt i Sametingets barnehagepolitikk og samiske barns rettigheter. Det er utdanningsdirektoratet (Udir) sammen med Fylkesmenn som har ansvaret for implementering av den nye rammeplanen, og er dermed viktige samarbeidspartnere for Sametinget. Sametingets utgangspunkt i dette arbeidet er alltid fra et samisk ståsted. Sametinget erfarer at det er viktig å være med i slike prosesser, slik at samisk språk og kultur ikke uteblir.

Sametinget har deltatt i flere parallelle prosesser i forbindelse med å virkeliggjøre rammeplanen i barnehagene. Sametinget har i samarbeid med Utdanningsdirektoratet fått i stand en egen implementeringsprosess for samiske barnehager, der fem fylkesmenn og Sametinget er representert. Det er i samarbeid med disse utarbeidet implementeringsplan for dette arbeidet. Sametingets fokus er samiske barns rettigheter til samisk språk, kultur og samisk tradisjonell kunnskap i barnehagen. Utdanningsdirektoratet har satt i gang et evalueringsprogram for å få kunnskap om hvordan rammeplanen implementeres og brukes i praksis. Sametinget har i denne prosessen vært delaktig, og dette har resultert i at et av hovedproblemstillingene i evalueringen skal være samiske barns rettigheter.

Erfaringer fra implementeringsprosessen har vært at det er nye kompetansebehov om samisk språk og kultur, spesielt i norske barnehager. Dette er en direkte konsekvens av de nye kravene i rammeplanen om samisk innhold. Sametinget ser at dette er et ansvar som myndighetene må ta, slik at det samiske ikke forblir Sametingets ansvar alene. Det er derfor satt i gang prosesser om tiltak til kompetanseheving som oppfølging av dette, samt prosesser for at myndighetene vil ta dette ansvaret.

Samarbeid med barnehager og barnehageeiere

Sametinget gir informasjon og veiledning til barnehager om samisk barnehagetilbud. Sametinget ser at henvendelser fra både norske og samiske barnehager har økt. Henvendelser som følge av rammeplanens krav om at barnehager skal synliggjøre samisk kultur og bidra til at barna kan utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet, har økt betraktelig. Barnehager uttrykker i forbindelse med dette behov for informasjon- og støttemateriell generelt om samiske forhold og også planer for hvordan de kan arbeide med dette temaet. Det registreres at flere og flere norske barnehager søker om tilskudd til dette formålet, noe som ikke er et prioritert i Sametingets budsjett. Fokuset i disse søknadene er kompetanseheving til ansatte om samisk språk og kultur. Sametinget ser at dette ikke er Sametingets ansvar alene, men et nasjonalt ansvar jamfør krav i rammeplanen.

Det holdes også møter med kommuneeiere og barnehageansatte når Sametinget er på reise og besøker barnehager. I år har Sametinget gjennomført en «barnehageturnè» og har besøkt 10 kommuner, og har hatt møte med både barnehageeiere og barnehager. Av temaer som er diskutert på disse møtene er samisk språkarbeid i barnehagene, rekruttering av samiskspråklige ansatte og rekruttering til samiske barnehager og barnehagelærerutdanningene samt Sametingets

tilskuddsordninger. Tilbakemeldingene fra barnehageeiere og -ansatte er at slike møter er nyttige og mange blir inspirert til å jobbe videre med samisk språk og kultur i barnehagen. Sametinget har allerede sett noen resultater av turnéen, sånn som at flere barnehager har søkt om prosjektmidler til å styrke språkarbeidet og fått tilskudd til dette.

Nye samiske barnehage tilbud

Det er etablert en samisk avdeling i Bodø, som har gitt et fullverdig lulesamisk barnehage tilbud. Sametinget ser det som positivt at samiske foreldres behov er hørt. Bodø kommune viser at de har respekt for samiske foreldre og det samiske samfunnet ved å tilrettelegge et lulesamisk barnehage tilbud. Dette er positivt og veldig viktig for det samiske samfunnet, og for bevaring av lulesamisk språk.

Revidering av Sametingsmelding om samisk barnehage tilbud

Arbeidet med å revidere «Sametingsmeldingen om samisk barnehage tilbud fra 2013 er igangsatt. Det ble i forbindelse med «barnehage turnè» som nevnt holdt møter med barnehageeiere og barnehager, der Sametinget også fikk innspill til meldingen. Resultatet av innspillene bekreftet at den nye meldingen må ha fokus på samiske barns rettigheter til samisk barnehage tilbud, samisk språk i barnehagen, tradisjonell kunnskap i barnehagen og kunnskap og kompetanse om samisk barnehage tilbud på alle plan i samfunnet.

2.2.1 Samletabell - Innholdet i samisk barnehage tilbud

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Samiske barnehager og avdelinger	7 149 772	7 430 000	280 228
NOU 2016: 18 - Hjertespråket	2 092 891	2 600 000	507 109
Sum	9 242 663	10 030 000	787 337

2.2.2 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
21200 Samiske barnehager og avdelinger	7 149 772	7 430 000	7 430 000	280 228
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
21200 Samiske barnehager og avdelinger	7 149 772	0	0	7 149 772

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske barnehager og samiske avdelinger i norske barnehager har tilbud som bygger på samisk språk og kultur.

	Total antall	Antall innvilgede	Antall avslag
21200 Samisk barnehage tilbud	32 søknader	32 søknader	0 søknader

Tilskudd til de søkerbaserte ordninger til samiske barnehager ses samlet. Det vil si at overskuddet på denne posten dekker underskuddet på post 21220. Det er gitt tilskuddet til 32 barnehager, både

private og kommunale. I 2018 fikk 689 barn et samisk barnehage tilbud i samisk barnehage eller samisk avdeling i norsk barnehager gjennom denne ordningen. Dette er en nedgang på 29 barn fra 2017 der antall barn var 718, som tilsvarer en nedgang på 3,5 %. Det er vanlig at antallet på barn i barnehager viser enten en liten økning eller nedgang, men likevel har barnetallene og antall samiske barnehager og samiske avdelinger holdt seg relativt stabile.

Oversikt over antall samiske barnehager og samiske avdelinger fordelt på år:

År	2018	2017	2016	2015
Samiske barnehager	22	24	24	23
Samiske avdelinger	10	7	7	8

2.2.3 Sámi mánát ođđa searvelanjain - prosjekt

Forprosjektet til prosjektet "Sámi mánát ođđa searvelanjain" ble avsluttet i mars, og hovedprosjektet startet opp i april. Hovedformål med prosjektet er; Samisk filosofi danner grunnlag for innholdet i samiske barnehager, der samiske verdier, naturfilosofi, språk, kultur, ledelse og tradisjonell kunnskap er fundamentet i det pedagogiske arbeidet.

Utvikling i prosjektet "Sámi mánát ođđa searvelanjain"

Prosjektet har jobbet med å utvikle nye arbeidsmetoder som tilsvarer samisk tankemåte i de ulike områdene i Sápmi, der samiske verdier, dekolonisering og selvstyring ligger til grunn. Dette har medført reising der prosjektet har delt ut informasjon og holdt møter i Sápmi. Prosjektet har fått mest positive reaksjoner fra tilhørere og møtedeltakere, og mange sier at de har ventet på et slikt prosjekt som kan utdype innholdet i samiske barnehager. Det er store forventninger til prosjektet, og det har kommet signaler på at det er behov for et tilsvarende prosjekt til skolen. Både i Finland, Sverige og i Norge virker det som at det samiske samfunnet har fått økt forståelse for betydningen av dette prosjektet. Dette er også underbygd ved at Samisk parlamentarisk råd (SPR) har lagt dette prosjektet inn i sin handlingsplan. Prosjektet har satt i gang mange parallellprosesser.

Informasjonssamling – forskning og forskertreff

Arbeidet går ut på å samle inn relevant samisk forskning, interessante og livslang erfaring og kunnskap om samiske verdier, om formidlingsmetoder og om samisk pedagogisk tankegang. Dette arbeidet skal danne grunnlaget for videre arbeid i utvikling av samiske barnehager.

Samarbeid over hele Sápmi

Interreg prosjektbeskrivelse er under utarbeiding i sametingene i Sverige og Finland, der også opplæringscenteret på finsk side og Sameskolestyrelsen på svensk side deltar. Sametinget i Norge er med som samarbeidspartner. Søknaden skal være ferdigstilt til januar 2019.

Forskning i forbindelse med prosjektet

Prosjektet forsøker å få i gang forskning på doktorgradsnivå innenfor samisk barnehagepedagogikk, samiske verdier og tradisjoner. Forskningen skal da knyttes som pilot til barnehager. Det er satt i gang en prosess for å finne mulige finansieringsmåter til en slik forskning.

Samarbeid med Samisk høgskolen

Intensjonsavtale mellom Sametingets prosjekt og Samisk høgskole er under utarbeiding. Formålet er at Sametinget og Samisk høgskole på bakgrunn av denne avtalen sammen utvikler kompetanse til

samiske barnehager, blant annet avklaring av forskningsbehov, samarbeid om rekruttering, arrangering av seminar og implementering av rammeplan på grunnlag av prosjektet.

2.3 Språkarbeid i barnehager

Mål for innsatsområdet:

- Barn lærer, styrker og utvikler sitt samiske språk i barnehagene.

Sametinget opplever gjennom barnehagenes rapporteringer at samiske barnehager arbeider mer målbevisst med å bevare, styrke, utvikle samiske språk og ta tilbake språket der det er tapt. Sametinget erfarer at mye av den dialogen Sametinget har hatt med samiske barnehager handler om hvordan barnehagene skal lage planer for språkarbeidet for å oppnå målet med at barn blir samiskspråklige. Sametinget erfarer at mange samiske barnehager har prosesser knyttet til å ta i bruk sterke språkmodeller i barnehagene, som for eksempel modeller som samisk BRAVO og SULPAN. Det rapporteres at barnehagene ser en språklig utvikling hos barna i barnehagen, men sier også at dette er avhengig av om barnehagen har tilstrekkelig med samiskspråklige ansatte. Erfaringer fra Sametingets tilskuddsforvaltning i år er at flere barnehager har søkt tilskudd til og igangsatt prosjekt om giellačeahppi (språkmotivator), og barnehagene gir positive tilbakemeldinger om språkarbeidet og resultater av arbeidet. Mange rapporterer at barnas lekespråk er endret fra norsk til samisk.

Det er også fokus på foreldrenes språkkunnskaper og det samiske språket i barnas hjem. Barnehagene tilrettelegger språkkurs for foreldre, slik at de blir mer rustet til å støtte barna i deres språkutvikling hjemme. Sametinget har derfor prioritert å støtte barnehagene i dette arbeidet gjennom Sametingets tilskuddsordninger.

Språkarbeidet i barnehagen er et område som Sametinget vil følge opp blant annet gjennom prosjektet «Sámi mánát ođđa searvelanjain» og Sametingets tilskuddsforvaltning.

2.3.1 Samletabell - språkarbeid i barnehager

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Samisk språkopplæring	2 600 000	2 740 000	140 000
Prosjekter og utviklingsarbeid	3 035 125	2 740 000	-295 125
Tilskudd til samisk språkopplæring	420 000	420 000	0
Sum	6 055 125	5 900 000	-155 125

2.3.2 Tilskudd til samisk språkopplæring - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
21210 Barnehage - Samisk språkopplæring	2 600 000	2 740 000	2 740 000	140 000
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
21210 Barnehage - Samisk språkopplæring	2 665 000	65 000	0	2 600 000

Mål for tilskuddordningen:

- Barnehager gir tilbud om samisk språkopplæring.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
21210 Samisk språkopplæring	32 søknader	32 søknader	0 søknader

Det ble innvilget tilskudd til samisk språkopplæring for barn i norske barnehager, til 33 barnehager over hele landet. Hovedvekten er i Troms der 134 barn i barnehager får samiskspråkopplæring. Flere barnehager tilbyr samisk språkopplæring i både Finnmark og Nordland. Rapporteringene fra barnehagene viser også at flere barn enn de med samisk som hjemmespråk nyter godt av tilbudet i samisk språkopplæring, fordi barnehagene ønsker ikke å skille ut norskspråklige og samiskspråklige barn i opplæringsoppleggene. Dermed tilbys samiskopplæringen til samtlige barn i barnehagene, noe som er positivt og et godt resultat av Sametingets tilskuddsordning.

Tendensene viser også at den nye rammeplanen med samisk innhold har positiv effekt på utviklingen.

2.3.3 Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
21220	Barnehager - prosjekter og utviklingsarbeid	3 035 125	2 740 000	2 740 000	-295 125
		Innvilget 2018	Tilbake- trukket 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
21220	Barnehager - prosjekter og utviklingsarbeid	3 044 125	9 000	0	3 035 125

Mål for tilskuddsordningen:

- Høy kvalitet på samisk språk og kulturarbeidet i barnehagene.

Antall prosjekter tildelt til språkarbeid og lokale utviklingsprosjekter:

	Lokale utviklingsprosjekter	Språkbudprosjekter	Etablering av nye barnehagetilbud
2017	6	12	1
2018	13	4	0

Tabellen viser at det er igangsatt færre språkbudprosjekter i 2018 enn i 2017, årsaken til dette er at påbegynte prosjekter i 2017 ikke avsluttes før i 2019. I 2018 var det flere lokale utviklingsprosjekter enn i 2017. Dette har en sammenheng med at barnehagene er blitt mer bevisst på den tredje pedagog, og har dermed gjennom prosjektene fokusert på å tilrettelegge barnehagemiljøet som en språkarena. I tilknytning til dette er det også gitt tilskudd til giellačeahppi (språkmotivator) til barnehager både i nord- og sørsamiske områder. Samtlige prosjekter har fokus på å styrke barnehagens hverdagsspråk gjennom den lokale tradisjonelle samiske kulturen. Det er bevilget tilskudd til 17 utviklingsprosjekter i 2018.

2.3.4 Juvlesámi giellatjehppe - direkte tilskudd til Árran mánnáigárdde

Mål for tilskuddsordningen:

- Styrke arbeidet med lulesamisk språk- utvikling og stimulering i Árran mánnáigárdde.

Direktetilskuddet til Árran barnehage går til samisk språkopplæring i barnehagen. Det er 24 barn som har fått et lulesamisk barnehagetilbud i 2018 ved denne barnehagen. Rapporteringen viser at flere og flere foreldre har begynt å snakke samisk med barna, og de bruker det de kan av samisk. Det oppleves også at den språkspærren mange foreldre har til å begynne å snakke samisk er mindre. Det registreres at mange foreldre også snakker samisk til barna etter barnehagetid. Større voksentetthet er hovedårsaken til at arbeidet ved Árran mánnálgárdde har vært vellykket de siste årene. Likevel ser de at det enda er mange barn som snakker en del norsk, spesielt i lek.

2.4 Kompetanseheving i barnehage

Mål for innsatsområdet:

- Barnehageansatte er samiskspråklige, og innehar samisk kulturkompetanse.

2.4.1 Samletabell - kompetanseheving i barnehage

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Seminar for barnehageansatte	253 106	200 000	-53 106
Sum	253 106	200 000	-53 106

Kompetansebygging i den samiske barnehagesektoren

I arbeidet med kompetanseheving i barnehager har Sametingets rolle vært på et overordnet nivå. Sametinget er en samarbeidspartner i prosesser i oppfølging av kompetansestrategien for kompetanse og rekruttering 2018 -2022. Sametinget har i dette arbeidet fremmet sin barnehagepolitikk og samiske barns rettigheter.

Rammeplan for barnehagen har tydelige krav til hva som forventes av samiske barnehager, samiske avdelinger og andre barnehager med samiske barn. Rammeplanen nevner samisk språk og kultur eksplisitt, noe som er gjennomgående i hele rammeplanen. Samiske barn skal gjennom denne strategien sikres et barnehagetilbud av høy kvalitet. Kvalitet er avhengig av ansattes kompetanse. Sametinget har over en lengere tid registrert og fått tilbakemeldinger fra barnehageeiere at det er et stort behov for kompetanseheving i samisk språk og kultur, samtidig som det er behov for flere samiskspråklige barnehagelærere og samiskspråklige ansatte. Sametinget vil arbeide for at samarbeidspartnere innehar felles oppfatning og kunnskapsgrunnlag for kompetansebehov i den samiske barnehagesektoren. Det er viktig at fokus settes på den samiske barnehagesektorens behov for kompetanseutvikling, og at arbeidet tar utgangspunkt fra den samiske barnehageverden og deres ståsted.

Kompetansestrategien (kompetanse for fremtidens barnehage 2017) sier at målrettet rekruttering og kompetansebygging i barnehagesektoren er viktig for at alle barn skal få et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet. Et avklart ansvarsforhold mellom berørte parter og aktører i barnehagesektoren er nødvendig for å få til et samarbeid om kompetanseutvikling, både nasjonalt, regionalt og lokalt. Sametinget er enig i dette, men ser at når det gjelder samisk barnehagesektor er det viktig å skille mellom behov i barnehagesektoren nasjonalt og behov fra samisk ståsted. Utgangspunktet er forskjellige verdier, språk og kultur. Dette gjør at det til tider kreves ulikt kompetanse fra samarbeidspartnere og aktører. Fundamentalt skal all kompetansebygging for barnehageansatte i den

samiske barnehagesektoren utgå fra en tenking om at samisk språk, kultur og tradisjon er grunnleggende i den samiske barnehagen. Sametinget har store forventninger til at det settes i gang målbevisste tiltak for kompetansebygging i samisk barnehagesektor, og at det settes av større ressurser til det samiske samfunnet for dette arbeidet.

Barnehagelærerrollen som en profesjonsrolle

Kunnskapsdepartementet har oppnevnt ekspertgruppen om barnehagelærerrollen i september 2017. Oppgaven deres var å lage et kunnskapsgrunnlag som beskriver de ulike rollene barnehagelæreren har, og å foreslå hvordan barnehagelærerrollen kan utvikles i tråd med samfunnsmandatet gitt i lov og rammeplan. Ekspertgruppens rapport ble levert i desember 2018. Rapporten mangler fokuset på samisk barnehagelærerrolle. Mange av punktene som er beskrevet i rapporten vil kunne gjelde den samiske barnehagelærer, men det er samtidig mange punkter som vil være annerledes for den samiske barnehagelæreren i en samisk barnehage. Sametinget har ikke her nådd frem med sine innspill. Den samiske dimensjonen utelatt i rapporten, og vil ikke svare til rammeplanens samfunnsmandat gitt i rammeplanen.

Behov for økt kompetanse hos barnehageansatte og i barnehagelærerutdanningene

Følgegruppa for barnehagelærerutdanning (BLU) sin sluttrapport NR.5 2017 foreslår ovenfor Sámi Allaskuvla om at de etablerer et kompetansesenter for lærerutdanningene. Sametinget ser at dette forslaget må følges opp slik at i fremtiden blir flere utdannede personal i samiske barnehager, andre barnehager med samiske barn og lærerutdanningene. Sametinget opplever at nye krav i rammeplan for barnehagen og rammeplan for nasjonal barnehagelærerutdanning gjør at det etterspørres informasjon om samiske forhold og kompetansetiltak knyttet til dette. Dette betyr at alle berørte parter og aktører i den samiske barnehagesektoren må ha avklarte ansvarsforhold og et samarbeid må til om kompetanseutvikling, både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Sametinget har derfor løftet frem denne saken og fått til et samarbeid med Sámi allaskuvla om etablering av kompetansesenter. Sametinget forventer at denne prosessen blir fulgt opp fra myndighetenes side med ressurser.

2.4.2 Seminar for Barnehageansatte - konferanse

Sametinget har i 2018 gjennomført to seminarer for barnehageansatte. Det er økende interesse for deltakelse på seminaret for nordsamiskspråklige barnehageansatte. På seminaret var det i år over 90 deltakere. Tema var barnehagehverdagen for samiske barn i en moderne tid. Det andre seminaret var for barnehageansatte i sørsamiske områder. Dette er et samarbeid mellom Sametinget og Fylkesmannen i Trøndelag. Tema på seminaret var blant annet Sametingets barnehageprosjekt, rammeplan for barnehagen, den samiske årstidskalenderen og planleggingsarbeid i barnehagen. Her var det også en økning av deltakere, fra 30 i 2017 til over 50 deltakere i 2018.

I tillegg til disse to seminarene har Sametinget hatt samarbeid med Fylkesmannen i Nordland om arrangering av seminar for lulesamiske barnehageansatte. Det var rundt 40 deltakere, herav samiske barnehageansatte, studenter og ansatte i norske barnehager som arbeider med samiske temaer, slik rammeplanen krever.

Sametinget ser at seminarene er viktige møtearenaer for samiske barnehageansatte. Det finnes få møteplasser der man kan samles og diskutere de utfordringene barnehagene har med tanke på samisk språk, kultur og tradisjonsskaping. Seminarernes mål er nettopp erfaringsutveksling, kompetanseheving og samarbeid barnehagene i mellom.

2.5 Pedagogisk materiell

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barn har samiske bøker og leker i barnehagene.

2.5.1 Samletabell - pedagogisk materiell

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Pedagogisk materiell	1 942 050	1 540 000	-402 050
Sum	1 942 050	1 540 000	-402 050

2.5.2 Tilskudd til pedagogisk materiell - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
21230 Pedagogisk materiell	1 942 050	1 540 000	1 540 000	-402 050
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
21230 Pedagogisk materiell	1 942 050	0	0	1 942 050

Mål for tilskuddsordningen:

- Barnehager har god tilgang på pedagogisk materiell som har et samisk innhold.

	Total antall	Antall innvilgede	Antall avslag
21230 Pedagogisk materiell	2 søknad	2 søknad	0 søknader

I år var det to søkere til ordningen pedagogisk materiell. Tilskudd ble innvilget til Davvi Girji til utvikling av en materiellpakke med pedagogisk materiell som gjenspeiler hvordan samene forvalter naturen og bruker den som ressurs og til Statped for utvikling av matematikkbok som skal stimulere interessen for matematikk i barnehagene.

2.6 Samisk innhold i skolen

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever har kvalitetsmessig god opplæring i og på samisk.

Departementet har ikke åpnet for muligheten til å endre på refusjonsordningen til kommuner som gir samiskundervisning.

Helhetlig revidering av opplæringsloven

Kunnskapsdepartementet nedsatte i 2017 et lovutvalg som skal se på regelverket for grunnskolen og videregående opplæring. Lovutvalget leverer sitt forslag desember 2019. Sametinget fikk ikke gjennomslag for sitt krav om samisk representasjon i lovutvalget til tross for at regler om opplæring

påvirker samiske interesser direkte og at samisk opplæring omtales særskilt i loven. Sametinget har heller ikke registrert nevneverdig kunnskap om samisk opplæringspraksis i referansegruppen, med unntak av Sametinget. Manglende kompetanse og oppmerksomhet i lovutvalgets sammensetning om samisk opplæringstilbud, vanskeliggjør Sametingets arbeid med å følge opp lovutvalgets arbeid. Sametinget er med i referansegruppemøter og sametingsrådet har hatt et eget møte med lovutvalget.

Sametinget har i dette arbeidet fremmet Sametingets syn om manglene i Opplæringslovens slik de fremkommer i plenumssak 19/14 Opplæringsloven og privatskoleloven - samiske elevers rettigheter. Sametinget har i sitt innspill blant annet bedt om at gjeldende rettigheter tydeliggjøres i ny lov, og at retten til opplæring på samisk ikke må begrenses av geografi og antall andre elever som ønsker samisk opplæringstilbud. Sametinget har bedt om at retten til tilgang av samiske læremidler må fremkomme i ny opplæringslov, på lik linje med læremidler på begge målformene. Videre har Sametinget i sitt innspill til lovutvalget fokusert på samiske elever med særskilte behov. Det er viktig at deres rettigheter, som forsvarlig faglig vurdering og tilrettelagt opplæring, forankres i ny lov. Sametinget skal følge opp arbeidet i 2019 med nye møter med utvalget og har forventning til redigeringer som kommer.

I juni 2018 ble det avholdt konsultasjon mellom Sametinget og Kunnskapsdepartementet, knyttet til fastsetting av Kjerneelementer i fag for utforming av læreplaner for fag i LK20 og LK20S og Retningslinjer for utforming av nasjonale og samiske læreplaner for fag i LK20 og LK20S

Etter opplæringslovens kapittel 6 fastsetter Sametinget samiskfagene, samiske fag i videregående opplæring og i samråd med departementet samisk innhold i øvrige fag. På bakgrunn av dette må Sametinget også godkjenne styringsdokumenter til læreplanene.

I perioden har Sametinget også bedt om og blitt konsultert om det samiske innholdet i kjerneelementene i fag. Sametinget er opptatt av å inkludere samisk innhold i læreplanene i større grad enn i utkastet fra Utdanningsdirektoratet. Sametinget fikk gjennomslag for at de samiske retningslinjene presiserer forpliktelsen om samisk innhold i læreplaner og tydeliggjør Sametingets rolle i denne prosessen.

På samme bakgrunn anmodet Sametinget om konsultasjoner om Utdanningsdirektoratets forslag til Retningslinjer for utforming av nasjonale og samiske læreplaner for fag i LK20 og LK20S. I konsultasjonen ble det funnet fram til omforente løsninger på samtlige punkter Sametinget hadde tatt opp i tilknytning til de to dokumentene. Disse omforente løsningene inngår i endelig versjon av kjerneelementer i fag for utforming av læreplaner og retningslinjer for utforming av nasjonale og samiske læreplaner for fag i LK20 og LK20S.

Inkluderende fellesskap

Ekspertgruppe for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging overleverte sin rapport, Inkluderende fellesskap for barn og unge, i mars 2018. Sametinget har overfor Kunnskapsdepartementet uttrykt misnøye over manglende samisk representasjon i ekspertgruppen. Sametinget var representert i referansegruppen til ekspertutvalget og har i den forbindelse pekt på den store mangelen på samisk kartleggings- og diagnostiseringsmateriell, samiske læringsressurser, samiskspråklige spesialpedagoger og annen fagekspertise, og forskning på samiske spesialpedagogiske utfordringer.

Ekspertgruppens leder la frem gruppens utkast på møte med Sametinget og viktigheten av at deres rapport inkluderer anbefalinger om å styrke rettighetene til samiske barn og unge med særskilte utfordringer, og særlig styrke de ulike faginstansene som skal yte tjenester til samiske elever med behov for tilrettelegging, ble presisert fra Sametingets side.

Ekspertgruppen har i sin rapport vist forståelse for at tjenestene som Samisk spesialpedagogisk støtte/ Sámi earenoamášpedagogalaš doarjja (SEAD) representerer, må bestå. Ekspertgruppen foreslår at den nye fylkeskommunen Troms og Finnmark får oppgavene til SEAD.

Utdanningsdirektoratet får ansvaret for utvikling av samiske spesialpedagogiske læremidler og kartleggingsverktøy. Videre foreslår gruppen at det etableres et avgrenset forskningsprogram som skal forske på samiske barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging og det tilbudet de mottar. Ekspertgruppen mener at rettighetene til samiske barn og unge med særskilte behov blir i varetatt ved at de har rett til undervisning i /og på samisk og særskilt tilrettelegging. Sametinget skal følge opp tiltak og forventer et samarbeid med Kunnskapsdepartementet på stortingsmeldingen.

Kunnskapsdepartementet har under utarbeidelse stortingsmeldingen «Tidlig innsats og inkluderende fellesskap». Sametinget er ikke fornøyd med at vi ikke er gitt mulighet til å påvirke sammensetningen til utvalget, men ble invitert til å delta i referansegruppe. Sametinget har ikke anledning til å delta i referansegruppen, men ønsker å involveres i arbeidet med Stortingsmeldingen.

FNs barnekomité

Sametinget har sendt en supplerende rapport til FNs barnekomité i 2017, og en tilleggsrapport i april i 2018 til FNs barnekomité. Den offisielle eksamineringen av Norge overfor FNs barnekomité pågikk i mai 2018. Det er viktig at nasjonalstatene følger opp konklusjonene FNs barnekomité gir, og Sametinget er tilfreds med at FNs barnekomité i sine avsluttende konklusjoner etter Norges femte og sjette rapportering har kommet med flere avsluttende merknader om samiske barn.

Nasjonal kompetansepolitisk strategi

Sametinget har vært med på å utforme og har signert Nasjonal kompetansepolitisk strategi 2017-2021. Departementet har på bakgrunn av denne strategien opprettet et kompetansebehovsutvalg (KBU) som har fått i oppdrag å frembringe den best mulige faglige vurderingen av Norges fremtidige kompetanse. Sametinget har gitt flere innspill til det kompetansepolitiske rådet om blant annet utfordringer i det samiske arbeidslivet. Sametinget påpekte overfor departementet i forbindelse med etableringen av KBU at sammensetningen manglet samisk kompetanse, og at dette vil få konsekvenser for rådets fokus av samiske kompetansebehov. Sametinget fikk ikke gjennomslag om å inkludere samisk kompetanse i utvalget.

Kompetansebehovsutvalg har levert to rapporter i 2018 og Sametinget er svært misfornøyd med at ingen av de har vurdert det samiske samfunnets kompetansebehov.

Sametinget har gitt innspill til Kompetansepolitisk råd om at det i de offentlige etatene i samiske områder er et stort behov for ansatte som har kompetanse i samisk språk og kultur. Sametinget har fremhevet at kartlegging av de kompetanse behovene de samiske samfunn har må gjennomføres, da det ikke finnes en slik kartlegging per i dag. Kompetanse i samisk språk er meget viktig for å nå befolkningen og for at veiledning gis på eget språk.

Karrieresenter

Karrieresenteret i Finnmark har gjennomført et prosjekt: "Karriereveiledning i samiske områder". Prosjektet, avdekket at den samiske befolkningen ikke ber om karriereveiledning og det er uvisst hva slags kompetansebehov som finnes i samiske områdene. Sametinget er fornøyd med at Karrieresenteret i Finnmark har fokus på de behovene og utfordringene som fins i det samiske samfunnet knyttet til deltakelse i arbeidslivet. Det er viktig for Sametinget å påpeke at kartlegging av kompetansebehov er et nasjonalt ansvar da det bor samer over hele landet, ansvaret bør ikke påligge kun hos Karrieresenteret i Finnmark. Dette er noe kompetansepolitisk råd må ta høyde for.

Sametinget har i desember 2018, bedt om møte med ministeren om arbeidet med nasjonal kompetansepolitisk strategi.

2.6.1 Samletabell - samisk innhold i skolen

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Revidering av læreplaner	2 392 909	2 000 000	-392 909
Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	145 243	500 000	354 757
Sum	2 538 152	2 500 000	-38 152

2.6.2 Revidering av læreplaner - prosjekt

Fagfornyelsen

Med bakgrunn i Meld. St. 28 (20015-2016) Fag- fordypning-Forståelse. En fornying av Kunnskapsløftet har Kunnskapsdepartementet utarbeidet en Strategi for fagfornyelsen av Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet samisk (2017-2021). Strategien består av tre faser; utvikle kjerneelementer – det viktigste elevene skal lære i hvert fag, utvikle nye læreplaner og skolene skal forberede seg før de nye læreplanene tas i bruk fra høsten 2020.

I perioden er arbeidet med utvikling av kjerneelementer for fagene gjennomført og konsultert med Sametinget. Utvikling av læreplaner for fagene og veiledningsressurser for fagene er i igangsatt og skal leveres i slutten av januar 2019.

Sametinget har oppnevnt egne læreplangrupper i samisk som førstespråk, samisk som andrespråk (samisk 2, samisk 3 og samisk 4) og duodji, og som ledes av Sametinget. De samiske parallelle likeverdige læreplanene utvikles av en felles gruppe bestående av samiske og norske fagpersoner, som ledes av Utdanningsdirektoratet. Sametinget har ansvar for det samiske innholdet i de nasjonale læreplanene og for forsterket samisk innhold i de samiske parallelle likeverdige læreplanene. Det er i dag 48 eksterne samiske læreplanmedlemmer fordelt på de ulike læreplangruppene. Sametinget har avholdt et eget arbeidsseminar for de samiske læreplanrepresentantene i september. Målet var å etablere en felles forståelse for verdigrunnlaget i læreplanarbeidet.

I perioden har Sametinget arrangerte en verdikonferanse der målet var å få innspill til felles forståelse av samiske verdier. Målgruppen var alle læreplaninteressenter. Sametinget er fornøyd med deltakelse og gjennomføringen av seminaret.

For å forankre forståelsen av at læreplanene må ha samisk innhold, avholdte Sametinget og lærplangruppelederne et møte i november der dette ble drøftet. Arbeidet med fagfornyelsen er redegjort for plenum i september.

Sametingsrådet hadde innlegg på Kunnskapsdepartementets presentasjon av fagfornyelsen overfor stortingskomiteen i oktober.

Sametinget er kritisk til at Utdanningsdirektoratet har gitt direktiv om at læreplanene skal skrives på norsk til lærplangruppene i samiske fag og i duodjifaget. Det er nå avklart at læreplanene i samisk skal fastsettes på samisk, men dette har medført konsekvenser for merarbeid for lærplangruppene knyttet til å velge korrekte verb og øvrig begrepsbruk i læreplanene Samisk 1 og 2.

Læreplanarbeid yrkesfag, videregående opplæring

I oppdragsbrev 10-18 ber Kunnskapsdepartementet Utdanningsdirektoratet om å utvikle og fornye læreplanene i programfagene på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Bakgrunnen for dette er Meld. St. 20 (2012-2013) På rett vei, ny tilbudsstruktur for de yrkesfaglige utdanningsprogrammene og ny overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen.

Sametinget har oppnevnt samiske medlemmer i læreplanen for Vg1 Naturbruk og Vg1 Design og tradisjonshåndverk. Lærplangruppen i vg1 «Design og tradisjonshåndverk og Naturbruk» skal levere endelig utkast våren 2019.

Sametinget har oppnevnt medlemmer til læreplanarbeid for programfagene Vg2 duodjifaget og Vg2 reindriftsfaget og Vg3 pels- og skinnduodjifaget, horn-bein og metallduodji», «treduodjifaget», «veve- og håndstrikkeduodjifaget» og «tekstilduodjifaget» og Vg3 for reindriftsfaget. Arbeidet sluttføres august 2020.

Evalueringsav fagfornyelsen

I perioden har Utdanningsdirektoratet fått mandat til å etablere et programstyre som skal lede arbeidet med å fremskaffe kunnskap om fagfornyelsens gjennomføring og om hvordan skolene endrer seg gjennom prosessen.

Sametinget har uttrykt misnøye med at sammensetningen i programstyret ikke har vært drøftet med Sametinget. Dette har medført manglende kompetanse i brukererfaring i programstyrets sammensetning. Det innebærer at erfaringer og kompetanse om samisk skolehverdag og opplæringspraksis, ikke er sikret i evalueringsprosessen. Sametinget har gjort programstyret oppmerksom på dette og har etterlyst inkludering av denne kompetansen. Videre har Sametinget blant annet stilt forventninger om at evalueringen i tidlig fase fanger opp utfordringer i samisk opplæring som bør justeres i tråd med fagfornyelsens prinsipper.

Et helhetlig samisk læreplanverk

Sametinget har i 2018 arbeidet for og har som mål, å realisere utvikling av samiske (parallele likeverdige) læreplaner for de gjestående tre gjennomgående fagene som ikke har dette i denne pågående fagfornyelsesprosessen. Det er kun matematikk, kroppsøving og engelsk, av de gjennomgående fagene på skolen som ikke har samiske læreplaner. Sametinget og departementet er enig om at dette følges opp i en egen prosess.

2.6.3 Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
21130	Samisk utmarks/naturbruk i grunnskolen	145 243	500 000	500 000	354 757
		Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
21130	Samisk utmarks/naturbruk i grunnskolen	358 000	168 364	44 393	145 243

Mål for tilskuddsordningen:

- Implementere samisk tradisjonell kunnskap i grunnskolen og (lokale) læreplaner.

Sametinget mottok i år åtte søknader under denne tilskuddsordningen derav hvor fire søknader fra grunnskoler i Finnmark og Troms ble innvilget. Tiltak som fikk tilskudd er prosjekter som bidrar til økt bruk av samisk tradisjonell kunnskap i skoleverket der kunnskapsoverføring skjer fra eldre til yngre generasjoner med fokus på birgen, duodji og samisk opplæring der elever gjennom praktisk arbeid gjennomfører ulike samisk tradisjonelle tiltak.

I årets søknader er hovedvekten av tiltakene knyttet til ulike tradisjonelle tiltak innen samisk utmarksbruk og fangst/fiske, som eksempelvis bygging av tradisjonell goahti, fangst og fiske som rypejakt og garnfiske under isen, nuohttun og tradisjonell skogdrift. Gjennomgående for alle tiltakene er at den praktiske gjennomføringsdelen er flyttet utenfor skolen og opplæringen gjennomføres der de naturlig hører til og tradisjonelt utføres. De innvilgede tiltakene er tverrfaglige prosjekter der mange fag blir implementert i prosjektene, med fokus på språkopplæring. Elever i grunnskolen får anledning til å delta i arbeidet med samisk utmarksbruk og om samiske tradisjonelle tiltak, som vanligvis ikke kan gjennomføres på grunn av ekstrakostnader knyttet til slike tiltak.

2.7 Læringsmiljø og skoleutvikling

Mål for innsatsområdet:

- Gode og trygge læringsmiljøer.

For Sametinget er det viktig å påse at de nye læreplanene legger til rette for å øke kunnskapsnivået om samer og slik forhindre eksempelvis hatprat og negative holdninger om samer.

Partnerskap mot mobbing

Sametinget er observatør i Partnerskap mot mobbing, som jobber sammen med et fellesskap for et inkluderende lærings og oppvekstmiljø for barnehager og skoler. I forbindelse med dette prosjektet har Sametinget, sammen med partnerne vært i Edinburgh i Skottland, for å lære om skolenes arbeid med å forebygge mot mobbing og om hvordan de arbeider og viser koblingen mellom antimobbearbeid og læreplanen. I den forbindelse hadde Sametinget et eget møte med representanter fra Scottish Government–Learning Directorate og et på besøk på en gæliskspråklig grunnskole i Edinburgh, Taobh na Pàirce. Sametinget var interessert i å lære om hvordan de arbeider med å motvirke mobbing og hvordan de ivaretar gælisk språkundervisning ved skolen.

2.7.1 Samletabell - læringsmiljø og skoleutvikling

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Nettverk for samiskopplæring	500 000	500 000	0
MOU on Cooperation on Indigenous Education	10 424	150 000	139 576
Spesialpedagogiske fagdager	110 000	110 000	0
Oppfølging av prosjektet Felles Skole Sirbma oppvekstsenter/Ohcejohka	309 587	500 000	190 413
Sum	930 011	1 260 000	329 989

2.7.2 Nettverk for samiskopplæring - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Direkte tilskuddet går til finansiering av nettverk for samisk opplæring der Senter for samisk i opplæringen er sekretariat for NetSam. Formålet med tildelingen er at alle som har ansvar for opplæring har god kunnskap og bidrar til godt samarbeid om samisk opplæring.

NetSam har vært synlig i ulike offentlige arena og diskusjoner der samisk skole har vært tema. De har hatt folkemøte om samiskopplæring i Tromsø og følger opp aktuelle høringer og kommer med uttalelser til høringer som berører samiskopplæring, som blant annet fagfornyelsen. NetSam har også hatt møter med ulike institusjoner for å ta opp viktige saker for samisklærere, informerer om saker som berører og omhandler samiskundervisning. NetSam har arrangert 2 fagsamlinger i samisk språkopplæring med temaer samisk som første- og andrespråkopplæring. Samlingene fungerer samtidig også som arena for erfaringsutveksling og kompetanseheving.

2.7.3 MoU on Cooperation on Indigenous Education - prosjekt

Sametinget i Norge og andre arktiske urfolk (Grønland, Manitoba, Northwest Territories og Nunavut) har signert en avtale om samarbeid om urfolksopplæring og –utdanning. I avtalen forplikter alle partene seg til å betale en årlig avgift på USD 7,500,00, som skal brukes til å arrangere sirkumpolar urfolkskonferanse om opplæring og utdanning. Partene har avtalt at Grønland koordinerer neste konferanse. Grønland har ikke per i dag iverksatt planleggingen av neste konferanse. Av midlene som var avsatt til dette, er noe gått til Sametingets øvrige internasjonale opplæringsarbeid.

2.7.4 Spesialpedagogiske fagdager - konferanse

Sametinget samfinansierer med Samisk spesialpedagogisk nettverk ved Samisk spesialpedagogisk støtte (SEAD) og Senter for samisk i opplæringa annet hvert år spesialpedagogiske fagdager.

Fagdager arrangeres av Samisk spesialpedagogisk nettverk (SEAF) og de ble i 2018 avholdt i Jokkmokk hvor tittelen var "samisk språk og kultur i våre hjerter". Foreleserne fortalte om opplæringen i samisk på skolen og i barnehagen og belyste ulike metoder og muligheter. Videre fikk tilhørere høre om samiske barns skriveferdigheter og samisk begynner opplæring, blant annet om sterke opplæringsmodeller og hvordan sikre gode overganger fra barnehagen og skole/ungdom til voksenlivet. I tillegg ble det belyst hvordan samisk kultur kan oppleves som både positivt og negativt, og hvordan bruke den samiske kulturen som ett grunnlag i opplæringen.

Resultatet av denne konferansen er at Sametinget har samlet spesialpedagogisk personale fra samiske opplæringsinstitusjoner fra hele det samiske området for å utvikle faglig kompetanse, knytte kontakter og bli kjent med ulike deler av Sápmi. Temaene hadde bred pedagogisk vinkling med tyngde på samiske barn og unge med særskilte utfordringer. Evalueringene viser stort behov og nytte for denne typen konferanser.

2.7.5 Fellesskole Sirbmá oppvekstsenter/Ohcejoga skuvla

I handlingsplanen til Samisk parlamentarisk råd (SPR) ble det i 2018 vedtatt at alle Sametingene skulle delta i samarbeidet «grenseoverskridende skolesamarbeid i Sápmi».

Sametinget har i august 2018 løftet det grenseoverskridende skolesamarbeidsprosjektet til Nordisk embetsmannsorgan for samiske spørsmål (NÄS). Målet er å forankre prosjektet i de respektive nasjonalstatene.

Sametingsrådet og SPR viser i sitt arbeid at de ønsker å videreføre prosjektet grenseoverskridende skolesamarbeid. Sametinget ser viktigheten av nordisk samarbeid på opplæringsfeltet, og nytten av å samarbeide på nordisk nivå om en felles skolepolitikk med grunnlag i samiske språk og samiske verdier. Sametinget ønsker innsikt i hvilke skolepolitiske utfordringer samer i Finland, Sverige og Norge har og hvordan vi i fellesskap kan samarbeide om det samiske skoletilbudet på tvers av landegrensene. Prosjektet skal ferdigstille en sluttrapport i desember 2019 om ulike former for hvordan grenseoverskridende skolesamarbeid i hele Sápmi kan være. Sametinget har ansatt en prosjektmedarbeider i 50 % stilling til dette arbeidet.

2.8 Læremidler

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever har tilgang til samiske læremidler som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Sametinget mener videre at læremidler som det er særlig behov for og som departementet finansierer gjennom engangsfinansiering (eksempelvis 1) lærerressursen Salaby på flere språk, og 2) tilskuddsordning i 2018 til digitale læremidler som understøtter fagfornyelsen), må gjelde også for samiske læremidler.

Sametingets arbeid med å dekke behovet for samiske læremidler skjer i henhold til vedtatt handlingsplan for læremiddelutvikling 2015-2018. Planen danner grunnlag for de årlige prioriteringene for tilskudd til læremiddelutvikling. Sametinget har jobbet systematisk for å dekke alle vedtatte fokusområder innen nord-, lule- og sørsamisk og der fag med samisk læreplan er prioritert først. Planens fokusområder for nordsamiske læremidler er dekt fullt ut, mens det fremdeles er noen fokusområder innen lule- og sørsamisk som ikke er dekt. Av sørsamiske læremidler mangler blant annet samfunnsfag, historie og naturfag fremdeles. Av lulesamiske læremidler er det udekket behov innen språkfagene for både samisk som første- og andrespråk og i samfunnsfag. Årsaken til udekket behov innen lule- og sørsamiske språk, og forsinkelser i læremiddelutviklinger generelt i alle de tre samiske språkene, gjelder først og fremst begrenset tilgang på samiske læremiddelforfattere og – oversettere. Læremiddelutvikling er ikke attraktivt arbeid, og samiske lærere og oversettere prioriterer

ikke dette. Dette er noe Sametinget har sett som nødvendig å gjøre noe med og har iverksatt tiltak som skal bidra til å forbedre situasjonen, jmfør kapittel 2.8.5. Med bakgrunn i at det fortsatt er fokusområder som ennå ikke er dekt, har Sametinget derfor vedtatt å prolongere handlingsplanen til å gjelde for 2019.

I forbindelse med utarbeiding av ny handlingsplan satser Sametinget på bred dialog med samiske opplæringsinstitusjoner og brukere av samiske læremidler for innhenting av innspill til handlingsplanen og dets fokusområder for læremiddelutvikling. Sametinget har gjennomført spørreundersøkelse om læremiddelbehovet og bedt om innspill om læremiddelsituasjonen fra brukere og utviklere av samiske læremidler. Sametinget har også avholdt åpne møter i nord-, lule- og sørsamisk område der formålet var å få tilbakemeldinger om læremiddelsituasjonen i de ulike språkområdene og hvilke læremiddelbehov bør prioriteres kommende periode. Tilbakemeldinger og innspill fra ovenfor nevnte tas med i det videre arbeidet med handlingsplanen. Det tas sikte på å sende handlingsplanen ut på høring i første halvdel av 2019. Planen sluttbehandles i Sametingets plenum høsten 2019.

2.8.1 Samletabell - læremidler

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Utvikling av læremidler	20 151 957	19 440 000	-711 957
Rammeavtaler med læremiddelprodusenter	0	2 500 000	2 500 000
Ovtas - Aktan - Aktasne	500 000	500 000	0
Stimuleringstiltak for læremiddelutviklere - konferanse	376 447	100 000	-276 447
Sum	21 028 404	22 540 000	1 511 596

2.8.2 Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
21000 Utvikling av læremidler	20 151 957	19 440 000	19 440 000	-711 957
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
21000 Utvikling av læremidler	20 165 200	13 243	0	20 151 957

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske elever har tilgang til samiske læremidler på alle tre samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæring.

Sametinget har i 2018 opprettholdt læremiddeltilskudd på tilsvarende nivå som tidligere år. Vi har i år prioritert tilskudd til læremidler innen språkfagene. Tilskudd til sørsamisk som førstespråk bidro til å komplementere målet med heldekkende læremidler på sørsamisk som førstespråk for ungdomsskoletrinnet. I nordsamisk er det bevilget tilskudd til utvikling av mobilapper for andrespråks elever, som skal effektivisere andrespråksopplæringen. Også innenfor særskilt tilrettelagte læremidler er det gitt tilskudd til prosjekter som fremmer språkopplæring, styrker barns og unges lesing, og som i tillegg er tilpasset de som har spesielle behov for læremidler når det gjelder språkopplæringen. Det er innvilget tilskudd til læremidler som omfatter lesetrening på lulesamisk og sørsamisk, og vi har gitt støtte til utvikling av lettleste bøker på sørsamisk for videregående nivå.

I 2018 ble det bevilget midler til utvikling av læremidler på sørsamisk etter en spesiell metodikk for språkopplæringen som effektiviserer andrespråkselever til å bli funksjonelt tospråklige. Resultater fra arbeidet ventes om noen år når læremidlene ferdigstilles og kan tas i bruk.

I mat- og helsefag har det manglet heldekkende læremidler på samisk. I 2018 er det blitt bevilget tilskudd til utvikling av læremiddelserie for mellomtrinnet, på nord-, lule og sørsamisk, som har både trykte og digitale elementer. Videre har Sametinget i 2018 gitt tilskudd til å oversette og tilpasse lærebok i duodji for grunnskolen, til lulesamisk og sørsamisk. I tillegg ble det gitt støtte til temabaserte læremidler i duodji på sørsamisk på videregående nivå.

Sametinget har prioritert tilskudd til heldekkende digitale læremidler i kroppsøving i nordsamisk, som dekker kompetansemålene for grunnskolen fra 1.-10. årstrinn. Det er også innvilget tilskudd til læremidler i musikk 1.-4. årstrinn som inneholder både trykte og digitale komponenter.

Innenfor prioriteringene særskilt tilrettelagte læremidler er det i tillegg til det som er nevnt ovenfor gitt tilskudd til videreutvikling av applikasjon av tegneordbok på nordsamisk. Det er gitt tilskudd til å oversette og tilpasse artikulasjonskort til det nordsamiske alfabetet. Det er også bevilget tilskudd til å oversette kodetimen til nordsamisk

Fagfornyelse av læreplanene medfører behov for fornying av læremidler. Sametinget har derfor prioritert å gi tilskudd til påbegynte læremiddelprosjekt med behov for tilpasning til nye læreplaner, samt nyopprettelse av etterspurte læremidler. Læremiddelprosjekter som fikk tilskudd i 2018 skal ferdigstilles senest våren 2022.

I 2018 ble 17 læremiddelprosjekter ferdigstilt, som har fått tilskudd de foregående årene. Læreverket i sørsamisk som førstespråk for 7. årstrinn ble ferdigstilt og utgitt, som er ett heldekkende læreverket bestående av tekstmateriale, arbeidsbok m/cd og lærerveiledning. Nå mangler kun utgivelse av nettressurs for læreverket, før læreverket er utgitt i sin helhet. I læreverket for nordsamisk som andrespråk for 1.-7. årstrinn, er elevbok og arbeidsbok for 7. årstrinn ferdigstilt i år. I dette læreverket gjenstår også utgivelse av nettressurs 1-7, før også den er utgitt i sin helhet. Deler av det digitale læremiddelet i sørsamisk som førstespråk VG2 er ferdigstilt og utgitt, her gjenstår en del som ferdigstilles i 2019. Utvikling av læremiddelets del for VG3 pågår. Enkelte tekster er allerede publisert på NDLA. Læremiddelet skal ferdigstilles innen 2020.

Deler av ett tverrfaglig læremiddel for faget samisk som andrespråk på nordsamisk for 1.-10 årstrinn med temaene fjell, dal og fjord er ferdigstilt. I tillegg er enkeltdeler til læreverket i faget geografi på nordsamisk for 8. og 9. årstrinn ferdigstilt og i lulesamisk er 5. og 6. årstrinn ferdigstilt. Av særskilt tilrettelagte læremidler er sanger og musikk for språkopplæring i sørsamisk ferdigstilt og også letteste bøker på nord-, lule- og sørsamisk for småskoletrinnet. En app for å utvikle lytteferdigheter, som støtter lytte- og talespråkutviklingen for barn med hørselsvansker er ferdigstilt. I tillegg er en matematikk app og fagbøker i punkt og Daisy format og taktile kart ferdigstilt.

Sametinget er på vei mot å dekke kjernefagene i samisk etter dagens læreplaner, men vil likevel ikke nå målet med samiske læremidler i alle fag og alle tre samiske språkene innen det foreligger nye læreplaner i 2020. Sametinget trenger en betydelig økning i samisk læremiddelutvikling, først og fremst en økt bevilgning fra Kunnskapsdepartementet, får å kunne satse enda mer på rekruttering av ressurspersoner til læremiddelutvikling. Jo flere ressurspersoner desto større mulighet til å igangsette

flere læremiddelprosjekter og jobbe målrettet mot det målet at samiske elever skal ha tilgang til samiske læremidler på alle tre samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen

2.8.3 Rammeavtaler med læremiddelprodusenter - avtale

Sametinget jobber med å etablere rammeavtaler med samiske læremiddelutviklere og utarbeiding av konkurransegrunnlag for rammeavtalen. Det skal lages læremidler med temaer som omhandler forebygging av rus, vold, overgrep og mobbing. Konkurransen kunngjøres våren 2019

2.8.4 Ovtas - Aktan - Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Sametingets direktetilskudd går til delfinansiering av samisk læremiddelportal, Ovtas - Aktan - Aktesne. Sámi allaskuvla ved Senter for samisk i opplæringa er ansvarlig for redaksjon, drift og videreutvikling av nettstedet. Ovtas- Aktan - Aktesne er tilknyttet Sametingets læremiddelsentral gjennom Bibsys, og alle utlån via Ovtas.no administreres fra læremiddelsentralen. Ovtas- Aktan - Aktesne har en delingsarena der man kan lage og dele egenprodusert innhold som quiz, bilder, dokumenter og lenker.

Det finnes i dag totalt 5 166 publikasjoner på Ovtas- Aktan - Aktesne. Av dette er 2 331 på nordsamisk, 1456 er språknøytral, 856 på norsk, 684 på sørsamisk, 392 på lulesamisk, 46 på andre samiske språk og resterende er på engelsk, svensk og finsk. Fram til 2017 er det delt 1 748 publiseringer på delingsarenaet, derav 1368 var bilder, resterende er tekst og annet. 1 381 er språknøytral, 91 er delt som nordsamisk, 14 som lulesamisk, 243 som sørsamiske, 5 på andre samiske språk og 111 som norsk og resterende er på finsk, svensk og engelsk. Nettsiden hadde i 2017 totalt 36 028 antall økter på nettsiden, som er en økning på 16 % fra året før.

Produksjonsverktøyet er brukt 5413 ganger i 2017. Det finnes pr i dag 31 læringsressurser publisert med produksjonsverktøyet. Det digitale læremiddelet som er mest brukt i 2017 er Samenes nasjonaldag – Samefolkets dag.

2.8.5 Stimuleringstiltak for læremiddelutviklere - konferanse

Sametinget har utvidet seminaret til å gjelde også pedagogisk materiell og utviklere av pedagogisk materiell, noe som har gitt utslag i økte total utgifter for seminaret. Sametinget arrangerte 2-dagers stimuleringsseminar for samiske læremiddelutviklere hvor sør-, lule- og nordsamiske barnehagelærere, lærere, studenter, forfattere, oversettere, forlag og fagmiljøer var invitert. Seminaret ble avholdt i Tromsø i oktober 2018. Seminaret hadde 58 påmeldte deltagere, derav 15 hadde innlegg/foredrag på seminaret. Målet med seminaret var å motivere, ivareta og rekruttere forfattere, oversettere og fagpersoner/utviklere av samiske pedagogisk materiell og læremidler for barnehage og grunnopplæringen, samt å styrke kompetansen om universell utforming av digitale materiell og læremidler.

Temaer som ble tatt opp var Sametingets arbeid med pedagogisk materiell og læremidler, det var innlegg om arbeidsprosessen og erfaringer om utvikling av samiske læremidler fra både forfatter- og forlagsperspektiv. I gruppearbeidet ble det tatt opp temaer som berører læremiddelutvikling. Dag 1 ble avsluttet med kreativ skriving der deltakere fikk ta del i prosessen med utvikling av tekst. Dag 2 ble viet til IKT og temaet universell utforming av digitale læremidler og læremateriell.

Tilbakemeldinger fra deltakere vil bli benyttet i arbeidet med handlingsplan for læremiddelutvikling og i arbeidet med revidering av retningslinjene for tilskuddsordningen for utvikling av læremidler, samt at dette vil danne grunnlag for planleggingen av neste års seminar for læremiddelutviklere. Evalueringen av seminaret viser at det er behov for og nyttig med denne typen seminar/fagdag for læremiddelutviklere.

2.9 Utvikling av digitale læremidler

Mål for tilskuddsordningen:

- Digitale læremidler er tilgjengelig på samiske språk for alle fag og det er en automatikk i at nasjonale digitale læremidler blir oversatt og tilgjengelig på samisk.

I 2018 utlyste Utdanningsdirektoratet to tilskuddsordninger i den nasjonale satsningen «Den teknologiske skolesekken», uten å involvere Sametinget i utforming av tiltakene og tilpasning av vilkårene knyttet til samiske behov. Utdanningsdirektoratet tok i etterkant av deres politisk vedtatte prioriteringene kontakt med Sametinget for innspill til teksten knyttet til faget duodji spesielt og eventuelt foreslå endringer til kriteriene som bidrar til utvikling av samiske læremidler. Innspill fra Sametinget ville ha krevd politisk behandling i sametingsrådet, noe som ikke var reelt mulig på grunn av den korte tidsfristen. Sametinget fikk derfor ikke mulighet til å gi innspill og responderte til Utdanningsdirektoratet med misnøye om håndteringen av denne saken.

Utdanningsdirektoratet tildelt de 50 millioner kr til utvikling av norske digitale læremidler og 15 millioner kr til programmering i skolen, uten å implementere samisk. Ingen samiske læremidler og ei heller skoler/kommuner i samiske kjerneområder oppnådde støtte.

Utdanningsdirektoratet har derimot i november 2018 bedt om møte med Sametinget for innspill til utlysning av tilskuddsordning for skoler for innkjøp av digitale læremidler, under den digitale skolesekken som skal settes i verk fra mai 2019 og varer i 4 år med en ramme på ca. 50 millioner pr. år. Sametinget vil delta i prosessen, men ser skjevfordeling ettersom det finnes begrenset andel av samiske digitale læremidler på markedet.

2.10 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametinget har bidratt til innhold i høringsdokumentene for nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene fase 2; audiografutdanning, farmasøytutdanning, klinisk ernæringsfysiologiutdanning, medisnutdanning, psykologutdanning, optikerutdanning, ortopediingeniørutdanning, tannlegeutdanning, tannpleierutdanning og tannteknikerutdanning. Etter høringsfristen skal det gjennomføres konsultasjoner om retningslinjene for fase 2.

Sametinget og Norges forskningsråd er blitt enige om å gjennomføre konsultasjoner om oppnevning av medlemmer til de nyopprettede porteføljestyrene i Norges forskningsråd. Forskningsrådet oppnevner i 2019, 15 porteføljestyrer som har ansvar for ulike områder eller fagområder. Porteføljestyrene erstatter divisjonsstyrer og programstyrer, slik at forskningsrådet går fra tre til to styrenivåer. Øverste nivået er styret oppnevnt av regjeringen. Porteføljestyrene oppnevnes i slutten av februar 2019, og vil ha mellom ni og 11 medlemmer.

Samisk program III under forskningsrådet skal beholde sitt eget programstyre, men blir overført til det nye porteføljestyre for velferd, kultur og samfunn.

2.11 Utdanning- og forskningsbehov

Mål for innsatsområdet:

- Det finnes tilbud innen høyere utdanning i sør-, lule- og nordsamisk språk fra begynneropplæring til doktorgradsnivå.

Sametinget har avholdt dialogmøter med Sámi allaskuvla, UiT Norges arktiske universitet og Nord universitet. Hovedtemaene på møtene har vært samisk sykepleierutdanning, samisk grunnskolelærerutdanning 1-7 sør- og lulesamisk, utdanningstilbud i sør-, lule- og nordsamisk språk og rekruttering.

Sametinget har i dialog med Sámi allaskuvla og UiT Norges arktiske universitet, arbeidet for at det opprettes en samisk sykepleierutdanning. Dette samarbeidet har ført til at det i statsbudsjettet for 2019 er avsatt midler til planlegging og til deltidsstudieplasser, for en samisk sykepleierutdanning i samarbeid mellom Sámi allaskuvla og UiT Norges arktiske universitet. Sametinget vil berømme Sámi allaskuvla og UiT Norges arktiske universitet for det gode samarbeidet og viljen til å få realisert en samisk sykepleierutdanning.

I dialogen om opprettelsen av en samisk sykepleierutdanning, ble også behovet for kompetanseheving om samiske pasienters rettigheter generelt i sykepleierutdanningen, trukket fram. Dette har resultert i et emne i samisk kultur og samfunnskunnskap rettet mot sykepleiere, som Sámi allaskuvla har under utvikling.

Sametinget har i 2018 hatt som mål å arbeide for et samlet historieverk hvor fornorskingshistorien er ett av flere tema. Sametinget anser at etableringen av Kommisjonen for å granske fornorskingspolitikk og urett overfor samer, kvener og norskfinner dekker dette målet. Ett av kommisjonens tre hovedmandat er at det skal gjøres en historisk kartlegging som beskriver norske myndigheters politikk og virksomhet overfor samer og kvener/norskfinner både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Sametinget har hatt som mål å arbeide for at det samiske perspektivet med spesiell vekt på samiske rettsforhold, ivaretas i utdanningen av jordskiftedommere og i eiendomsfag. I dialogen med aktuelle utdanningsinstitusjoner har samisk sykepleierutdanning og lærerutdanning vært prioritert, slik at det gjenstår å sette fokus på innholdet i utdanningen av jordskiftedommere og i eiendomsfag.

2.12 Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- God tilgang til fagfolk med samisk språk- og kulturkompetanse.

Nord universitet startet høsten 2018 samisk lærerutdanning master 1-7 med sør- og lulesamisk språk. Sametinget har i samarbeid med fylkesmannen i Nordland arbeidet for å rekruttere studenter til disse utdanningene. Det ble avholdt flere møter med aktuelle søkere, og rekrutteringsarbeidet foregikk også på individnivå. Som et ekstra rekrutteringstiltak ble det opprettet et stipend på kr 200 000 med håp om å skaffe studenter. Fylkesmannen i Nordland, aktuelle kommuner og Sametinget har sammen gitt tilskudd som utgjør det totale stipendet. Sametingets andel er det ordinære stipendet for høyere utdanning som er på kr 25 000 pr semester for heltidsstudenter. Studiene startet opp med 1 student på samisk lærerutdanning 1-7 - sørsamisk, og 4 studenter på samisk lærerutdanning 1-7 - lulesamisk.

I samarbeid med Sámi allaskuvla har Sametinget arbeidet for å øke rekrutteringen til samiske lærerutdanninger ved høgskolen. Arbeidet har bestått av planlegging, skolebesøk og utvikling av en video. Videoen har fokus på stipendordningen for samisk barnehagelærer- og grunnskolelærerutdanning. Videoen har fått god respons på sosiale medier.

2.12.1 Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
21110	Stipend for høyere utdanning	3 141 400	2 450 000	2 450 000	-691 400
		Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
21110	Stipend for høyere utdanning	3 199 667	0	58 267	3 141 400

Mål for tilskuddordningen:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse

Der er totalt behandlet 210 søknader om stipend for høyere utdanning i 2018. 172 av søknadene ble innvilget, mens 38 fikk avslag fordi de ikke var innenfor de prioriterte studiene eller manglet påkrevde bekreftelser.

Studentene som er tildelt stipend har vært eller er studenter ved følgende utdanningsinstitusjoner: Sámi allaskuvla 119, UiT Norges arktiske universitet 34, Nord universitet 6, Dronning Mauds Minne Høgskole 4, Høgskulen på Vestlandet 2, OsloMet storbyuniversitetet 1, Høgskolen i Østfold 1. Sametinget har særlig prioritert stipend til grunnskolelærerutdanning master 1-7 og 5-10 med samisk i fagkretsen og til barnehagelærerutdanning. Studier innenfor disse prioriteringene kan tildeles inntil kr 25 000 pr semester. De resterende prioriteringene kan oppnå inntil kr 10 000 pr semester. Fulltidsstudier på 30 studiepoeng pr semester utløser stipend på kr 25 000/10 000.

Det har vært en vesentlig økningen av studenter på samisk grunnskolelærerutdanning 1-7 fra 5 studenter vårsemesteret 2018, til 20 studenter i høstsemesteret. Samisk grunnskolelærerutdanning 5-10 økte i samme tidsrom med 6 studenter, i tillegg til at 5 studenter i grunnskolelærerutdanning med samisk i fagkretsen ble tildelt stipend. Dette viser at satsingen på stipend for

grunnskolelærerutdanning med samisk i fagkretsen kan ha hatt en positiv innvirkning på rekrutteringen til utdanningene samisk grunnskolelærerutdanning og grunnskolelærerutdanning med samisk i fagkretsen.

3 Arealer, miljø og klima

Samfunnsmål:

- Arealer og naturressurser i det tradisjonelle samiske området brukes som det materielle grunnlaget for videreføring og utvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

3.1 Virkemidler til arealer, miljø og klima

3.1.1 Innsatsområder arealer, miljø og klima

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer	2 150 000	2 500 340	350 340
Sum	2 150 000	2 500 340	350 340

3.2 Forvaltning av arealer

Mål for innsatsområdet:

- Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv er sikret i all planlegging, og Sametinget er en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer.

Sametinget har som mål at natur- og ressursgrunnlaget i samiske områder forvaltes med tanke på å sikre våre kommende generasjoner livsgrunnlag og mulighet til å utvikle samisk kultur. For oppnå dette målet har Sametinget aktivt deltatt i planarbeid i hele det tradisjonelle samiske området ved å avgi høringsuttalelser, fremme krav om reell medvirkning, veilede kommunene og gjennom dialog forsøke å komme fram til løsninger som ivaretar samiske interesser på en best mulig måte.

Sametinget erfarer at det er en økende forståelse fra kommunene og andre samfunnsutviklere for viktigheten av å bevare den samiske kulturen og verdien av å ivareta samiske næringer i sine områder. Likevel oppleves det fortsatt at konsekvenser av utbygginger for samisk kultur og samiske næringer ikke utredes i tilstrekkelig grad og at hensynet til samiske næringer ikke vektlegges ved vedtak om utbygginger. I slike tilfeller har Sametinget brukt sin innsigelsesrett for å forsøke å påvirke resultatet av beslutninger og redusere skadevirkninger for samiske interesser.

Mulighet for medvirkning og tilrettelegging for dialog er nøkkelbegreper for å synliggjøre samiske behov, og også for å avdekke lokal tradisjonell kunnskap som i mange tilfeller kan være like nyttig i samfunnsplanlegging som vitenskapelig kunnskap. Ofte fremmer Sametinget krav overfor planleggere, også gjennom begrunnede innsigelser, om å innlede dialog med samiske brukere og næringsutøvere for å få fram den erfaringsbaserte kunnskapen som de besitter. Denne kunnskapen kan være avgjørende for å få til gode planer, samt for å unngå unødvendige konflikter under selve planleggingsprosessen, og ikke minst etter at beslutningen om utbygging er fattet. Sametinget har forventning til at en lovfesting av konsultasjonsplikten vil gjøre kommunene mer bevisste verdien som tidlig dialog og god medvirkning kan ha for å sikre gode og levedyktige lokalsamfunn.

Samiske rettighetshavere er ofte i en økonomisk og kapasitetsmessig svak situasjon i møte med myndigheter og utbyggere. Dette medfører et ubalansert maktforhold. Det er derfor et stort behov for

styrke kapasiteten, både kompetansemessig og økonomisk, for at samiske rettighetshavere skal ha mulighet for å delta aktivt i beslutningsprosessene. Protect Sápmi og den søkerbaserte tilskuddsordningen bidrar til å øke kapasiteten, men det er fortsatt et stort behov for videreutvikling av eksisterende og etablering av nye støtteordninger.

Sametingets arbeid skal bidra til øke forståelsen for samisk naturbruk og verdigrunnlag. Dette er i dag ikke tilstrekkelig innarbeidet hos de som forvalter arealene. Både statlige myndigheter, private aktører og kommuner har andre interesser som gjerne er økonomisk motivert, og i flere saker går slike hensyn foran forpliktelser og behov for å sikre ivaretagelsen av samisk natur og verdigrunnlag. Sametinget ser at tradisjonell og lokal kunnskap ikke anerkjennes og vektlegges i stor nok grad i slike saker.

Tradisjonelle næringer som reindrift, jordbruk og fiske opplever ofte at de må vike for storsamfunnets behov, slik som i større vindkraftsaker og akvakultur.

På den annen side erfarer Sametinget at vår planveileder er tatt mer i bruk og at langt flere kommuner nå enn før tar samisk natur og kulturgrunnlaget på alvor i sin planlegging. Dette har Sametinget sett i 2018 når vi har vært i dialog med kommunene i forbindelse med kommuneplaner, som eksempelvis med Lyngen og Bardu kommuner, der lokal kunnskap fra samisk næring innarbeides i kommuneplanene.

Sametinget har fremmet innsigelse til Sortland kommunes arealplan med hensyn til samisk natur og kulturgrunnlag, herunder reindrift. Sametinget har gjennomført en rekke dialogmøter med kommunen for å komme til løsninger, spesielt med tanke på Sametingets innsigelse til grusuttak ved Strand for å sikre flyttevei og vinterbeiteområdet. I tillegg er Sametingets innsigelse til arealplanen rettet mot boligutbygging på Strand og sikring av flyttevei i næringsområde i Vidbukta. Reinbeitedistriktet har også vært i tett dialog for å bidra med løsninger for fortsatt eksistens både for sin egen næring og andre interessenter. Innsigelse til næringsformål i Vidbukta ble løst under mekling i september, hvor Sametinget anser at flyttveien er sikret. Vår innsigelser til grustak og boligutbygging på Strand ble ikke løst under meklingen og er dermed sendt videre til departementet for avgjørelse. Sametingets forventning er at departementet tar innsigelsene om å sikre fortsatt vinterbeite og flyttveier på Strand til følge. Det vil si at grustaket skal kunne driftes utenom vinterbeite samt at boligutbygging ikke forstyrrer flyttvei.

Sametinget har innsigelse til kommuneplanens arealdel for Lierne kommune som nå er sendt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet for avgjørelse. Sametinget og reindriftsforvaltningen ved Fylkesmannen i Nord-Trøndelag hadde reist innsigelse til planen på grunn av konsekvensene et område for fritidsbebyggelse og turistvirksomhet vil ha for reindrifta i området. Sametinget hadde bedt om at området tas ut av planen eller justeres. Det har vært gjennomført mekling i saken, men det var ikke grunnlag for å frafalle innsigelsen. Saken er nå sendt til departementet for avgjørelse. Fylkesmannen i Trøndelag innstiller i oversendelsen til departementet at Sametingets og Fylkesmannens reindriftsforvaltnings innsigelser i all hovedsak tas til følge og at det foretas justeringer av området.

Sametinget har forpliktende samarbeidsavtaler med statlige og regionale aktører. Erfaringen er at det krever tett dialog og tett oppfølging fra begge parter for å få gode og konstruktive konsultasjoner og resultater. Sametinget har erfart at avtalen om konsultasjoner med NVE ikke har fungert fordi partene i utgangspunktet har hatt forskjellig synet på hva en konsultasjon bør innebære. Som resultat av dette foreligger det nå i forslaget til den nye konsultasjonsloven et forslag om å endre konsultasjonspart i

energisaker slik at Sametinget kun skal konsulterer med departementet i disse sakene. Det nye lovforslaget har også tatt kommunene inn som konsultasjonspart og kommunene må etter loven konsultere samiske aktører i saker som angår deres kultur og næring. Et vedtak av denne loven kan føre til at Sametinget må revidere sin planveileder.

3.2.1 Samletabell - tradisjonell kunnskap i forvaltning av arealer

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Stiftelsen Protect Sápmi	500 000	500 000	0
Annen oppfølgingen av samiske rettigheter til arealer og ressurser	1 650 000	1 850 340	200 340
Utmarksutvalget	0	150 000	150 000
Sum	2 150 000	2 500 340	350 340

3.2.2 Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske land og ressursrettigheter ivaretas i bruken av arealer i samiske områder.

Protect Sápmi har primært arbeidet med reindriftens rettighetshavere. Dette fordi en viktig del av finansieringen har kommet fra oppdrag fra reinbeitedistrikter.

Protect Sápmi har mottatt henvendelser fra myndigheter på ulike nivåer som søker råd i reindriftsfaglige spørsmål og rådgivning knyttet til urfolk i andre land. De har blant annet levert prosessbistand og kunnskapsgrunnlag til flere offentlige instanser i ulike saker. Protect Sápmi har også blitt oppnevnt som sakkyndig vitne i flere rettssaker, samt delt kunnskaper på internasjonale arenaer i regi av det norske Utenriksdepartementet.

3.2.3 Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
30500 Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser	1 650 000	1 850 340	1 000 000	200 340
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
30500 Annen oppfølging av samiske rettigheter arealer og ressurser	2 100 000	325 000	125 000	1 650 000

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske interesser og rettighetshavere har en reell mulighet til å bli konsultert for å kunne gi et fritt forhåndsinformert samtykke til planer og tiltak knyttet til areal- og ressursforvaltning.

Ordningen hadde i 2018 to søknadsfrister. Tilsammen på begge søknadsrundene kom det inn 17 søknader. 11 søknader ble innvilget og 6 avslått.

Prioriteringer 2018	Antall Søknader
Prosjekter og tiltak som har som formål å yte juridisk bistand til samiske rettighetshavere i saker som må føres for domstolene og som er av prinsipiell karakter knyttet til ivaretagelse av land- og ressursrettigheter.	7
Prosjekter og tiltak knyttet til veiledning og forundersøkelser for at noen med rettslig interesse fremmer krav om kollektive rettigheter overfor Finnmarkskommisjonen, herunder rettigheter til fiskeplasser i sjø- og fjordområder	4
Nettverk og organisasjoner som arbeider for anerkjennelse av land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark (Samerettsutvalget)	0

3.3 Naturressurser

Mål for innsatsområdet:

- Uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett.

Energiutbyggingen- og planleggingen i de samiske områdene de siste årene har i hovedsak dreid seg om småkraft- og vindkraftprosjekter.

Slik Sametinget har sett over flere år nå, er det også i år nedgang av antall nye småkraftsaker. Det er fortsatt noen nye småkraftsaker, men mange småkraftsaker er til klagebehandling i Olje- og energidepartementet (OED). For noen få saker har det kommet avgjørelse i år, men mange gjenstår. Sametinget deltar i prosessene og forventer at naturgrunnet for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsutvikling blir sikret.

Det blir nå meldt oppstart på færre vindkraftprosjekter enn for noen år siden, men det er mange vindkraftprosjekter som fortsatt ikke er ferdig behandlet, og det store Davvi vindkraftverk, som planlegges mellom Laksefjorden og Tanaelven ved foten av Rásttigáisá, vil dersom det blir realisert ha store negative konsekvenser for tradisjonell samisk næring og kultur.

Norges vassdrag og energidirektorat (NVE) og OED utarbeider en nasjonal ramme for vindkraft. Sametinget har fulgt opp saken ovenfor NVE og NVEs prosesser i saken, og vil følge opp saken videre når OED skal jobbe videre med den etter at NVE har kommet med sine anbefalinger. Det viktigste å følge opp vil være om samisk reindrift blir godt nok ivaretatt i sak og prosess.

Finnmarkseiendommen

Sametinget har utarbeidet en faglige vurdering av Finnmarkseiendommens (FeFo) juridiske handlingsrom i reguleringen av innlandsfisket som ble oversendt FeFo i forbindelse med høring av gjeninnføring av «femkilometerssonen». Sametinget har vurdert hva Finnmarksloven tillater FeFo å gjøre av fiskereguleringer opp mot annen lovgivning. Det er vurdert hvilke rammer Finnmarksloven gir

FeFo for reguleringer av lokalbefolkningens og befolkningen i Finnmarks fiskerett og andres adgang til innlandsfisket. Vurderingen ble oversendt FeFo, Sametingets gruppeledere og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, samt gjort tilgjengelig på Sametingets nettside.

3.4 Naturmangfold

Mål for innsatsområdet:

- Vern av naturmangfoldet gir et robust grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse. Forvaltning av verneområder tar utgangspunkt i og muliggjør fortsatt tradisjonell bruk av vernede områder.

Sametinget oppnevner 42 styremedlemmer i alt 21 nasjonalpark- og verneområdestyrer i det tradisjonelle samiske området. Alle styrene med samisk representasjon har vedtekter om at virketid for de samiske representantene skal følge valgperioden for Sametingsvalget. I 2018 ble det foretatt oppnevning for innværende valgperiode. I 2019 vil det bli arrangert et seminar for de samiske representantene da flere som er nye i vervet, samt at man er inne i en ny styreperiode.

Klima- og miljødepartementet er i gang med et forsøk med partssammensatte verneområdestyrer, der grunneiere og andre interesseorganisasjoner gis adgang til å velge representanter til styrene. Forsøket omfatter 3 verneområder og ble i fjor foreslått utvidet til også å gjelde Skarvan og Roltdalen nasjonalparkstyre. Sametinget er skeptisk til partssammensatte styrer, da dette avviker fra fundamentet for den lokale forvaltningen av verneområdene og enigheten om politisk oppnevning av verneområdestyrene, som man har oppnådd gjennom omfattende konsultasjoner. Sametingsrådet ba om konsultasjoner og det ble ikke oppnådd enighet om utvidelse av forsøket. Klima- og miljøverndepartementet valgte likevel å utvide forsøksordningen til også å gjelde Skarvan og Roltdalen nasjonalparkstyre, uten Sametingets tilslutning. I påfølgende konsultasjoner med Miljødirektoratet ble det oppnådd enighet om at Sametinget utnevner 4 representanter til Skarvan og Roltdalen nasjonalparkstyre i stedet for 3 som tidligere, samt at Miljødirektoratet forplikter seg til å ha samiske interesser og samisk bruk i verneområdene som tema under neste Nasjonalparkkonferanse som arrangeres våren 2020.

Sametinget deltok på det 14. partsmøtet (COP14) for konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) som ble arrangert i Egypt i november. På det CBD-partsmøtet i 1998 ble det vedtatt å etablere en ad-hoc arbeidsgruppe for urfolksspørsmål (WG8j). Det er lagt opp til at WG8j sluttføres under CBD COP15, som avholdes i Beijing i 2020. Spørsmålet om hvordan arbeidet skal organiseres etter 2020 var satt opp som tema på COP14, men på partsmøtet ble det ikke åpnet for innspill til vedtaket. I praksis betyr dette at det skal arbeides videre med dette temaet på det 11. møtet i WG8j som avholdes i Montreal i 2019. For Sametinget er en god urfolksinvolvering viktig i den fremtidige organiseringen av konvensjonsarbeidet. I tillegg kan det nevnes at det under COP14 også ble vedtatt en frivillig veileder for repatriering av tradisjonell kunnskap som er relevant for bevaring og bærekraftig bruk av biomangfold, og som er relatert til artikkel 8j i konvensjonen.

3.5 Klima

Mål for innsatsområdet:

- Samiske næringer og samisk kultur er robuste ovenfor klimaendringer og urfolksrettigheter vektlegges når avbøtende tiltak og tilpasninger til klimaendringer planlegges.

Naturen i samiske områder er sårbar, og de siste tiårene har det skjedd store endringer i klimasystemet. I arktisk er oppvarmingen to til tre ganger over gjennomsnittet ellers i verden. Natur, miljø og klima har stor betydning for samisk næringsutøvelse og bosetting. Samiske næringer og kultur er truet av klimaendringer som nå skjer så raskt og uforutsigbart at det er vanskelig å tilpasse seg alle endringene. Klimaendringer har for eksempel store konsekvenser for reindriften gjennom økende grad av ekstremvær. Låste beiter på grunn av ising som følge av store temperaturendringer om vinteren eller andre uforutsette forhold som gjør driften mer krevende, risikabel og kostbar. I Sametingets innspill til reindriftsavtalen 2019/2020 er det foreslått at det etableres et permanent klimafond til kriseberedskap for næringen. Mens i de sjøsamiske områdene oppleves det at økosystemene forandres fordi havet blir varmere. Det fører til at fisken flytter på seg, og at nye arter etablerer seg og sprer seg videre nordover.

Sametinget har deltatt på klimaforhandlingene under FNs klimakonvensjon. På partsmøtet, COP 24 i desember 2018, ble det vedtatt at det etableres en styringsgruppe som skal implementere funksjonene til lokalsamfunns og urfolks plattformen. Urfolk fra den arktiske regionen er representert i styringsgruppen som blant annet skal utarbeide en arbeidsplan (2020-2021) for plattformen. Urfolksplattformens formål og funksjoner legger til rette for at urfolk kan påvirke og delta i beslutningsprosesser som handler om utslippsreduksjoner, klimatilpasning og klimafinansiering. Plattformens funksjoner skal omhandle urfolks tradisjonelle kunnskaper, kapasitetsbygging for urfolk, samt legge til rette for at klimapolitikk og klimatiltak involverer urfolk og respektere deres rettigheter på alle nasjonale og internasjonale nivåer.

3.6 Utmarksbruk - Meahcásteapmi

Mål for innsatsområdet:

- Samisk utmarksbruk legges til grunn i forvaltningen av arealer og naturressurser i samiske områder.

Sametingets plenum opprettet i juni 2017 et utvalg som skal se på endringer i motorferdselloven og forslå endringer i lovverk og forvaltning som berører samiske bygder og lokalsamfunn. Mandat og arbeidsform er avklart og utvalget skal etter planen levere sin rapport i løpet av første halvår 2019. Utvalget vil i sitt arbeid fokusere på utvalgte tema innen utmarksforvaltning, blant annet motorferdsel.

Utvalget har 5 medlemmer og består av følgende personer:	
1.	Isak Mathis O. Hætta (leder)
2.	Ellen Kristine Saba (nestleder)
3.	Mona Skanke
4.	Anders Somby jr
5.	Johan Anders Somby

Sametinget gjennomfører årlige politiske møter med Klima- og miljøverndepartementet. Temaer under årets møte var blant annet sjølaksefiske, utmarkshøsting, vårfukt på ender og motorferdsel. Departementet informerte om progresjonen i de enkelte sakene, men orienterte om at det ikke foreligger planer om lov- eller regelendringer. Sametingets ønsker ble tatt til orientering, men departementet viste liten interesse for å etterkomme våre forslag til løsninger i sakene. I sak om MAB-områder (Man and the Biosphere) ble Sametinget oppfordret til å foreslå medlemmer til komitéen som har som mandat å vurdere forslag til nye MAB-områder. Komitéen oppnevnes for 4 år av gangen.

4 Næringer

Samfunns mål:

- Et sterkt og allsidig næringsliv som danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å etablere seg.

4.1 Virkemidler til næringer

4.1.1 Innsatsområder - næringer

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Primærnæringer	6 354 322	6 500 000	145 679
Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer	7 949 431	10 200 000	2 250 569
Kreative næringer	3 725 477	3 404 000	-321 477
Duodji	12 970 946	14 672 000	1 701 054
Sum	31 000 176	34 776 000	3 775 825

Det tar ofte flere år før man ser resultater av tilskudd som er bevilget næringsvirksomheter. Resultatoppnåelsen må derfor sees over flere år. Et godt grunnlag for å vurdere resultatet av virkemiddelbruken de seneste årene er Regional analyse Samisk område. Analysen, som ble publisert av Telemarksforskning i desember 2018, omfatter 24 samiske kommuner fra Snåsa i sør til Nesseby i øst. Den viser utviklingen de siste 10 årene der siste analyseåret er 2017. Av analysen går det fram at det ble skapt 249 arbeidsplasser i samiske områder i 2017. Av det skapte det private næringsliv 219 arbeidsplasser, og det offentlige 30.

Veksten i antall foretak er halvert fra 2 % i 2016 til 1 % i 2017, og det er ubetydelig forskjell i forhold til resten av landet der veksten var 1,2 %. Etablererfrekvensen var 5,8 % i 2017, mens den var 7,5 % i Norge som helhet. Siden 2015 har den gått ned fra ca. 6,9 % i samiske områder. I likhet med resten av landet er andelen lønnsomme foretak sunket i samiske områder. Det var 59 % foretak med positivt resultat før skatt i 2015 mens andelen i 2017 var 57 %.¹ Arbeidsplassveksten i 2017 var større i samiske områder enn i Norge med henholdsvis 2,1 % mot 1,3 %.

Sammenligner vi samiske områder og fylker så hadde samiske områder lavest vekst i verdiskapingen av alle og negativ vekst. Troms og Finnmark hadde en vekst på mellom 1 og 2 %. Befolkningsveksten i 2017 var negativ - 215 i samiske områder. Hovedårsaken var et stort fødselsunderskudd, som utgjorde - 173 personer. Et annet forhold er at samiske kommuner er små og blant annet av den grunn ikke tiltrekker seg nye innbyggere slik større tettsteder og byer gjør. Innvandringen fra utlandet har også gått ned i likhet med resten av landet.

¹ Analysen viser foretak som er pliktige til å rapportere regnskap til Brønnøysundregistrene, derfor er ikke enkeltmannsforetak med i denne vurderingen. I følge Telemarksforskningen som har gjennomført analysen har ikke det så stor betydning for konklusjonene i analysen. I den øvrige delen av analysen er alle enkeltmannsforetakene med.

Ser man på scenarier for befolkningsutviklingen for samisk område, så vil den gå ned om man ser på den historiske utviklingen fra 46 611 i 2018 til 42 055 i 2040, ifølge Telemarksforskningen. Statistisk sentralbyrå har framskrevet folketallet til 43 138 i 2040. Dersom kommunene i samiske områder greier å bli attraktive både for bosetting og næringsliv, vil folketallet opprettholdes på samme nivå som i dag.

I den samme analysen er det utarbeidet en næringslivsindeks for alle kommunene i landet. Indeksen består av 12 forskjellige indikatorer som er delt inn i fem områder - produktivitet, lønnsomhet, nyetableringer, arbeidsplassvekst og næringslivets størrelse. Gamvik og Lebesby gjorde det veldig bra i 2017 og lå på henholdsvis på 38. og 40. plass av alle 428 kommuner. Måsøy, Skånland, Tysfjord, Sørreisa og Nordkapp presterte også over middels. 17 kommuner ligger imidlertid under gjennomsnittet. Det som trekker ned er lav produktivitet, lønnsomhet og antall arbeidsplasser sammenlignet med folketallet.

4.2 Primærnæringer

Mål for innsatsområdet:

- Primærnæringer som bærere av samisk kultur, språk og levesett.

Marine næringer

Sametingets plenum behandlet saken om "Næringsutvikling i sjøsamiske samfunn" i 2017 og vedtok blant annet at Næringsutvikling i sjøsamiske samfunn bør følges opp med en årlig sak i plenum. I 2018 ble Sametingets årlige sak om fiskeripolitikk (sak 048/18) behandlet i Sametingets plenum. Saken gir Sametinget en god anledning for å bringe innspill til departementet og direktoratet angående aktuelle problemstillinger innen fiskerier og kombinasjonsnæringer i sjøsamiske områder. Det arbeides for å sikre at Sametingets innspill til fiskeridirektøren legges til grunn i de forslag som sendes over til reguleringsmøtet. I plenumsbehandling av de sjøsamiske strategiene vedtok Sametinget blant annet at det må innføres egen fangstkvote av hval/småhval som kan benyttes av de som bor i sjøsamisk fiskerirettighetsområdet. Saken ble sendt over til departementet som har sendt den videre til Havforskningsinstituttet for vurdering av fangstmuligheter.

Et viktig virkemiddel i sikring av samenenes rettigheter til fiske er konsultasjoner i henhold til konsultasjonsavtalen. De politiske konsultasjonene med fiskeridepartementet må bedres for å kunne ivareta grunnlaget for sjøsamisk kultur fremover. Et eksempel på dette er konsultasjonene om fiske av kongekrabbe i 2018, hvor Sametinget la fram sitt forslag om at aktivitetskravet måtte fjernes og i alle fall ikke økes utover 2017-nivået. I tillegg foreslo Sametinget at det skulle tas høyde for et differensiert krav mellom store og små fartøy når det gjaldt aktivitetskravet. Resultatet av konsultasjonene var at statsråden ville se på det i det videre arbeid. Dette er ikke i henhold til konsultasjonsavtalen der man i god tro skal konsultere med mål om å bli enige, og det innebærer at man må aktivt drøfte ulike mulige løsninger i slike konsultasjoner.

Gjennom konsultasjon og møter med Fiskeridepartementet og Fiskeridirektorat og ved reguleringsmøtet har Sametinget satt søkelyset på Fiskeridirektørens forslag om åpning for trålfiske etter reker i Porsanger- og Tanafjorden i 2018. Resultatet har vært at saken har fått en uventa aktualitet og oppmerksomhet, ettersom dette var ukjent for de aller fleste. Sametinget mente at lokale interesser ikke var hørt, nødvendige konsekvensutredninger var ikke gjennomført og dagens betydelige kongekrabbefiske og rekefiske med teiner i dette området var ikke nevnt. Gjennom

konsultasjon med Nærings- og fiskeridepartementet er det nå blitt enighet om å gjennomgå saken på nytt, og at departementet, Sametinget, Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet sammen kan finne ut om, og hvor et eventuelt prøvefiske etter reker kan gjennomføres.

Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet - har i samarbeid med Sametinget - utarbeidet et prosjekt for å kartlegge økosystemet i Tana- og Porsangerfjorden. Formålet er å se på mulighetene for å høste i disse to fjordsystemene basert på en økosystembasert tilnærming. Toktene startet i oktober 2018.

Sametinget har gjennomført konsultasjoner med Nærings- og fiskeridepartementet om evaluering av Fjordfiskerinemda. I forarbeidene til opprettelsen av Fjordfiskerinemda ble det enighet, mellom Fiskeridepartementet og Sametinget om at nemnda skulle få tildelt en økonomisk ramme som gjør det mulig å oppfylle nemndas mandat. De økonomiske rammene har allikevel ikke vært gode nok, og av den grunn har nemnda vært forhindret i å behandle saker, gjennomføre møter samt bestille utredninger for å synliggjøre sjøsamiske utfordringer og problemstillinger vedrørende gjennomføring av ulike lover- og forvaltningstiltak. Saken er i 2018 tatt opp med Fiskeridirektoratet og dette har resultert i noe bedre økonomiske rammer, men ikke nok til at nemnda kan gjennomføre sitt mandat på en ordentlig måte.

I konsultasjon med Nærings- og Fiskeridepartementet om fiske på Kystkvoten i 2018 fikk Sametinget tilslutning til at kvotetillegget blir satt på samme nivå som i 2017 (16 tonn) og at dette gis som et garantert kvotetillegg.

Sametinget har ved ulike anledninger stått fast ved at det må gjennomføres konsultasjoner den nasjonale havbrukspolitikken, slik det i dag gjøres ved annen fiskeri- og kystforvaltning. Det er fortsatt ikke innarbeidet noen god rutine for å konsultere i slike saker. Mangel på konsultasjoner gjør at det i dag er store utfordringer og betydelige mangler ved dagens havbrukspolitikk sett i et samisk perspektiv.

Sametinget har ovenfor både Nærings- og Fiskeridepartementet (NFD) og Fiskeridirektoratet påpekt forvaltningens brudd på det generelle forbudet om fiske innenfor fjordlinjene med fartøy over 15 meter. Sametinget mener at regelverket ikke gir åpning for generell dispensasjon som praktiseres i dag av Fiskeridirektoratet. En søknad om dispensasjon til fiske innenfor fjordlinjene med et fartøy større enn 15 meter skal søkes og begrunnes enkeltvis med særskilt begrunnelse. Som et resultat av dette skal Sametinget og Fiskeridirektoratet gjennomgå saken sammen.

Sametinget har deltatt på møtene og i saksbehandlingen i forbindelse med Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon og reguleringsmøtet. Sametinget har i møter og konsultasjoner opprettholdt kravet om at retten til fiske som er nedfelt i Deltakerloven § 21, fjerde ledd, skal ivaretas, og at retten som gjelder fiske er uavhengig av om fisket foregår i åpen eller lukket gruppe. Likeledes skal retten til fiske (kvotene) være gratis, og av en slik størrelse at en kan leve av sitt fiske. I reguleringen av fiske for 2019 er båtkvoten (10-11 meter) torskekvoten i åpen gruppe i samisk fiskerettighetsområde (SFR-området) redusert med 13,7 tonn (fra 35 tonn til 21,3 tonn, dvs. ca. 40 %) fra i fjord. Dette er ikke i tråd med intensjonene som lå til grunn i Prop. 70L (2011-2012) og den enigheten som her ble etablert mellom Sametinget og Fiskeridepartementet.

En reduksjon av kvotene på 40% er ikke vurdert opp mot dagens regelverk når det gjelder å ivareta sjøsamisk fiske. Reduksjonen er en direkte trussel mot å bevare og utvikle sjøsamisk kultur og næring. Ved nedgang i kvotene er det i Havressursloven lagt til rette for at forvaltningen kan sikre samiske interesser ved å forfordle ressursene (vektingsbestemmelse) for å ivareta sjøsamiske næring, kultur, språk og samfunn, men dette har ikke forvaltningen tatt hensyn til i reguleringene for 2019. Sametinget har tatt opp saken med statsråden. Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM) har også pekt på forvaltningens manglende tilrettelegging og oppfølging av sjøsamiske fiske.

Jordbruk

Sametinget har gitt innspill til jordbruksavtalen i mars og også hatt møte med Landbruks og matdepartementet om avtalen. Sametinget hadde i innspillet bedt om videreføring og styrking av de virkemidlene som er i avtalen i dag. Dette ble gjort til en viss grad. Sametinget ville ha høyere produksjonsstøtte på de minste brukene for å sikre utviklingen av lønnsomheten for disse og at produksjonstilleggene for små og mellomstore bruk måtte økes. I jordbruksavtalen for 2018 ble det innført et særskilt tilskudd for små og mellomstore melkebruk. Sametinget hadde også spilt inn at kostnadene for veterinærreiser er meget høye i avsidesliggende områder og i avtalen ble tilskudd til veterinærreiser økt. Sametinget hadde bedt om å videreføre ordningen med avløsertilskudd, og i avtalen ble avløsertilskudd økt.

I 2018 har Sametinget og Landbruks- og matdepartementet innført årlige administrative møter. Tema for møtene er aktuelle saker innen landbrukspolitikken. Sametinget har fått i stand en bedret dialog med departementet i jordbrukssaker.

Sametinget deltar i ulike prosesser på regionalt nivå der blant annet fylkesmannens landbruksavdeling og Innovasjon Norge deltar. Resultatet av samarbeidet har blant annet vært etablering av et felles bygdeutviklingsprogram for Troms og Finnmark.

Sametinget har årlige møter med jordbruksorganisasjonene i Troms og Finnmark der blant annet jordbruksforhandlingene er tema. Møtene er av stor betydning for Sametinget. Sametinget får inngående kjennskap til de utfordringer jordbruket i samiske områder har. Organisasjonene gir også Sametinget konstruktive tilbakemeldinger på aktuelle saker Sametinget jobber med. Det gjelder spesielt saker knyttet til tilskuddsordningene i jordbruket og de utfordringer rovviltpolitikken skaper for jordbruksnæringen.

Reindrift

Sametinget mener at Sametinget skal være en sentral aktør i reindriftspolitikken. Reindriften er en urfolksnæring hvor det er klart at det folkevalgte organet for det samiske folket bør være en sentral premissleverandør for reindriftspolitikken. Sametinget deltar i ulike dialogfora, konsultasjoner og har tett kontakt med reindriften og NRL. For å bli en sentral aktør har Sametinget deltatt på ulike møter og gjennomført konsultasjoner i forbindelse med de reindriftspolitiske mål.

Sametinget har gjennomført konsultasjoner med Landbruk- og matdepartementet om foreslåtte endringer i reindriftsloven. Departementet har foreslått endringer av formålsparagrafen, at det legges opp til individmerking av rein og offentliggjøring av reintall. Landbruk- og matdepartementet foreslår å prioritere økologisk bærekraft i formålsparagrafen. Sametinget har ikke gått med på de foreslåtte endringene, og foreslo i konsultasjonene at det skulle legges opp til en helhetlig gjennomgang av

reindrifftsloven. Sametinget fikk ikke gehør, men har oppnevnt et utvalg som skal gjøre en helhetlig gjennomgang av loven (for mer informasjon se kapittel 4.2.3).

Reindrifftsstyret skal være reindrifftsens høyeste forvaltningsorgan og det eneste organet hvor reindrifften selv og det samiske samfunnet gjennom Sametinget kan velge inn medlemmer. Sametinget kan etter reindrifftsloven §71 oppnevne tre kandidater til reindrifftsstyret, mens Staten kan oppnevne fire.

Reindrifftsstyret er etter at områdestyrene ble lagt ned, det siste organet hvor staten og Sametinget oppnevner medlemmer. Det er etter Sametingets mening viktig at de som tar beslutningene i styret har kompetanse på reindrifft. Reindrifften og Sametinget som har høy kompetanse på næringen, har liten innflytelse i de bestemmelsene som fattes i Reindrifftsstyret. Det har skjedd at landbruks- og matdepartementet har overprøvd avgjørelser tatt i reindrifftsstyret uten å konsultere Sametinget om disse beslutningene.

Sametinget har prøvd å foreslå endringer som kan sikre reindrifftsstyret den kompetansen som er nødvendig for å ta gode beslutninger for reindrifften, men har ikke blitt hørt. Sametinget har ikke valgt representanter til Reindrifftsstyret for 2018-2021. Sametinget vil velge representanter når det iverksettes prosesser for å sikre reell medbestemmelse i styret samt at reindriftsfaglig kompetanse og kjennskap til samisk språk også vektlegges som sentral kompetanse for styreleder for reindrifftsstyret.

Sametinget hadde i 2018 konsultasjoner om fritak for engangsavgift og fradragsrett for merverdiavgift på snøscooter og ATV til bruk i reindriffts-næringen. Resultatet av konsultasjonene ble enighet om fritak for avgift for firehjuls motorsykler og beltemotorsykler som skal benyttes i næringen.

Sametinget deltar som observatør i reindrifftsforhandlingene mellom NRL og LMD, og hvert år gir Sametinget innspill til reindrifftsforhandlingene. For 2018 har innspillene fra Sametinget fokuserte på økonomisk utvikling, rekruttering, velferdsordninger og HMS-tiltak for reindriffts-næringa, sikring av arealgrunnlag og virkemiddel som støtter opp om kulturell bærekraftig og familiebasert reindrifft. Enkelte prioriteringer NRL fremmet i sitt krav til LMD samsvarte med Sametingets prioriteringer. Samsvarende krav gikk på økonomisk tiltak, der man ønsket å styrke distriktene økonomisk og utvide velferdsordningene i reindrifften. Sametinget forventer at de innspill Sametinget i plenumsvedtak gir om prioriteringer til reindrifftsavtalen i stor grad innarbeides i statens tilbud til NRL. Det er positivt at det har vært synliggjort hvilke innspill fra Sametinget som er fulgt opp i statens tilbud.

Sametinget blir ofte kontaktet av reinbeitedistrikter, siidaer og enkeltutøvere i ulike saker. Avhengig av sakstype, så gir Sametinget uttalelser/innsigelser i arealsaker, eller støtter reindrifften i prinsipielle viktige saker. En prinsipielt viktig sak som Sametinget har støttet i 2017 og 2018 er Jovsset Ante Sara saken.

Rovvilt

Dagens rovviltpolitikk skaper store problemer for beitenæringene og arbeidet med å oppdatere kunnskapsgrunnlag om rovvilt der erfaringsbasert kunnskap vektlegges, må settes i gang. Sametinget har tatt dette opp med Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet. Som et resultat av dette har Sametinget og direktoratet blitt enige om at man sammen med Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) skal starte opp arbeidet med kunnskapsinnhenting der erfaringsbasert kunnskap skal inngå.

Sametingets rovviltseminar ble gjennomført januar 2018 på Gardermoen. Målgruppen for seminaret var Sametingets oppnevnte medlemmer og varamedlemmer i de regionale rovviltnevnene, men

seminaret hadde også andre deltakere fra rovviltforvaltningen i alt ca. 21 deltagere. Formålet med seminaret var å øke kunnskapen om rovviltforvaltning og rovviltpolitikk i samiske områder. Temaer som ble berørt var Sametingets strategier for rovviltpolitikken, soneforvaltning, urfolksrett i rovviltpolitikken og pågående forskning på rovdyr og beitedyr. Seminardeltakerne uttrykte sterk misnøye med den nasjonale rovviltpolitikken.

Sametingets plenum sendte regjeringen i mars ti forskjellige tiltak for å endre nasjonal rovviltpolitikk. Forslagene er ikke blitt tatt til følge av regjeringen.

Sametinget er med i et samarbeid om rovvilt over landegrensene, jamfør kapittel 8.2 Samisk samarbeid.

Sametinget har som mål å delta i de regionale rovviltnebdene hvor Sametinget har medlemmer for å få innsikt i rovviltnebdenes arbeidsmetoder og for å vise interesse for deres arbeid. Sametinget deltok på møte i den regionale rovviltnebda for Troms og Finnmark i oktober.

4.2.1 Samletabell - primærnæringer

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Primærnæringer	6 122 275	6 000 000	-122 275
Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltninga	232 047	500 000	267 954
Sum	6 354 322	6 500 000	145 679

4.2.2 Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
40000 Tilskudd til primærnæringer	6 122 275	6 000 000	6 000 000	-122 275
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
40000 Tilskudd til primærnæringer	7 781 000	1 306 725	352 000	6 122 275

Mål for tilskuddsordningen - Primærnæringer:

- Økt antall arbeidsplasser i primærnæringene innen 2025.

Jordbruk:

Det har vært mer enn halvering av antall søknader til jordbruk fra 29 i 2017 til 13 i 2018. Det skyldes at målgruppen er snevret inn i forhold til 2017. I 2018 ble kun utviklingsprosjekter, ombygginger og infrastruktur prioritert. I 2018 ble det bevilget midler til fire ombyggingsprosjekter i jordbruket.

Sametinget har vært medfinansør i det første året av prosjektet økt kjøttproduksjon i Troms og Finnmark i 2018, der Nortura har prosjektansvaret. Prosjektet vil være viktig for å opprettholde slaktevolumet i slakteriene i Troms og Finnmark og dermed infrastrukturen i jordbruket. Forprosjektet, som ble avsluttet i 2017 konkluderte blant annet med at oksekalkene slaktes altfor tidlig og at det var

behov for å bevisstgjøre gårdbrukerne om å øke slaktevektene for okser. Et treårig prosjekt om å utnytte kjøtt ble satt i gang i 2018 der Sametinget også bidro med finansiering.

SápmiAgri er inne i det andre året. Prosjektet har gjennomført landbrukskafeer i alle de fem deltakende kommunene der det har vært ulike temaer. Prosjektet har også hatt flere kurs blant annet innen regnskap, grovfor og ombygging av gårdsbruk. Prosjektet er noe forsinket som følge av skifte av prosjektleder i begynnelsen av året. SápmiAgri har hatt rekruttering som tema på møtene med kommunene som er med i prosjektet.

Marine næringer:

Gjennom aktiv budsjettmessig bruk av de økonomiske virkemidlene innenfor fiskerinæringen har Sametinget bidratt til å styrke bostedsutvikling, verdiskaping og sysselsetting i samiske kyst- og fjordsamfunn. For å styrke rekruttering til fiskeryrket er støtte til de som vil etablere seg i næringen med eget fartøy blitt prioritert, både til førstegangsinvestering i fartøy, samt til redskaps- og utstyrsinvesteringer.

Sametinget har gitt støtte til 24 fiskere som har etablert seg med eget fartøy, der hovedtyngden er unge fiskere i aldersgruppen 25 - 40 år. Som nyetablerere har disse forholdsvis unge fiskerne startet opp sin fiskerivirksomhet i åpen gruppe. De aller fleste av disse unge fiskere har rimelig lang erfaring som tidligere mannskap på andre fartøy.

På landsiden har en prioritert støtte til mottaks- og serviceanlegg for å legge forholdene bedre til rette for å sikre råstoffmottak og servicetilbud i kyst- og fjordområder med svak og mangelfull infrastruktur. Det er innvilget støtte til et mottaksanlegg samt støtte til utbedring av et serviceanlegg for fiskere i et aktivt fiskerimiljø i Nordkapp kommune. Virkemidlene i denne sammenheng har bidratt til at den kystnære- og mest stedbundne flåten er gitt bedre leveringsmuligheter lokalt samt gitt bedre forhold for landligge samt muligheter for oppbevaring og håndtering av bruk og redskaper.

Sametinget har innvilget støtte til et rekrutteringsprosjekt i Nord-Troms hvor fokus er å drive et forsøksfiske etter nye arter som kan være kommersielt drivverdig. Det finnes marine arter utenfor den nære kysten som ikke fangstes på i kommersiell hensikt. Mange arter tas i dag som bifangst og denne bifangsten kan utnyttes i større grad enn tilfellet er i dag. Prosjektet er svært interessant, men for å kunne lykkes på sikt kreves det et godt og organisert samarbeid mellom fangst-, produksjons-, markeds- og salgsleddet. Det er lovende og positivt at både fiskarlag og opplæringskontor for fiskerifag inngår som samarbeidspartnere. Dette prosjektet er innovativt med et stort utviklings- og nyskapingspotensiale som kan bidra til å styrke rekruttering til fiskeryrket.

Samtidig har Sametinget bidratt til å finansiere oppstart av et reketeineprosjekt i fjordsystemer i Finnmark og eventuelt også i Nord-Troms, der fiskere vil inviteres med i forsøksfisket. Målet er å forsterke og systematisere kunnskap, lokalisere fangstområder og på sikt skalere opp teinefisket i mer kommersiell retning. Teinefiske etter reker kan bli lukrativt også for den minste flåten i områder som ikke er åpen for trålfiske. En videreutvikling av dette prosjektet kan gi økonomisk gevinst for mindre kystfartøy der en kan prøve ut dette i fjordsystemer i STN-området i både Finnmark og Troms.

Stor søknadspågang i forhold til rammen stilt til rådighet har gjort at Sametinget har måttet foreta streng prioritering innenfor mange gode fiskeritiltak både på sjø- og landsiden.

Reindrift:

Sametinget deltar blant annet i prosjektet Ut på vidda, som har som mål å tilby lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindrifta.

Det er ikke bevilget tilskudd til reindrift under denne ordningen på grunn av manglende søknader innenfor prioriteringene.

4.2.3 Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltningen - prosjekt

I reindriftsloven og -forvaltningen er det flere forhold som er problematiske når man ser på folkerettslige forpliktelser som Norge er bundet av. Det har i senere år blitt gjort endringer i reindriftsloven og den offentlige reindriftsforvaltningen, uten at Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) har samtykket.

Sametinget har i oktober 2018 i samråd med NRL utnevnt reindriftslovutvalget. Sametinget har invitert landbruks- og matdepartementet med i arbeid, noe departementet hittil har avvist. Sametinget er bekymret for at LMD likevel ønsker å endre mange paragrafer i reindriftsloven, noe de ser ut til å ønske å gjennomføre ved å endre enkeltparagrafer.

Sametinget og NRL er blitt enige om følgende mandat for lovutvalget som er oppnevnt:
«Hovedoppgave for utvalget vil bli utredning om behov for endringer i reindriftsloven av 2007. Utvalget skal ta utgangspunkt i forslaget til Reindriftslovutvalget (NOU 2001:35) og i rapporten om Jordskifterettens kompetanse i reindriftas interne forhold. Utvalget skal vurdere og eventuelt foreslå flere endringer som sikrer prosesser som er knyttet til reindrift og som har legitimitet i reindrifta.»

4.3 Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer

Mål for innsatsområdet:

- Etableringsfrekvens nærmere gjennomsnittet for Norge som helhet og 2 % vekst i antall foretak.

4.3.1 Samletabell - variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer	5 605 700	7 300 000	1 694 300
Melding om samiske næringer	200 000	300 000	100 000
Sápmi næringshage	400 000	400 000	0
Ungt entreprenørskap	200 000	200 000	0
Samisk reiseliv - prosjekt	1 055 547	1 000 000	-55 547
Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	518 184	1 000 000	481 816
Nyetableringer og entreprenørskap	-30 000	0	30 000
Sum	7 949 431	10 200 000	2 250 569

4.3.2 Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
40510	Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer	5 605 700	7 300 000	7 300 000	1 694 300
		Innvilget 2018	Tilbake- trukket 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
40510	Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer	6 550 500	944 800	0	5 605 700

Mål for tilskuddsordningen:

- Vekst i antall foretak nærmer seg 2 % i samiske områder.

Sametingets tilskudd har bidradd til mange etableringer og fornying/utvidelser av eksisterende virksomheter. Dette har ført til flere nye arbeidsplasser i små og større samiske lokalsamfunn. En stor andel av innvilgede søknader er i 2018 gitt til bedrifter innenfor reiselivsnæringen.

Mat og reiselivsprosjektet, som Innovasjon Norge har ansvaret for ble satt i gang i slutten av 2018. Visjonen for prosjektet er at Nord-Norge skal bli en internasjonalt kjent mat- og reiselivsregion. De fire fokusområdene er lønnsomhet, tilgjengelighet, kvalitet og omdømme.

Det er gitt støtte til 6 prosjekter med tilknytning til reindriften, 5 av disse prosjektene går på utvikling av lokal matproduksjon og annen virksomhet. Ett prosjekt går på utvikling av produkt til bruk i reindriften.

4.3.3 Melding om samiske næringer - prosjekt

Målet med prosjektet:

- Utarbeide en melding om næringsutvikling

Som ett ledd i arbeidet med meldingen, behandlet Sametinget en redegjørelse om Sametingets næringspolitikk i september. Sametingets hovedmål for næringspolitikken skal fortsatt fokusere på sammenhengen mellom det materielle kulturgrunnlaget og bærekraftig næringsutvikling som grunnlag for bosetting, sysselsetting, samisk kultur og språk. Sametinget skal føre en egen næringspolitikk der Sametingets politiske målsetninger, prioriteringer og treffsikker virkemiddelpolitikk er sentralt. Som en konsekvens av dette må Sametinget føre en nasjonal næringspolitikk, herunder også tydelige politiske prioriteringer i møtet med tiltakende industriutvikling.

4.3.4 Sápmi Næringshage - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utløse potensial for vekst og utvikling i små bedrifter i samiske områder.

Sápmi næringshage er en del av det nasjonale næringshageprogrammet og har indre Finnmark som sitt virkeområde. Næringshagen har base i Tana/Nesseby med noder/satellitter i kommunene Porsanger, Karasjok og Kautokeino. Næringshagen har iverksatt tiltak innenfor nettverksbygging, samarbeid og kompetanseheving, og er et viktig støtteapparat for positiv utvikling i næringslivet.

Næringshagens tiltak er kommet næringslivet til gode ved at bedriftene har dannet uformelle nettverk og hevet sin kompetanse i hvordan drive egen virksomhet. På sikt forventer vi at tiltakene vil sikre deltakende bedrifter bedre økonomi og gjøre bedriftene mer robuste.

4.3.5 Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere nyetableringer og fornying av næringslivet, som gir flere arbeidsplasser.

Ungt Entreprenørskap sitt arbeid med entreprenørskapsopplæring styrker samfunnslivet i kommunene som deltar i programmene og vil på sikt kunne ha stor betydning for nye næringsetableringer i kommunene. Ungt Entreprenørskap Finnmark har hatt et spesielt fokus mot det samiske området og har blant annet fått oversatt materialet til programmene som gjennomføres til samisk.

Målgruppen for ordningen er elever på videregående skole. Det vil være vanskelig å måle effekten av Sametingets tilskudd for vekst i antall arbeidsplasser. Elevene har hevet sin kompetanse i hvordan planlegge, etablere en elevbedrift, drive den og avvikle bedriften. Denne kompetansen vil elevene kunne bruke etter at de er blitt ferdig med utdannelsen og vil etablere egen bedrift.

4.3.6 Samisk reiseliv - prosjekt

Mål med prosjektet:

- En styrket verdiskapning for deltakende bedrifter gjennom en systematisk utvikling av bedriftens kompetanse og leveranse, samt styrke markedstilgang og bedre tilgjengeligheten

I 2018 tok Johtit-nettverket fatt på en spennende reise hvor 25 samiske reiselivsbedrifter i Nord-Norge og Trøndelag skal jobbe sammen for å øke verdiskapningen i samisk reiseliv. Målet er å profesjonalisere, fornye og synliggjøre tilbudet av samiske opplevelser på en kundeorientert måte. Dette handler om å skape framtidens samiske reiselivsopplevelser og synliggjøre disse til de riktige kundene, samt få fram bredden av samisk kultur. Prosjektets faglige plattform består av fire byggeklosser: profesjonalisering, kundeorientering, foredling og bærekraftig utvikling for å ivareta og styrke samisk kultur. I 2018 er det jobbet med opplevelsesdesign som verktøy for å utvikle riktige opplevelser til riktige kunder. Johtit er noe forsinket som følge av ledighet i prosjektledelsen, som Nordnorsk Reiseliv AS har ansvaret for.

Vahca-prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Tromsø kommune og Sametinget. Tromsø by og omegn har opplevd en enorm vekst i vinterturismen. Dette betyr også økt etterspørsel etter samiske kulturopplevelser, noe som betyr at vi ser et behov i å kvalitetssikre bransjen og måten samisk kultur blir fremstilt på. Kommunen skal være en foregangskommune på hvordan samisk kultur blir ivaretatt i en reiselivssammenheng.

Det er satt i gang et arbeid med å få i stand felles sertifisering av presentasjon av samisk kultur mellom de tre Sametingene. Ifølge Samisk parlamentarisk råd sin handlingsplan skal det lages og

presenteres etiske retningslinjer om hvordan samisk kultur best kan presenteres, markedsføres og benyttes positivt i turistvirksomhet. Som en oppfølging av dette, tok Sametinget initiativ og inviterte til et møte mellom de tre sametingene. Partene ble på møtet enige om å følge opp arbeidet i 2019.

Duottar stobut (DS) er et prosjekt som omfatter fjellstuene i Jergul, Šuoššjávri, Jotka, Nedre- og Øvre Mollisjok og Ravnastua. Formålet er å øke samarbeidet mellom fjellstuene samtidig som fokuset er på å øke attraktiviteten basert på behov og ønsker fra fjellstuene selv.

4.3.7 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
41012	Samisk reiseliv	518 184	1 000 000	1 000 000	481 816
		Innvilget 2018	Tilbake- trukket 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
41012	Samisk reiseliv	564 000	45 816	0	518 184

Mål for tilskuddsordningen:

- Mange samiske reiselivsaktører som har en bedrift som har nok omsetning til å kunne defineres som en helårsbedrift.

Av åtte søknader ble fire innvilget til samiske reiselivsbedrifter. Disse tilsagnene er viktige for å øke lønnsomheten i reiselivsnæringene. Både etablerertilskudd og utviklingstilskudd er innvilget og alle disse har samiske opplevelser som sin forretningside.

Av totalt 8 søknader var det 3 søknader som mottok tilskudd til å videreutvikle bedriften sin, dette for å øke lønnsomheten for bedrifter og en bedrift som fikk etablerertilskudd, for å bidra til flere samisk reiselivsbedrifter.

Underskuddet på posten skyldes få søknader. Mange av de samiske reiselivsaktørene er små og mange er nå med i prosjektet Johttit. Det er forventet at de bedriftene som er med i prosjektet vil få en god utvikling og vil ha behov for tilskudd til investeringer og utvikling når prosjektet er kommet lenger.

4.4 Kreative næringer

Mål for innsatsområdet:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

Hutkás Gielda

«Hutkás gielda» er et prosjekt som skal bidra til å skape en modell som gjør at kreative næringer vokser. Høsten 2018 startet Sametinget Hutkás Gielda i Guovdageaidnu. Det ble arrangert 2 kreative kafeer (workshops) der 20 deltakere deltok. Samtidig ble det arrangert møter med kommunen om næringen. Det unike med dette prosjektet er at det skjer over en kort periode og ønsket er å få frem synlige resultater (tiltak) raskt. Tiltak aktørene selv ønsket skulle igangsettes var bransjetreff, promoteringsfilm av den kreative næringen i Guovdageaidnu, podcastserie om de kreative

næringsaktørene i kommunen og kurs/videreutdanning i forretningsutvikling i samarbeid med Sámi Allaskuvla.

Forskning og utvikling

Sametinget er opptatt av å involvere flere parter for å få gjennomslag for næringspolitikken, inkludert forskningsmiljøene. Vi trenger mer kunnskap om kreative næringer for å kunne igangsette riktig tiltak. Som et ledd i dette sendte Sametinget i november 2018 en søknad til forskningsrådet. Prosjektet organiseres som et samarbeid mellom Sametinget og Sámi allaskuvla der Sametinget er prosjekteier, mens Sámi allaskuvla har et faglig ansvar for forprosjektet. Problemstillingen i forprosjektet er: «Kan det utvikles et eget samisk kulturbasert innovasjonssystem?»

4.4.1 Samletabell - kreative næringer

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Kreative næringer - søkerbasert tilskudd	528 750	500 000	-28 750
Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt	3 042 727	2 750 000	-292 727
Samisk musikkfestuke i Alta	154 000	154 000	0
Sum	3 725 477	3 404 000	-321 477

4.4.2 Tilskudd til kreative næringer - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
41002 Kreative næringer	528 750	500 000	500 000	-28 750
	Innvilget 2018	Tilbake- trukket 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
41002 Kreative næringer	528 750	0	0	528 750

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

Av ti søknader fikk fem tilsagn. Av disse fikk en bedrift etablerertilskudd. En av bedriftene som utviklingstilskudd utvikler i all hovedsak dataspill for barn og unge. En bedrift som driver med klesdesign fikk også utviklingstilskudd.

Av totalt 5 søknader som fikk innvilget tilskudd var det en bedrift som fikk etablerertilskudd, for å styrke nyetableringer innenfor kreative næringer. Av de fem bedriftene som fikk tilskudd var det to som satser i nye markeder, og to som har som mål å øke lønnsomheten.

4.4.3 Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

I forbindelse med Sametinget sin satsning på kompetanseheving ble det arrangert flere fagdager i 2018, hvor temaet var merkevare og identitet. Bedriftene som har deltatt på fagdagene kommer fra ulike næringer, men primært kreativ næring og reiseliv. På fagdagene har fokuset vært på kunnskapsdeling samt møte andre i samme situasjon. Tilbakemeldingen fra deltakerne var svært gode. Det er et kunnskapsbehov på forretningsutvikling i distriktene og et ønske om å møte Sametinget.

I slutten av mai reiste noen av deltakerne i Dáhttu 2.0 til Reykjavik. Deltakerne i Dáhttu 2.0 er bedrifter med vekstambisjoner. I Reykjavik fikk deltakerne møte andre lignende bedrifter, knytte kontakter og erfare hvordan små bedrifter i Reykjavik jobber med eksport. Det ble også arrangert en Dáhttu gründer i Troms/Nordland området. I slutten av 2018 ble Dáhttu gründer igangsatt i Sør-Troms.

4.5 Duodji

Mål for innsatsområdet:

- Flere duodjiutøvere som driver med duodji som næring.

4.5.1 Samletabell - duodji

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Tilskudd til Duodjeinstituhtta	5 042 000	5 042 000	0
Tilskudd til utvikling og rekruttering i duodjinæringen	1 630 000	1 630 000	0
Næringsavtale for duodji	5 736 446	7 500 000	1 763 554
Evaluering av veilederordningen	562 500	500 000	-62 500
Sum	12 970 946	14 672 000	1 701 054

4.5.2 Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikling av Duodjeinstituhtta som ressurs for utvikling av duodjinæringen.

Stiftelsen Duodjeinstituhtta (DI) er en frittstående og selvstendig organisasjon som ble opprettet i 1993 av Sámiid Duodji, Sámi Allaskuvla/Samisk høgskole, Sámi joatkkaskuvla ja boazodoallokuvla/Samisk videregående og reindriftsskole og SIVA - Selskapet for industrivekstanlegg. Stiftelsens formål er primært å være et utviklings- og kompetansesenter for duodji som næring, kultur og håndverk. Duodjeinstituhtta gir en tilpasset veiledning for brukere.

Direktetilskuddet dekker drift av instituttet, inkludert drift av veilederstillingene i Midt-Finnmark, Øst-Finnmark, Troms, Nordland og sørsamisk område. I 2017 opplyste DI om at ca. 1,5 millioner kroner ble brukt til veiledningstjenesten. Dette inkluderer blant annet lønn, lokaler, reiseutgifter, verkstedskostnader og driftsmateriale. Duodjeinstituhtta har gitt råd i forbindelse med fagutvikling, produktutvikling, prosjektsøknader og markedsføring. Instituttet har også verksteder i Kautokeino, Karasjok, Nesseby og Snåsa. Utøvere blir motivert til å arbeide med duodji når de har lett tilgang til høvelig utstyr og veiledning.

Sametinget har ikke tilstrekkelig grunnlag til å konkret vurdere om målet med ordningen er oppfylt, men forventer at den igangsatte evalueringen kan gi noen svar på resultater av instituttets arbeid og resultat av veiledningsarbeidet. Evalueringen kan også gi grunnlag for å vurdere ytterligere tiltak for å oppnå måloppnåelsen.

4.5.3 Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji

Mål for tilskuddsordningen:

- Sikre rekruttering til duodjinæringen og koordinere fagbrevopplæringen i duodji.

Opplæringskontoret koordinerer og effektiviserer de tilsluttede lærebedriftenes opplæring av lærlinger og lære kandidater i reindrift og duodji. Formålet er å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere i reindrift og duodji. Opplæringskontoret videreutdanner lærebedrifter med sikte på å ta fagbrev og kompetansebevis.

I utgangspunktet skal det være 10 løpende lærekontrakter i duodjifagene. I 2018 var det to ledige lære plasser med lønnstilskudd i duodji. Årsaken til dette var at to av lærlingene sa opp kontraktene i 2018. Opplæringskontoret forsøkte å rekruttere flere lærlinger, men lyktes ikke med dette.

Generelt for duodjifaget er at det er de uten ungdomsrett som begynner som duodji lærlinger. De fleste har en annen utdanning i bunnen, så stort sett er det kun programfagene i duodji de mangler.

4.5.4 Evaluering av veilederordningen

I 2018 avsatte Sametinget kr 500 000 til evaluering av Duodjeinstituhitta og veilederordningen og evalueringen ble lagt ut på anbud. Telemarkforskning fikk anbudet og skal evaluere Duodjeinstituhitta og veilederordningen. Evalueringen er påbegynt og ferdigstilles i løpet av mars 2019.

Sametinget ønsker i evalueringen å få kunnskap om i hvilken grad Duodjeinstituhitta (Di) bidrar til å oppnå Sametingets mål med duodji, hvem som bruker instituttets ulike tilbud, og hvor tilfredse brukerne er med tilbudene. For Sametinget er det også viktig å få vite mer om næringsutøvernes behov, og i hvilken grad Duodjeinstituhitta bidrar til å dekke næringens behov. Sametinget ønsker også å vite mer om i hvilken grad veilederstillingene dekker kompetansebehovet i duodjinæringen. Sametinget håper at evalueringen vil være et godt grunnlag for å vurdere videre strategier for oppfølging og utvikling av duodjinæringen.

4.5.5 Næringsavtale for duodji

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
41050	Driftstilskudd	1 896 200	1 850 000	-46 200
41051	Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand, etablerertilskudd og prosjekter	1 239 650	1 500 000	260 350
41052	Duodjistipend	150 000	150 000	0
41053	Velferdsordninger	42 835	50 000	7 165
41054	Kompetanse, opplæring, kurs	132 450	450 000	317 550
41055	Salgsfremmende tiltak	150 000	150 000	0
41056	Duojariid Ealahus Searvi	600 000	600 000	0
41057	Samiid Duodji OS	1 250 000	1 250 000	0
41058	Fag- og økonomisk utvalg	275 311	100 000	-175 311
41061	Hospitering	0	100 000	100 000
41062	Markedstilpasning	0	1 300 000	1 300 000
Sum		5 736 446	7 500 000	1 763 554

Til Næringsavtalen for duodji 2018 ble det avsatt kr 7 500 000. Den inngåtte avtalen ble deretter godkjent av Sametinget i plenum. Midlene skal blant annet gå til driftstilskudd, hospitering, stipend, investering- og utvikling for duodjibedriftene, direkte tilskudd til duodjiorganisasjonene med mer. I 2018 ble det blant annet satt av kr 1 300 000 til markedstilpasning som Sámiid Duodji og Duojáriid Ealahussearvi kan søke på. I dette ligger blant annet profilering av duodji og merkevarebygging der salg og markedsføring er prioritert.

Av de avsatte midlene ble nærmere 5,7 millioner innvilget til formålet. Dette er noe høyere enn fjorårets forbruk, men allikevel et underforbruk på ca. kr 1,8 millioner. Det er vanskelig å si noe om årsaken til nedgang i bruk av midlene, men det kan muligens forklares ut fra at det er et mindre investeringsbehov hos duodjivirksomhetene. I tillegg ble midler avsatte til markedstilpasning på 1,3 millioner kroner ikke brukt i 2018. På midler avsatt til hospitering har det generelt vært liten pågang av søknader. Denne ordningen vil derfor opphøre fra 2019.

Mål for tilskuddsordningen - Driftstilskudd:

- Øke omsetningen av egenprodusert tradisjonell duodji.

I 2015 ble det inngått en treårig rammeavtale med Trøndelag Forskning og Utvikling AS (TFoU) om utarbeidelse av årlig økonomisk rapport over utviklingen innen duodjinæringen. I 2017 kom den siste rapporten. Rapporten tok utgangspunkt i opplysninger fra duodjiutøvere som søkte om driftstilskudd fra Sametinget for 2016, med utgangspunkt i regnskapstall for 2015. Basert på tidligere rapporteringer, regner Sametinget at det ikke vil være store endringer fra ett år til et annet.

Gjennomsnittlig omsatt egenproduksjon av duodji har økt med 12.500 fra 2014, men andelen egenproduksjon av totale inntekter er på samme nivå som tidligere. Driftstilskuddet utgjør 4% mindre av totale inntekter i 2015 enn i 2014. Ingen utøvere hadde negativt resultat i 2015, mens det i 2014 var to og i 2012 var det fire utøvere med negativt resultat. Gjennomgående er økonomistatus for 2015 noe bedre enn tilsvarende innrapportering tidligere år.

Det er stor variasjon mellom den utøver som har den høyeste totale inntekten (ca. 3,3 millioner) og den utøver med den laveste (51.000). Det er et relativt markert skille i utviklingen i gjennomsnittlige

inntekter og kostnader fram til 2010 og etter 2010. Tallene for 2015 for samtlige utøvere viser at selv om økningen i kostnader og inntekter flater noe ut går driftsresultatet opp med ca. 10 %.

I 2018 var det 28 utøvere som søkte om driftstilskudd. Søknadsbeløpet var på tilsammen kr 2 247 212, noe som oversteg avsatte midler på posten. Sametinget foretok en lik prosentvis reduksjon for alle godkjente søknader, som utgjør en reduksjon på 18% av opprinnelig tilskuddsbeløp. I 2018 ble det innvilget midler pålydende kr 1 896 200, dette inkluderer også klagesaker fra 2017 som ble behandlet i 2018. I henhold til fastsatte prioriteringer, ble fire søknader avslått ettersom de godkjente duodjiutøverne ikke hadde autorisert regnskapsførere.

Mål for tilskuddsordningen - Investerings- og utviklingstilskudd:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

Investeringer til duodji omfatter for det meste tilskudd til mindre prosjekter innenfor investerings- og utviklingsområdet. Av større prosjekt ga Sametinget kr 500 000 til Saami Council til et prosjekt som skal tydeliggjøre en metode for urfolk til å bygge et varemerke for kulturarv og bygge et varemerke i en levende kultur der også markedsføring inngår. Sametinget mener at dette prosjektet kan på sikt være med på å øke duodjivirksomhetenes lønnsomhet, samtidig som dette kan styrke bedriftenes profesjonalitet.

Mål for tilskuddsordningen - Duodjistipend:

- Flere med formell kompetanse innenfor duodji.

Totalt 11 stipend ble innvilget til elever i videregående skole som tar duodjifag på heltid

Mål for tilskuddsordningen - Velferdsordninger:

- Gode velferdsordninger for duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret.

Sametinget bevilget totalt fem søknader i forbindelse med sykepengeordningen.

5 Kultur

Samfunns mål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet.

5.1 Virkemidler til kultur

5.1.1 Innsatsområder - kultur

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	16 257 167	16 663 000	405 833
Samiske kulturinstitusjoner	87 993 574	87 842 000	-151 574
Samisk litteratur og medier	24 422 551	23 006 000	-1 416 551
Samisk idrett	2 925 000	2 925 000	0
Sum	131 598 292	130 436 000	-1 162 292

Samarbeidet med ulike offentlige aktører er en viktig strategi for å oppnå hovedmålet for innsatsområdet. På bakgrunn av denne strategien har Sametinget halvårige administrative kontaktmøter med Kulturdepartementet. I 2018 var Stortingets familie- og kulturkomité på besøk på Sametinget i februar. Kulturminister Trine Skei Grande besøkte Sametinget i mars 2018 i forbindelse med plenumssamlingen etter at Sametinget hadde invitert henne. Møtene har blant annet bidratt til å synliggjøre samiske kulturinstitusjoners utfordringer og fått fram viktigheten av å få slutført Bååstede-prosjektet.

Sametinget har over tid hatt dialog med Kulturdepartementet om Meld. St. 8 (2018-2019) Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida. Sametinget ga innspill om samisk kunst, kultur og språk, og på andre saksområder innen kulturfeltet. Resultatet av dette arbeidet er at flere av innspillene er hensyntatt i meldingen.

Sametinget arbeider med å øke offentlige aktørers ansvar og rolle i synliggjøring og styrking av samisk kunst og kultur. Som et resultat av dette arbeidet har Kulturdepartementet jobbet med en rapport som har hatt til formål å gi departementet en oversikt over hvilke arenaer i institusjonsfeltet som presenterer samisk kunst og kultur i dag og kartlegge hvilke mulighetsrom som finnes. Sametinget har bidratt til forarbeidet og gitt innspill til rapporten. Rapporten ble ferdigstilt i 2018.

Sametinget ga en generell tilbakemelding til Bodø kommunes utkast til søknad om å bli Europeisk kulturhovedstad, hvor viktigheten av å involvere de samiske institusjonene i Nordland i arbeidet ble poengtert. President Aili Keskitalo holdt også innlegg på en konferanse om Europeisk kulturhovedstad i august.

5.2 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Mål for innsatsområdet:

- Samisk kunst som utvikler, utforsker og utfordrer samisk kultur

Etableringen av et institusjonelt hjem for vuelie/luohti/vuolle

Sametinget har initiert en prosess-samling med joikemiljøet i regi av Noodt&Reiding (N&R) rundt etableringen av et institusjonelt hjem for vuelie/luohti/vuolle. N&R forfattet en rapport som ble sendt til høring, samt fulgt opp med et oppfølgingsmøte. Den endelige rapporten vurderte forskjellige organiseringsmodeller og anbefaler opprettelse av et fysisk senter med desentralisert struktur som en selvstendig virksomhet og som et samvirkeforetak. Sametingsrådet følger opp rapporten med en redegjørelse om samisk musikk og joik.

5.2.1 Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Samisk kunstneravtale	7 900 000	7 900 000	0
Musikkutgivelser og musikkutvikling	2 470 037	2 500 000	29 963
Tilskudd til internasjonalt samisk filminstitutt	1 509 000	1 509 000	0
Tilskudd til Noereh!	204 000	204 000	0
Tilskudd til kulturtiltak	3 792 444	4 200 000	407 556
Kunstnerkonferanse	141 784	200 000	58 216
IMKA-konferansen i Inari	159 902	150 000	-9 902
Tråante 2017	80 000	0	-80 000
Sum	16 257 167	16 663 000	405 833

Tilskudd til Noereh! - direkte tilskudd

Noereh! er en landsdekkende organisasjon for samisk ungdom og en møteplass for samisk ungdom. Noereh! sin hovedvirksomhet er å avholde landsmøte. I forbindelse med landsmøtet arrangeres det også kurs og seminarer. Noereh! samarbeidet også med de samiske festivalene Márkomeannu og Riddu Riđđu, der Noereh! holdt ulike arrangementer med tilbud til de yngre festivaldeltakerne. Organisasjonen er svært samfunnsengasjert og er tilstede på konferanser, møter og andre steder de mener er aktuell for samisk ungdom å engasjere seg i så langt økonomien tillater det. De skriver også endel avisinnlegg i denne sammenhengen og samarbeider bredt med andre organisasjoner både over landegrenser og innad i Norge.

Tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd

Samisk film har de siste årene hatt en bemerkelsesverdig vekst, særlig etter opprettelsen av et samisk filmsenter i Kautokeino i 2007. Veksten omfatter en markant økning i antall filmproduksjoner og kvinnelige regissører. Det økte produksjonsvolumet har gitt variasjon i filmfortellingene. Filmmediets popularitet, utbredelse og evne til å engasjere publikum gjør at fortellinger på film har en særlig styrke til å skape, vedlikeholde og endre forestillinger om kulturell identitet. Samisk film er derfor en mangefasettert kraft som forener, dokumenterer, styrker og skaper ny mening i samisk kultur og identitet. Samisk film engasjerer, har påvirkningskraft og åpner for dyptgripende menneskelige erfaringer og innsikter fordi filmene handler om en av de store samfunnsutfordringene i vår tid, særlig når det gjelder integrasjon og endringer i klima/miljø.

Internasjonalt Samisk Filminstitut (ISFI) viser seg som en bemerkelsesverdig driftig, nyskapende og slagkraftig aktør i utviklingen av en samisk filmkultur, ikke bare regionalt, men også i nasjonal, internasjonal og global forstand.

5.2.2 Samisk kunstneravtale - avtale

Målsetning med kunstneravtalen:

- De samiske kunstnerorganisasjonene og de samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

Sametinget og Samisk kunstnerråd har sammenfallende interesser for utvikling av fremtidig samisk kunstpolitikk, og har på grunnlag av dette inngått en samarbeidsavtale gjeldende for perioden 2016 - 2019. Formålet med samarbeidsavtalen er å etablere retningslinjer, ansvar og forpliktelser for årlige forhandlinger om samisk kunstneravtale, og øvrig samarbeid mellom partene om samisk kunstpolitikk. Det holdes årlige dialogmøter og i 2018 ble generelle kunst- og kulturpolitiske tiltak og utfordringer drøftet.

En ny kunstneravtale for 2019 ble inngått i oktober, og godkjent av Sametingets plenum i desember. Kunstneravtalen inneholder driftsstøtte til Samisk kunstnerråd og til de seks kunstnerorganisasjonene som er tilknyttet kunstnerrådet. I dette inngår støtte til faglige veiledere innenfor de ulike kunstsjangerne, og dette er med på å gjøre organisasjonene bedre i stand til å legge til rette og videreutvikle den virksomheten til de enkelte kunstnerne.

Over kunstfondet tildelte Samisk kunstnerråd støtte til 18 ulike prosjekt i 2017 for til sammen kr 800 000 (tall for 2018 foreligger ikke). Av disse ble det tildelt støtte til 4 større samarbeidsprosjekt der målet har vært at kunstnere fra ulike sjangre samarbeider.

Det er tilsammen 11 arbeidsstipend som løper i 2018. Det ble i 2017 tildelt fire nye arbeidsstipend, inkludert ett seniorstipend og ett arbeidsstipend for yngre kunstnere. I tillegg ble det tildelt ni andre stipend. Det var kommet inn til sammen 70 søknader til de ulike stipendene i 2017.

Som et vederlag for den kunsten som er innkjøp over Sametingets innkjøpsordning for billedkunst og dáiddaduodji er det avsatt midler over kunstneravtalen. Disse midlene inngår som stipend i Samiske kunstneres og forfatteres vederlagsfond.

Avtalepartene har i 2018 satt ned en arbeidsgruppe som arbeider med å avklare rammer og muligheter for utvikling av joik og samisk musikk. Dette er et arbeid som ventelig blir avsluttet i 2019.

I arbeidet med å rekruttere nye forfattere som skriver på samiske språk har partene satt i gang ett nytt forfatterskapsprosjekt. Det første prosjektet, som ble avsluttet i 2017, har resultert i at flere av kursdeltakerne allerede har fått utgitt sine første bøker.

I samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd er det nedfelt et delmål om styrking av markedsføring, internasjonalisering og promotering av samisk kunst og samiske kunstnere. Dette har bidratt til økt fokus og oppmerksomhet internasjonalt på samisk kunst og samiske kunstnere spesielt siste år.

5.2.3 Musikkutgivelser og musikkutvikling - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
17012	Musikkutgivelser og musikkutvikling	2 470 037	2 500 000	2 500 000	29 963
		Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
17012	Musikkutgivelser og musikkutvikling	2 903 452	357 198	76 217	2 470 037

Mål for tilskuddsordningen:

- Økt salg og spredning av joik og samisk musikk innenlands og utenlands, herunder samisk musikk både i tradisjonell og nyskapende form.

Prioriteringer	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Musikkvideoer	4	2	2
Turnestøtte	7	4	3
Sum	11	6	5

Det har blant annet blitt gitt støtte til ISÁK, Mari Boine, Sara Marielle Gaup Beaska, Elin Kåven, Slincrease og Árvvas.

	Totalt antall	Antall innvilgede
Musikkutgivelser	20 søknader	15 søknader

Det har i 2018 vært to søknadsfrister for utgivelse av joik og samisk musikk, 1. mai og 1. oktober. Det har blitt gitt støtte til samisk musikk i forskjellige sjangre samt til utgivelse av tradisjonell samisk joik. Det er både unge, nye og etablerte artister som har fått støtte over ordningen, blant annet Mari Boine, Elin Kåven, Ánnásuolu, Kajsa Balto, Niillas Holmberg, Herborg Rundberg, Katarina Barruk og Elina J. Ijäs. Det er også gitt støtte til utgivelse av joik, deriblant John Andre Eira, Ingor Nils Pedar Gaup, Juoigiid Searvi og Elen Utsi.

5.2.4 Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
17100	Tilskudd til kulturtiltak	3 792 444	4 200 000	4 200 000	407 556
		Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
17100	Tilskudd til kulturtiltak	4 338 750	471 306	75 000	3 792 444

Mål for tilskuddsordningen:

- Levende lokalsamfunn med et allsidig kulturliv som styrker samisk tilhørighet.

	Totalt antall	Antall innvilgede	Antall avslag
Søknader på Kulturtiltak 2018	92 søknader	71 søknader	21 søknader

Prioriteringer	Antall tilskudd gitt i 2018
Kulturarrangement med fokus på samisk kultur og samfunnsdebatt som fremmer og formidler samisk kunst, kultur og litteratur. Herunder også honorar og reisestøtte for samiske kunstnere og kulturarbeidere.	35
Prosjekter som styrker og bevarer kulturuttrykket i tradisjonell kunst og samtidskunst.	5
Prosjekter og produksjoner av kulturell og kunstnerisk uttrykk.	17
Utgivelse av bladet Bamse på samisk.	1
Tiltak som bidrar til overlevering av tradisjonell kunnskap, herunder samiske mattradisjoner.	3
Samiske kulturarrangementer i byer.	10
Totalt	71

Det har i løpet av 2018 blitt gitt støtte til mange gode prosjekter over kulturtiltak og det trekkes her frem noen prosjekter. Sámi arkitektakta searvi - SAS av Joar Nango fikk tilskudd til et prosjekt som tar for seg arkitekturens rolle i samisk samfunnsutvikling, samt internasjonal diskurs om urfolksarkitektur, monumentalitet og dekolonisering. «Sámi lávdi pop up» fikk tilskudd til et prosjekt som setter fokus på synliggjøring og en mangfoldiggjøring av den samiske kunsten og kulturen og det var et særlig fokus på sjøsamisk kultur. Rein Film fikk til produksjon av kortfilmen «Ho mamma e dau for helvete», filmen problematiserer fornuftspolitikken og samehatet og hvordan effekt og affekt den fremdeles har på fremtidige generasjoner. Det ble også gitt støtt til produksjon av 4 korte dokumentarfilmer og to viktige dokumentarfilmprosjekter, som vil kunne ha stor betydning for informasjon om samiske forhold. Det ble også gitt tilskudd til Siivet AS v/Anstein Mikkelsen til dokumentarfilmen Oldemors lue. Filmen forteller om skoltesamenes liv i grenselandet mellom Norge, Russland og Finland. Filmen vil synliggjøre den østsamiske/skoltesamiske minoritetens tragiske historie i Norge.

5.2.5 Kunstnerkonferansen - konferanse

Sametingets Kunstnerkonferanse 2018 ble arrangert i samarbeid med Samisk Kunstnerråd på Sametinget i Karasjok 10. og 11. oktober. Temaet i år var miljø og kunst, med hovedfokus på visuell kunst og film. Programmet besto av kunstneriske bidrag og innlegg som skapte gode debatter. I år ble Kunstsolen løftet fram og elevene fikk presentert seg selv og kunsten sin. Konferansen samlet over 50 deltakere som besto av kunstnere, politikere og representanter for ulike kunstnerinstitusjoner. Tilbakemeldingene fra deltakerne viser at konferansen er et blitt et viktig møtested for blant annet faglige diskusjoner og nettverksbygging.

5.3 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Mål for innsatsområdet:

- Sterke samiske institusjoner som forvalter, formidler og utvikler samisk kunst, kultur og historie.

5.3.1 Samletabell - samiske kulturinstitusjoner

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Festivaler	5 619 500	5 557 000	-62 500
Teater	23 793 000	23 793 000	0
Museer	39 030 000	39 030 000	0
Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner	18 462 000	18 462 000	0
Institusjonsutvikling	1 089 074	1 000 000	-89 074
Sum	87 993 574	87 842 000	-151 574

5.3.2 Festivaler - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur.

De samiske festivalene som får direkte tilskudd av Sametinget er meget varierte og alle har sine egne formål for hvorfor festivalen er opprettet og hvilket fokus den skal ha. Dette gjenspeiler seg både i valg av programprofil, kunstneriske og kulturelle uttrykksformer på booking av artister og annet programinnhold.

Festivaler	Antall besøkende	Antall konserter	Antall øvrige arrangement
Riddu Riđđu	6448	16	89
Márkomeannu	2367	9	36
Samisk uke i Tromsø	4000	18	9
Tjaktjen Tjåanghekoe	592	4	8
Musikkfestivalen i Kautokeino	3110	6	2
Påskefestivalen i Karasjok	1195	4	3
BeaskanLuossaRock	700	6	2

Musikkfestivalen i Kautokeino

Sámi Grand Prix er lagt under antall øvrige arrangementer og ikke under rene konserter. I tillegg var Musikkfestivalen i Kautokeino vertskap for den internasjonale urfolkskonkurransen, Liet i 2017. Liet er en sangkonkurranse (grand prix) for musikere som synger på minoritetsspråk i Europa. Vinner av Sámi Grand Prix året før deltar som Sápmis bidrag i konkurransen. I 2017 var det Ella Marie Hætta Isaksen som deltok for Sápmi og hun vant også hele konkurransen, i tillegg til at hun også vant utøvernes pris. Liet er også lagt under øvrige arrangementer siden det er ekstraordinært for 2017.

Påskefestivalen i Karasjok

I tillegg arrangerte Festivaler Karasjok et duodjimarked, der det ikke er tall på hvor mange som var innom i løpet av arrangementet. Det var heller ikke noen tall på de 2 låtskriver-workshops for ungdom, men det rapporteres at de var populære.

Julevsame vahkko

Julevsame vahkko ble ikke arrangert som planlagt i 2017 og det foreligger derfor ingen rapport eller tall på besøkende.

Raasten Rastah

Festivalen ble ikke arrangert i 2017 (mellomår; festivalen arrangeres annethvert år. Det ble likevel arrangert en samisk filmdag på Røros, som del av Tråante 2017- jubileet).

Antall besøkende Samisk filmdag: 410.

Alta Sámi Festival

Direktetilskuddet til Alta Sámi Festival for 2017 ble annullert på grunn av manglende rapportering.

Samtidig som festivalene skaper samiske møteplasser for sine respektive områder, er de også arenaer som er med på å sette fokus på kritiske samfunnsspørsmål som har betydning for det samiske samfunnet. Festivalene er ikke bare en arena for synliggjøring av samisk musikk, kunst og kultur, de er også en arena der samiske artister og kunstnere møtes og skaper nye nettverk, nyskaping og utvikling. Det har oppstått mange nye prosjekter på tvers av sjangre og mellom artister over flere landegrenser som følge av festivalarenaene. De samiske festivalene er identitetsskapende og bidrar til å øke interesse for samisk kultur, kunst og musikk både for det samiske og det øvrige publikum. Dette viser at Sametinget gjennom tilskuddsordningen til festivaler på en god måte bidrar til å nå målet med å synliggjøre, formidle og utvikle samisk kultur.

5.3.3 Teatre - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- De etablerte samiske teatrene kan utvikle seg kunstnerisk, produsere scenekunst på høyt nivå og kan turnere med scenekunst som gir kulturopplevelser og synliggjør samiske språk

Sámi Mánáid Teáhter

Sametinget økte i 2018 direktetilskuddene til de etablerte samiske teatrene, hvor Sámi Mánáid Teáhter fikk en økning fra 2017 til 2018 på 28,6%. Sametingsrådet deltok på premieren på Sámi Mánáid Teáhters forestilling «Hyenat» i januar 2018.

I 2018 hadde teateret 3 produksjoner og 10 forestillinger. Alle 10 var på samisk, og alle produksjonene var for barn og unge. Tilsammen har det i 2018 vært 1 150 publikummere.

Åarjelhsaemien Teatere

Åarjelhsaemien Teatere har mange samarbeidspartnere og nettverk, også på svensk side. I 2018 har de blant annet hatt urpremiere og turné med stykket Långa Lappflickan.

Det ble avholdt generalforsamling for Åarjelhsaemien Teatere AS i mars. Svein Ole Granefjell, oppnevnt av Sametinget, ble gjenvalgt som styreleder.

I 2018 hadde teateret 4 produksjoner, 6 pedagogiske arrangement med tilsammen 90 forestillinger. 63 av forestillingene var for barn og unge på samisk. Tilsammen har det i 2018 vært 10 324 publikummere.

Beaivváš Sámi Našunálteáhter

Beaivváš Sámi Našunálteáhters program for 2018 inneholdt hele fire urpremierer.

Den nordnorske kulturavtalen ble revidert i 2017 med virkning fra 2018. I den forbindelse ble Beaivváš Sámi Našunálteáhter innlemmet i avtalen 2018-2021. I 2018 oppsto det en situasjon hvor Beaivváš Sámi Našunálteáhter ville bli uten verksted, systue og lager fra 1. mai 2019. Teatret jobbet frem en

løsning med ny leieavtale for nye lokaler, til en høyere pris. Teateret søkte Sametinget om økonomisk bistand, noe Sametinget bidro med.

I 2018 hadde teateret seks egne produksjoner, to samarbeidsproduksjoner, en gjestespill/annet, og tilsammen 101 forestillinger. Der antall forestillinger på samisk var cirka 99. 63 av disse forestillinger var for barn og unge på samisk. Tilsammen har det vært 12 580 publikummere.

Nye lokaler til Beaivváš Sámi Našunálteáhter.

Sametinget har over mange år arbeidet opp mot regjeringen for å få et nytt bygg til Beaivváš. Statsbygg utarbeidet på oppdrag fra Kulturdepartementet i samråd med Kunnskapsdepartementet våren 2018 et konseptvalgs notat (oppfølgingsstudie), hvor alternativene med samlokalisering og to separate bygg for teateret og Samisk videregående skole og reindriftsskole ble utredet. I juni 2018 ble det besluttet å legge en samlokalisering av samisk videregående skole og det samiske nasjonalteateret til grunn for videre planlegging. Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet ga senhøsten 2018 et nytt oppdrag til Statsbygg om prosjektavklaring av samlokalisert nybygg. Sametinget har vært involvert i prosessene og bidrar til Statsbyggs arbeid.

5.3.4 Museer - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Faglig sterke samiske museer som formidler, forvalter, forsker på og fornyer den samiske kulturarven.

Følgende museer mottar fast støtte; Árran Julevsame lulesamisk senter, Saemien Sijte, RidduDuottarMuseat, Tana og Varanger museumssiida, Várdobáiki museum, Senter for nordlige folk AS, Samisk museums­lag. I tillegg ytes fast støtte til prosjektet Bååstede.

Gjennom årlige driftstilskudd til og årlige møter med de samiske museene bidrar Sametinget til å sette museene i stand til en god og forsvarlig forvaltning. Det manglende løftet til samiske museer for å få disse opp på samme nivå som de norske museene har uteblitt også i 2018, og dette bidrar til at Sametingets målsetninger ikke kan nås blant på dette området. Samisk museums­lag jobber aktivt for å styrke samarbeidet mellom samiske museer, og mellom samiske museer og andre museer og institusjoner som arbeider med samisk kultur. Samisk museums­lag har også jobbet politisk. I forbindelse med Statsbudsjettet 2018 deltok de i Norsk musesumsforbundets høringsmøte i Kommunal- og forvaltningskomiteen med blant annet tema utbygging av Saemien Sijte.

Saemien Sijte fikk i Statsbudsjettet for 2019 en oppstartsbevilgning på 5.5 millioner kroner. I over 30 år har sørsamene jobbet med å få bygd et nytt sørsamisk museum og kultursenter. På Sametinget har det over mange år vært en bred tverrpolitisk enighet om at Saemien Sijte har vært en av de aller viktigste prioriteringene til Sametinget. Frem til 2021 vil Saemien Sijte få 115,5 millioner til et nytt bygg.

Sametinget har deltatt årlig på Det Nasjonale museums­møtet som arrangeres av Norges museumsforbund. Den ble arrangert i Mosjøen og samler hele museumsfeltet i Norge til faglig oppdatering og nettverksbygging.

Várdobáiki samisk senter er i en prosess med å kjøpe nytt bygg i det såkalte Halvorsenbygget i Evenskjer. I den forbindelse er det behov for en del ombygging av bygget. De har vært i dialog med

Sametinget. Inne i kostnadsrammen på 20,160 mill. kroner ligger det ikke inne kostnader for utstyr for magasin, basisutstilling eller klimastyrte monter. Dette må finansieres på et senere tidspunkt.

For å kunne realisere et låneopptak gjorde Sametingsrådet vedtak i sak SR 225/17 at Sametinget stiller som kausjonist ovenfor Várdobáiki AS' engasjement i Sparebank1 Nord-Norge til en total ramme stor 20.160.000,- kr. Sametinget holder også driftstilskuddet til Várdobáiki AS stort nok til at Várdobáiki AS kan betjene engasjementene de har i Sparebank1 Nord-Norge. I ettertid har Sparebank1 Nord-Norge ikke godkjent Sametinget som garantist. Sametinget har derfor stilt samme garanti overfor Skånland kommune på samme sum.

Sametinget har lenge jobbet med å få realisert bedre og mer hensiktsmessige lokaler for de samiske samlinger museet (RDM) og for bygg til samisk kunstmuseum/-magasin. Som et resultat av dette arbeidet inngikk Sametinget høsten 2018 en avtale med Statsbygg om rådgivningsoppdrag vedrørende mulige alternativer for realisering av hensiktsmessige lokaler for, herunder ulike samlokaliseringalternativer og samarbeidsmuligheter med Samisk senter for Samtidskunst.

5.3.5 Bååstede - prosjekt

Bååstede er et prosjekt hvor ca. 2000 gjenstander skal tilbakeføres til samiske museer, fra Norsk Folkemuseums samiske samlinger. De samiske museene har de siste årene jobbet med utvelgelse av gjenstandene og prosessen er nå avsluttet. Sametinget har over mange år brukt store ressurser på prosessen med klargjøring av gjenstander som skal tilbakeføres til de samiske museene. Arbeidet med klargjøring av gjenstandene er så å si ferdig og neste fase er selve overføringen. Overføring fordrer at mottakermuseene har tilfredsstillende magasiner og utstillingsmuligheter. Sametinget har i Sametingets reviderte budsjett 2018 innvilget støtte til Árran museum, til ombygging av eksisterende kjøle- og fryserom. Árran museum er dermed ett av samiske museene som er i stand til å ta imot gjenstander i løpet av kort tid og med mindre investeringer. Derimot er finansieringen av konservering/rensing, transport, magasinering og utstilling ikke løst, noe som gjør at den fysiske tilbakeføringen ikke skjedde i året som gikk. Det tas høyde for å avholde sluttseminar i 2019 for prosjektet.

5.3.6 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske institusjoner er viktige ressurser for samiske kunstnere og kulturutøvere.

Det er 16 ulike samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner som får direkte tilskudd over Sametingets kulturbudsjett.

Felles for alle er at de formidler samisk kunst, kultur og kulturarv. De formidler til barnehager, skoler og et voksent publikum. Det arrangeres konserter, utstillinger, seminarer og andre publikumsrettede tilbud. Ofte skjer det i samarbeid med språksentra, museer, organisasjoner og kommuner. Disse tilbudene er med på å synliggjøre de kreative og engasjerte sivile samiske lokalsamfunn og kunst og kulturutøvere.

5.3.7 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
17300	Institusjonsutvikling	1 089 074	1 000 000	1 000 000	-89 074
		Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
17300	Institusjonsutvikling	1 231 000	141 926	0	1 089 074

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske kulturinstitusjoner som har faglig og institusjonell utvikling.

Søknader i 2018	Antall søknader	Antall innvilgede	Antall avslag
Totalt	15	11	4

Prioriteringer	Antall tilskudd gitt i 2018
Prosjekter som har som mål utvikle institusjonen faglig.	6
Prosjekter som bidrar til formidling av kunst og kultur på nye måter.	2
Samarbeidsprosjekter mellom institusjoner som kan åpne nye markeder for samisk kunst og kultur.	1
Samarbeid med andre urfolksinstitusjoner som bidrar til en faglig utvikling og markedsføring på større og flere arena.	2
Totalt	11

5.4 Samisk litteratur og medier

Mål for innsatsområdet:

- Kvalitativ samisk litteratur utgis og gjøres kjent og tilgjengelig.

Flere og flere formidlingsarenaer for litteratur har mer fokus på samiske forfattere og samiskspråklig litteratur, eksempelvis hadde Den norske forfatterforening (DnF) 125 års jubileum i 2018 og i den anledning ble det satt sammen et eget samisk litteraturprogram der flere samiske forfattere var invitert. Det ble også arrangert en forfattersamtale på nordsamisk der det ble tilbudt tolking til publikum på Grand hotell i Oslo. Dette var historisk, aldri tidligere i DnFs 125 år lange historie vært invitert noen til å snakke på samisk under et arrangement i regi av Den norske Forfatterforening. Dette er et resultat av at DnFs nestleder er en samisk forfatter som også har vært en av dem som har hatt ansvar for jubileumsprogrammet.

Samisk litteratur nomineres hvert år til de forskjellige kategoriene i nordisk råds litteraturpris. Den sørsamiske barneboken «Joekoen šjiehteles ryöjnesjæjja» ble i 2018 nominert til Barne- og ungdomslitteraturprisen.

Sametingsrådets redegjørelse om samisk litteratur

Sametingsrådet fremla en egen redegjørelse om samisk litteratur i juni 2018, hvor også evalueringen av bokbussordningen ble tatt til grunn. Redegjørelsen presenterte seks forskjellige innsatsområder. De definerte innsatsområdene var: forfatteren, produksjon, oversetteren/oversettelsen, formidling og leserne/brukerne. I tillegg gikk man også gjennom en tilgjengeliggjøringsevaluering av Sametingets midler til gode for samisk litteratur. Redegjørelsen presenterte også tilpassede tiltak i forhold til de forskjellige språkområder.

5.4.1 Samletabell - samisk litteratur og medier

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Forfatterskap	700 000	700 000	0
Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur	6 610 000	6 610 000	0
Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur	3 041 500	1 650 000	-1 391 500
Samiske medier	4 360 000	4 360 000	0
Tilskudd til samiske bokbussar	9 586 000	9 586 000	0
Konferanse om samisk litteratur og kultur	121 934	100 000	-21 934
Joikesenter	3 117	0	-3 117
Sum	24 422 551	23 006 000	-1 416 551

5.4.2 Čális fal - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Rekruttere flere samiske forfattere som skriver på samisk og om samisk samtid.

Čális fal har gjennomført det første av tilsammen 2 år i prosjektløpet. Det er 7 studenter som er med på prosjektet. Studentene har gjennomført 4 helgesamlinger der de har gjennomgått ulike sjangre sammen med fagansvarlige og ulike foredragsholdere. Studentene har skrevet på sin egen tekst samtidig som de har skrevet tekst til antologien som gis ut i løpet av 2019. Tilbakemeldingen fra studentene er at de har fått økt skrive lyst og at de har høy kompetanseheving innenfor faget og flere har uttrykt at dette har vært medvirkende for at deres forfatterskap kan realiseres.

En av de tidligere deltakerne i prosjektet, Saia Stueng, har hatt stor suksess med hennes bok «Hamburgerprinseassa». Boken ble utsolgt i løpet av kort tid og måtte trykkes opp i nytt opplag allerede samme år som den ble utgitt. Det er planlagt at boken skal komme på norsk i løpet av kort tid og Stueng er allerede i gang med manus som er oppfølger til første bok.

5.4.3 Tilskudd til utvikling og fremming av litteratur - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
17010 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur	3 041 500	1 650 000	0	-1 391 500
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
17010 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur	3 294 200	226 700	26 000	3 041 500

Mål for tilskuddsordningen:

- Kvalitativ litteratur er tilgjengelig på samisk.

Søknader i 2018	Antall søknader	Antall innvilgede	Antall avslag
Totalt	13 søknader	13 søknader	0 søknader

Sametinget gjorde i 2018 noen endringer på forlagsstøtten til samiske forlag, som tidligere har vært søkerbasert. Nå er støtten til de største samiske forlagene gjort om til et direktetilskudd, som også omfatter produksjonsstøtte. Dette innebar at den søkerbaserte ordningen for produksjon av litteratur kun var åpen å søke på for andre forlag eller foretak som ikke fikk direkte tilskudd til forlagsdrift. Dette innebar at det kom færre søknader og ved en omprioritering av midler på slutten av året kunne Sametinget gi tilsagn til alle søknader som kom inn. Det ble gitt støtte til samiskspråklig litteratur til skjønnlitteratur og oversettelser av populærlitteratur til samisk. I tillegg er det innvilget støtte til utgivelser av nye barnebøker på flere av de samiske språkene, fagbøker, oversettelser, lydbøker og antologier.

Det ble gitt støtte til alle prosjekter som ble omsøkt i 2018. Blant disse kan nevnes Sámi girječálliidsearvi sin antologi i forbindelse med at de feirer 40 år i 2019. I tillegg kan Nordsamiske ungdommer se frem til å lese populærlitteratur på eget språk, da det også har blitt tildelt midler til oversetting av første bok i serien Hunger Games. Det er også gitt støtte til flere barnebøker fordelt på alle de tre samiske språkene, blant annet oversettelse av "Samiske mørketidsfortellinger" til sørsamisk, "Sofie og Kathrine" til lulesamisk samt utgivelse av bok to i serien om Namako på nordsamisk.

Omleggingen av den søkerbaserte tilskuddsordningen for litteratur som er gjort i 2018 er en prøveordning som skal evalueres etter 3 år. Da vil Sametinget vurdere å gjøre ordningen fast. I 2018 er seks forlag tildelt direktetilskudd, og de kan selv prioritere hvilke bøker de vil utgi. I løpet av dette første prøveåret skal forlagene utgi 29 litteraturproduksjoner. 21 av disse er nyproduksjoner av papirbøker, 3 er nytt opplag, og 5 av disse blir utgitt med ny drakt, enten som e-bøker eller lydbøker. Bøkene er stort sett i kategorien skjønnlitteratur til barn, unge og voksne, men noe faglitteratur vil også gis ut.

5.4.4 Samiske medier – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Samiske medier som skaper samfunnsengasjement.

I en tid da mediemangfoldet tar en større og større plass er det spesielt viktig at samiske medier kan være med på å bidra til samfunnsengasjement og samfunnsdebatt. I et språkbevarings- og språkutviklingsperspektiv har de samiske mediene også et spesielt potensial til å synliggjøre de samiske språkene, både gjennom skriftlige medier, etermedier og gjennom å ta i bruk de nye mulighetene som internett gir. Sametinget gir direktetilskudd til 7 ulike samiske publikasjoner og medieaktører. Disse bidrar på ulike måter, og på ulike plattformer, til å fremme samisk språk, kunst og kultur for ulike målgrupper og for forskjellige alderstrinn. Disse er også med på å synliggjøre de ulike samiske språkene på en god måte, i tillegg til at de gjennom interessant artikler skaper samfunnsengasjement.

Sametingsrådets redegjørelse om samiske medier

Sametinget behandlet i desember 2018 redegjørelse om samiske medier. I forbindelse med utarbeidelse av redegjørelsen ble det holdt to innspillsmøter for bransjen, i Karasjok og i Kautokeino. Redegjørelsen tar for seg Sametingets rolle i utviklingen av samiske mediepolitikk, oversikt over det samiske medietilbudet, utfordringer og mulige innsatsområder. Sametingets plenum var særlig opptatt av hvilken rolle Sametinget skal ha i utviklingen av samisk mediepolitikk og hvorvidt man ønsker selvbestemmelse innen samisk media, for eksempel med opprettelse av samisk medietilsyn.

5.4.5 Tilskudd til Samiske bokbuss - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Lett tilgjengelige bibliotekjenester til hele den samiske befolkningen.

Oversikt over utlån og aktivitet for de ulike bussene:

Bokbuss	Bestand-materiale på samisk språk - 2017	Utlån- samisk språklig materiale - 2017	Antall samiske kulturarrangement - 2017	Samisk kompetanse på bokbussen
Sørsamisk bokbuss	ca. 4000	ca. 1400	59 (1054 deltakere)	Ja
Sør-Troms	492	111	17 (284 besøkende)	Samarbeid med bl.a. Várdobáiki
Sør-Trøndelag	2354	306	11	Tar samisk språkkurs
Kåfjord	423 (stor del av samlingen er lånt inn fra samisk bibliotekjeneste)	99	30 (316 deltakere)	Samarbeid med samisk bibliotekjeneste
Tana/Nesseby	1575	631	12 (146 besøkende)	Ja
Kautokeino	4870 (total bestand)	883 (norsk og samisk), utenom finsk, svensk, engelsk	Ingen	Samisk språkkomp. på folkebibl. i Kautokeino
Tysfjord	232	157	1	Ja
Karasjok/ Porsanger	2063	46 (i Porsanger), 329 (i Karasjok)	Ingen	Ja

Sametinget vurderer at alle bokbussene har kjøreruter som er tilpasset samiske bosetningsområder.

I forbindelse med evalueringen av tilskuddsordningen til de samiske bokbussene har det blitt holdt møter med den enkelte bokbusseier for å informere om saksprosessen og for å få deres tilbakemeldinger. Saken «Formidling av samisk litteratur» ble behandlet i plenum i september. Sametinget vedtok i denne saken at direktetilskuddet fra Sametinget til bokbussene avvikles fra 2020. I stedet opprettes det formidlingsstillinger med bred kompetanse innen samisk språk, litteratur og formidling. Sametingets plenum vedtok også at det skal avklares om det er mulig å videreføre regionale eller lokale avtaler med forutsetning av Sametingets eventuelle driftstilskudd ikke skal overstige kr 500.000 pr buss, og at det ikke innvilges investeringsstøtte til nye bokbuss. Det er i 2018 innledet dialog med bokbusseierne for å avklare muligheten for regionale eller lokale avtaler om videreføring.

5.4.6 Konferanse om samisk litteratur - konferanse

En av hovedoppgavene til Sametingets bibliotek er å synliggjøre samisk litteratur, og litteraturdagene er en viktig arena hvor samiske forfattere får oppmerksomhet og hvor leser møter forfatter. Slike arrangement er med på å øke interessen for samisk litteratur.

Samiske litteraturdager ble arrangert i samarbeid med Samisk forfatterforening på Sametinget i september. Tema var «Vår arv i fremtiden». Følgende foredragsholdere var på arrangementet: Lill Tove Fredriksen, Biret Ristin Sara, Laila Somby Sandvik, Issát Sámmol Hætta, Meerke Krihke Leine Bientie, Inga Ravna Eira. Følgende forfattere var med på arrangementet: Edel Maret Gaino, Karen Anne Buljo, Helga West, Anne Wuolab, Juvvá Pittja.

Elever fra videregående skole i Kautokeino deltok begge dager, i tillegg til andre deltakere. Totalt var det 75 deltakere med på arrangementet. Forfatterpresentasjoner er en viktig del av programmet. I fremtidige arrangement vil det være en fast post hvor årets nominerte samiske forfatter til Nordisk råds litteraturpris vil bli presentert.

Sametingets bibliotek arrangerte bokturne med Máret Sára på biblioteket i Porsanger, Kirkenes, Alta og Nesseby. Forfatteren fortalte fra boka «Samer i Russland» /Sámit Ruoššas. Det var et godt oppmøte på de fleste plassene.

5.5 Samisk idrett

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av idrettsaktiviteter.

5.5.1 Samletabell - samisk idrett

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Samisk idrett	2 825 000	2 825 000	0
Kultur- og idrettsstipend	100 000	100 000	0
Sum	2 925 000	2 925 000	0

5.5.2 Samisk idrett - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bidra til et mangfold av idrettsaktiviteter

De tre samiske idrettsorganisasjoner som i 2018 mottok direkte tilskudd over Sametingets budsjett, er med på å samle samiske barn og unge, og også voksne, til et mangfold av idrettsaktiviteter.

Sametinget er opptatt av å legge til rette for idrettsaktiviteter lokalt, og for å utvikle et internasjonalt samarbeid, og da spesielt samarbeid med andre urfolk og folk fra arktiske områder. I mars 2018 deltok samisk ungdom på Arctic Winter Games (AWG) i South Slave, Canada. Team Sápmi, bestående av

34 ungdommer, deltok i langrenn og fotball. I tillegg til idrettslige konkurranser er kulturutveksling en viktig satsing i AWG, og Sápmi hadde også med seg to unge kunstutøvere til Canada.

FA Sápmi organiserer samisk fotball, og i 2018 ble et damelandslag igjen organisert etter mange års opphold. Damelandslaget spilte i november kamp mot Nord-Kypros på bortebane.

Sametinget og de tre samiske idrettsorganisasjonene satte i 2015 i gang en prosess der målet var å samle de tre samiske idrettsorganisasjonene under en felles paraplyorganisasjon. Formålet med dette er å sikre størst mulig idrettslig aktivitet med de midlene som Sametinget overfører samisk idrett, og å gi de samiske idrettsorganisasjonene en større selvbestemmelse over midlene som bevilges til samiske idrettsformål. Denne prosessen ble sluttført i 2018, og en ny paraplyorganisasjon med tre underliggende særforbund er på plass fra 01.01.2019.

5.5.3 Kultur- og idrettsstipend - stipend

Sametingets kultur- og idrettsstipend deles ut hvert annet år, og skal motivere samisk ungdom til å engasjere seg innenfor kunst, kultur og idrett. Fire stipend på kr 25 000 deles ut. Stipendet skal gå til enkeltpersoner av begge kjønn. De som mottar stipendet skal være mellom 16 og 25 år det året stipendet tildeles.

For 2018 kom det inn 20 søknader, 12 til idrettsstipend og 7 til kulturstipend. De fire som ble tildelt stipend viser at de satser seriøst på sine disipliner, og har vist til gode resultater, lokalt, regionalt og nasjonalt. De er gode forbilder for samisk ungdom og er alle verdige vinnere.

Vinnerne av idrettsstipendet

- Skytter Benedicte Guttorm
- Taekwondo-utøver Sajane Karina Olsen

Begrunnelsen av at de to utøverne har vist til gode plasseringer gjennom hele sesongen, og begge har etablert seg i toppen av sin idretter, både regionalt og nasjonalt.

Vinnerne av kulturstipendet

- Anna Kaisa Partapuoli
- Johan Daniel Turi

Begrunnelsen var at begge er talentfulle kunstnere. Den ene har opparbeidet seg et navn innen slampoesi, og den andre er i starten med å etablere seg innen musikk. Begge to har vist et stort engasjement og satser helhjertet på sine kulturuttrykk.

6 Kulturminnevern

Samfunns mål:

- Samisk kulturarv legger premisser for all planlegging og inngrep.

6.1 Virkemidler til kulturminnevern

6.1.1 Innsatsområder - kulturminnevern

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Forvaltning av samiske kulturminner	2 384 145	3 187 000	802 855
Bygningsvern	6 004 426	4 300 000	-1 704 426
Sum	8 388 571	7 487 000	-901 571

Sametinget som kulturminnemyndighet arbeider for å ivareta og sikre den samiske kulturarven, kulturminner og kulturmiljøer. Arbeidet skjer ofte gjennom kontakt og dialog med andre myndigheter, kommuner, organisasjoner, museer, ulike samiske organisasjoner og privatpersoner

Det ble i 2018 vedtatt en fast fredningsgrense for samiske kulturminner etter en endring av kulturminneloven. Lovendringen innebærer at alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre nå er automatisk fredet. Dette er et resultat av konsultasjoner gjennomført mellom Sametinget og regjeringen i forkant av lovendringen. Det var tidligere en flytende 100 års grense som gjaldt for fredning av samiske kulturminner. Lovvedtaket ble gjort i Stortinget 29. mai 2018 og trådte i kraft straks.

Som et resultat av samarbeid mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune ble det utarbeidet en felles regionale planen for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark. Planen ble vedtatt av Sametingets plenum i mars 2018 (sak 011/18), og av Finnmark fylkesting i desember 2017. Planen danner grunnlag for en helhetlig forvaltning og videreutvikler samarbeidet mellom Sametinget, fylkeskommunen, kommunene og andre parter som forvalter og formidler kulturminner i Finnmark.

6.2 Forvaltning av kulturminner

Mål for innsatsområdet:

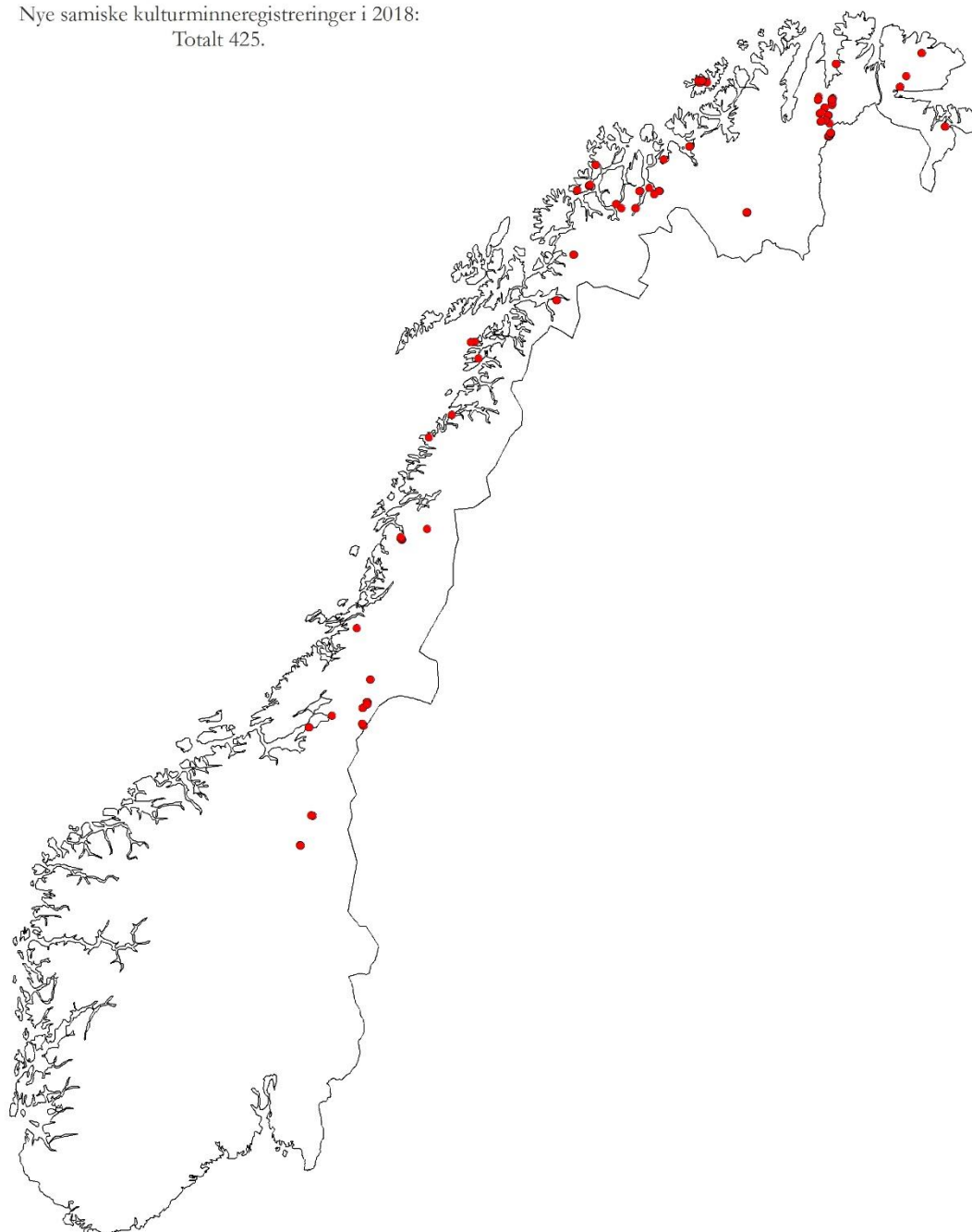
- Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

I forbindelse med ulike planlagte arealinngrep gjennomføres det feltarbeid for å avklare om samiske kulturminner blir direkte berørt av de planlagte tiltakene. Det ble det gjennomført 103 befaringer av ulik størrelse og karakter i 2018, herunder vindkraftverk, reguleringsplaner, hyttesaker, småkraftverk, militære skytefelt, skogsveier, nydyrking samt andre næringstiltak. Listen er ikke uttømmende. Feltarbeidet resulterte i til sammen 1540 endringer på samiske kulturminner i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden, og av disse var 425 nye registreringer. Med endringer menes kulturminner som vi har jobbet med i en eller annen form under året.

En av de største befaringsene som ble gjennomført i 2018 var i forbindelse med planlagt detaljregulering for nedre del av Arctic Center ved Håkøybotn på Kvaløya i Tromsø kommune. Her ønsker man å bygge et reiselivsanlegg med alpinbakker, hotell og hytter. Plansaken har en lang forhistorie, helt tilbake til 1980-tallet. Sametinget gjorde i 2018 omfattende dokumentasjon av den store reindriftssamiske sommerboplassen som finnes ved Rávdjnevággi/Finnheia. Sametinget har hittil registrert 43 kulturminner som er fra år 1917 eller eldre, og som dermed er automatisk fredete samiske kulturminner. I området ble det funnet et stort antall gamle boplasser med store, velbevarte gammetufter, mindre tufter etter stabbur, ildsteder, gjemmer og vannkilder. Mellom boplassene ligger et sammenhengende belte av gamle reingjerdeplasser. Kulturminnene viser en godt bevart samisk boplass, som på slutten av brukstiden var hjem til rundt 70 personer. Boplassen var bebodd frem til 1923 da siidaen (reindriftsfamiliene) ble tvangsflyttet til Sverige på grunn av reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige av 1919. Kulturminnene kombinert med intervjuer forteller en viktig historie fra tiden før tvangsflyttingen. Arctic Center vil gjennom planen med bebyggelse og anlegg skade og skjemme de kjente og registrerte kulturminnene. På bakgrunn av dette reiste Sametinget innsigelse til detaljreguleringsplanen. Innsigelsen er ennå ikke ferdigbehandlet.

Av andre større saker som ble befart under 2018 kan også nevnes Dønnesfjord vindkraftverk i Hasvik kommune, 132 kV-kraftlinje mellom Kvandal i Narvik kommune og Kanstadbotn i Lødingen kommune samt Giskås skytefelt i Steinkjer kommune.

Nye samiske kulturminneregistreringer i 2018:
Totalt 425.

6.2.1 Samletabell - forvaltning av kulturminner

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Tilskudd til samisk kulturminnevern	2 118 388	2 400 000	281 612
Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen	50 000	100 000	50 000
Skjøtsels- og formidlingsarbeid på Ceavccageadgi/Mortensnes	-640	487 000	487 640
BARK	214 266	200 000	-14 266
KULA	2 131	0	-2 131
Sum	2 384 145	3 187 000	802 855

6.2.2 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
35000 Tilskudd til samisk kulturminnevern	2 118 388	2 400 000	2 400 000	281 612
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
35000 Tilskudd til samisk kulturminnevern	2 491 000	372 612	0	2 118 388

Mål for tilskuddsordningen - Samiske kulturminnevern:

- Samiske kulturminner synliggjøres, istandsettes og formidles som en ressurs for de samiske samfunnene og for allmennheten forøvrig

I 2018 var det i alt 15 søknader som fikk tilsagn over denne tilskuddsordningen. Det ble gitt tilskudd til flere større formidlingsprosjekter. Samiske kulturminner ble skiltet og tilrettelagt, og bl.a. Årran lulesamisk senter fikk midler til tilrettelegging av den samiske boplassen etter Anna i Makkvatnet. Senter for nordlige folk fikk midler til å formidle kulturhistorien i Svartskogen i Kåfjord kommune. Innen bygningsvern ble det dessuten gitt midler til restaurering av en gamle i Kaperdalen på Senja samt til å styrke bygningsvernet i det pitesamiske området.

Tilskuddsordningen har tre års gjennomføringsfrist og flere av prosjektene som er sluttrapportert i 2018, mottok tilsagn fra Sametinget før 2018. De gjennomførte prosjektene er både registrering av kulturminner, istandsetting av bygninger og istandsettingsplaner samt tilrettelegging og synliggjøring av samiske kulturminner.

Tilsagnene gitt i 2018 har følgende fordeling i henhold til de ulike måloppnåelsen definert i regelverket for tilskuddsordningen:

Aktivitet	Antall
Nye registreringer i den nasjonale kulturminne-databasen Askeladden - samiske kulturminner	19
Restaurerings og sikringstiltak	6
Tilrettelegging av samiske kulturminner	7

Kulturminneregistreringene som er ført inn i Askeladden, skriver seg fra ett av fem tilsagn gitt til registrering av samiske kulturminner.

6.2.3 Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Ivareta, styrke og utvikle kulturmiljøet Skoltebyen

Sametinget står som eier av kulturmiljøet Skoltebyen i Neiden og har ansvar for å styrke og utvikle dette unike miljøet.

Sametinget har under året gjennomført befaring i Skoltebyen. Befaringene viste at det er behov for strakstiltak på en av bygningene, og som et resultat av dette er det igangsatt tiltak.

Skoltebyen har fra 2020 status som et "Utvalgt kulturlandskap i jordbruket" (UKL) og blir dermed det andre UKL-området i Finnmark. Formålet med UKL er å sikre en langsiktig forvaltning av et utvalg jordbrukslandskap med svært store biologiske og kulturhistoriske verdier. Med satsingen følger også en del økonomiske virkemidler. UKL- områdene skal fra og med 2020 administreres av kommunene, men som kulturminnemyndighet vil Sametinget fortsatt ha forvaltningsansvaret for selve kulturminneområdet med de fredete samiske kulturminnene. Sametinget er fornøyd med at Skoltebyen har innlemmes i UKL og håper at dette vil føre til et løft for området.

6.2.4 Skjøtsel- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Kulturminneområdet på Ceavccageadgi/Mortensnes er sikret og utvikles over tid.

Samiske kulturminner brukes for å dokumentere kunnskap om tilpasning til ressurser og landskap. Det er derfor viktig at skjøtels- og formidlingsarbeidet på Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde sikres og videreføres.

Det har vært planlagt oppgradering av parkeringsplassen på Mortensnes. Resultatet har så langt vært at Sametinget har fått til et spleiselaget med blant annet Nesseby kommune for finansiering av oppgraderingen. Oppgraderingen ble allikevel ikke gjennomført i 2018, fordi noen av de andre samarbeidspartene manglet finansiering. Med forutsetning av at alle samarbeidspartene har finansieringen på plass er planen at prosjektet skal gjennomføres i sin helhet i 2019 slik at denne viktige oppgraderingen av kulturminneområdet kommer på plass.

Det videre arbeidet med å få Várjjat siida inn på FN sin verdensarvliste har også blitt utsatt. Grunnen til dette er først og fremst at den planlagte ekspertbefaringen med International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) ikke kunne gjennomføres som planlagt på grunn av begrenset kapasitet hos ICOMOS i år (ICOMOS har rollen som rådgiver for UNESCO i spørsmål om verdensarv). Å få gjennomført en ekspertbefaring er viktig for den videre nominasjonsprosessen i UNESCO-systemet. Forventet dato for ekspertbefaringen er etter kontakt med Riksantikvaren satt til medio august 2019.

6.2.5 BARK - skjøtsels og formidling av kulturminner - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Sikre at et representativt utvalg av arkeologiske kulturminner og kulturmiljøer skal bli gjort tilgjengelige for publikum.

Spildra kultursti i Kvænangen i Troms

Sametinget har sluttført kulturstien på Spildra, og ble offisielt åpnet av Sametingets president og fylkesordføreren i Troms, august 2018. Prosjektet er et eksempel på godt samarbeid mellom Sametinget og Troms fylkeskommunen. Resultatet av kulturstien er synliggjøring av sjøsamisk kulturhistorie i et område med sterk fornorskning. Flere sårbare og sjeldne samiske kulturminner er nå sikret for framtidige generasjoner.

Sarinatangen i Røyrvik, Nordland

Sametinget har tidligere bidratt med finansiering til gjenoppbygging av den gamle samiske boplassen, og i 2018 er det satt opp to skilt i kulturmiljøet på Sarinatangen. Resultatet av prosjektet er at det har styrket lokal synliggjøring av samisk historie, og vil gi økt bruk av det samiske kulturmiljøet på Sarinatangen da det er lett tilgjengelig og vil bli brukt i formidling til skoleelever og turister.

Saltfjellet "drive-in" kultursti i Nordland

Sametinget har i 2018 sluttført kulturstien på Saltfjellet og planlegger offisiell åpning med konferanse om pitesamisk historie i juni 2019. Et bredt utvalg av samiske kulturminner er tilrettelagt. Resultatet av prosjektet er synliggjøring av Saltfjellet som møteplass for flere samiske grupper. Skilttekstene er derfor både på pite-, sør-, lule- og nordsamisk. Arbeidet er også et bidrag til den pågående pitesamiske revitaliseringen. Prosjektet har skjedd i samarbeid mellom Sametinget, Nasjonalparkstyret, Nordland nasjonalparksenter, Saltdal kommune og Statens vegvesen.

Trollene i Trollholmsund i Porsanger, Finnmark

Arbeidet med kultursti og plan for tilrettelegging og skjøtsel av Trollene i Trollholmsund i Porsanger er i 2018 videreført i samarbeid med Porsanger kommune. Trollene er naturlige dolomittformasjoner, og er knyttet til mange samiske fortellinger i dette vakre og karakteristiske landskapet. Trollene er et populært turmål. I tillegg til kulturhistorisk skilting, skal prosjektet forhindre forsøpling og slitasje av området. Detaljplanlegging av skilt og sikring er ferdigstilt. Åpningen av kulturstien er planlagt høsten 2019 og markeres med en konferanse om sjøsamisk kulturhistorie.

Den gamle markedsplassen i Skibotn, Storfjord

Sametinget og Troms fylkeskommune har satt i gang et formidlingsprosjekt om den gamle markedsplassen i Skibotn, den kvenske Hottigården og den samiske sagnlokaliteten Jettankallen. En kontrollregistrering basert på dronfotografier er gjennomført i samarbeid med UiT - Norges arktiske universitet. Gjennom årets befaringer er det avklart hvor skiltene skal plasseres samt hvilken vegetasjonsskjøtsel som er nødvendig. UiT planlegger en mindre arkeologisk undersøkelse på markedsplassen i 2019. Prosjektet planlegges ferdigstilt i 2020.

Minnestøtte Narvik

Sametinget har igangsatt et prosjekt sammen med Narvik kommune om å reise en minnestein over de som var gravlagt på tidligere Silsandmoen kirkegård. Kirkegården ble rasert under 2. Verdenskrig da okkupasjonsmakten tok den i bruk som industriområde. En stor andel av gravene var samiske, og minnesteinen er planlagt satt opp på vigslet grunn i Narvik kommune.

Årøyholmen, Lyngen kommune

Sametinget har i samarbeid med senter for nordlige folk påbegynt et prosjekt med formål å tilrettelegge og skilte kulturhistorien i området rundt Årøyholmen. Prosjektet fokuserer på tre temaer; sjøsamisk bosetting og fiske, samiske tro og mytologi samt krigsminner. Skiltet er planlagt ferdigstilt i 2020, og åpningen markeres med en egen konferanse om disse temaene.

6.3 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har formell forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner etter kulturminneloven.

Resultatet av arbeidet med rammebetingelsene for samiske kulturminnevern har i 2018 primært vært knyttet til arbeidet med regionreformen. Klima- og miljødepartementet har, med bakgrunn i regionreformen og forslag om myndighetsoverføring til regionene, utarbeidet et forslag til ny forskrift som skal regulere myndigheten med tilhørende oppgaver etter kulturminneloven. Sametinget har gitt en uttalelse til forslaget. Uttalelsen er basert på vedtak i Sametingets plenum 13. juni 2018 i forbindelse med regionreformen, der Sametinget viser til Stortingsproposisjonen og tidligere konsultasjoner med Sametinget. Sametinget vil at det skal overføres tilsvarende oppgaver til Sametinget som den øvrige kulturminneforvaltningen blir overført i forbindelse med regionreformen og at dette blir gjort etter konsultasjoner med Sametinget. Konsultasjonene om myndighetsoverføring på kulturminnefeltet ble ikke igangsatt i 2018.

6.4 Synliggjøring av den samiske kulturarven

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner er grunnlag for kunnskapsproduksjon og verdiskaping.

Sametingets har i 2018 på ulike måter bidratt til å spre kunnskap om samiske kulturminner. Veiledning, foredrag og informasjon er blitt gitt til kommuner som skal i gang med å utarbeide plan for kulturminner i kommunen. Det har også vært holdt kurs i registrering av samiske kulturminner i Steigen, der Steigen Historielag var arrangør. I Sortland kommune ble det gjort et viktig formidlingsarbeid da en stor gruppe lærere deltok i befaring og registrering av et fangstanlegg for villrein. Denne kunnskapen skulle brukes i undervisningssammenheng. I tillegg har Sametinget gitt innspill til Statens vegvesen om samiske severdigheter som bør skiltes. Dette inkluderer en rekke lokaliteter som er tilrettelagt i Sápmi, blant annet Assebákti, Saltfjellet og Gollevárri.

Kulturlandskap av nasjonal interesse (KULA) er et prosjekt som forvaltes av Riksantikvaren, og arbeidet skal munne ut i et register med oversikt over slike kulturlandskap. I 2018 ble de utvalgte landskapene i Troms behandlet i Sametingets plenum (sak 012/18). Seks samiske landskap i Troms er valgt ut. Dette er Spildra/Nøklan/Skorpa i Kvæningen, Markedsplassen i Skibotn i Storfjord, Tromsdalstinden i Tromsø, Skardalen/Svartskogen i Kåfjord og Leinavann i Bardu. Resultatet av arbeidet er viktige kulturhistoriske bidrag i den samiske fortellingen om Troms. I tillegg skal resultatet gi lokalsamfunnene økt bevissthet om samiske kulturhistoriske verdier.

Mangfoldet i den fredete samiske bygningsmassen er vist gjennom Sametingets vandreutstilling som ble laget i forbindelse med bygningsvernprosjektet som offisielt gikk fra 2011-2017. Utstillingen har vært vist i Klima- og miljødepartementet, Riksantikvaren og på Rørosmuseet under Raasten Rastah/sørsamisk festival.

Dendrodatering er en metode for å bestemme alderen av trematerialer ved hjelp av årringanalyse. Metoden kan bidra til å avklare fredningsstatus på samiske bygninger. Som et resultat av dendrodateringer på 14 bygninger har Sametinget fått ny og nødvendig kunnskap om alderen på materialet i bygningene som ellers ville vært svært vanskelig å aldersbestemme. Sametinget har også gitt tilskudd til en del dendrodateringer av furuer med kulturspor for å få mer kunnskap om dette feltet.

Det er i 2018 gjort 14C-dateringer på samiske kulturminner som ildsteder som er blitt registrert i forbindelse med ulike plansaker. De fleste dateringene er gjort på sørsamisk område. Resultatet av 14C-dateringene er ny kunnskap om tidsdybden i den samiske bosetningen i sør.

6.5 Bygningsvern

Mål for innsatsområdet:

- God kvalitet på samiske antikvariske bygninger

Sametinget har i det samiske bygningsvern prosjektet (2011-2017) identifisert og registrert gamle samiske bygninger bygd før 1925. Formålet med prosjektet er å utarbeide en oversikt over automatisk fredete samiske bygninger i Norge. I løpet av prosjektperioden ble det registrert i underkant av 1000 bygninger, fra Røros i sør til Tana i nord. Registreringene bidrar til å synliggjøre samisk kultur og identitet både lokalt og nasjonalt, og har lagt grunnlaget for en fremtidig forvaltning av byggene.

Sametinget fikk i 2018 ekstra bevilgning til avslutning av prosjektet. Det ble avholdt en avslutningsmarkering i 2017, og arbeidet i 2018 har bestått i etterarbeid og digitalisering av de registrerte bygningene.

Arbeidet med samiske bygninger blir gjort i tråd med planen for forvaltning av automatisk fredete samiske bygninger som tidligere er vedtatt av Sametingets plenum (sak 028/17). Resultatet av registreringsarbeidet i 2018 var at 260 bygninger ble identifisert som automatisk fredet. Pr desember 2018 er 675 samiske bygninger automatisk fredet.

6.5.1 Samletabell - bygningsvern

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Bygningsvernprosjekter	6 000 000	4 300 000	-1 700 000
Registrering av samiske bygninger	4 426	0	-4 426
Sum	6 004 426	4 300 000	-1 704 426

6.5.2 Bygningsvernprosjekter - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
35001	Bygningsvernprosjekter	6 000 000	4 300 000	4 300 000	-1 700 000
		Innvilget 2018	Tilbake- trukket 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
35001	Bygningsvernprosjekter	6 487 000	487 000	0	6 000 000

Mål for tilskuddsordningen - Bygningsvernprosjekter:

- Sikring, vedlikehold og istandsetting av automatisk freda bygninger og anlegg.

Sametinget fikk kr 6 000 000 fra Riksantikvaren i tilskuddsmidler for bevaring av fredete, samiske bygninger i privat eie. Totalt 34 prosjekter fikk tilsagn om midler i 2018. Det ble gitt tilskudd til istandsetting av 21 bygninger, og åtte istandsettingsplaner. I tillegg ble det gitt støtte til gjennomføring av tre kurs nærmere bestemt et laftekurs, et kurs i bygging av tradisjonell sørsamisk gamle og et kompetansehevingskurs i sørsamisk byggeskikk.

Ved årsslutt var sju prosjekter gjennomført og 22 hadde søkt utsettelse til 2019. Sametinget har erfart at det er stor mangel på tradisjonshandverkere i nord og dette er en utfordring for private eiere som skal gjennomføre istandsettingsprosjekter etter antikvariske prinsipper. Som et resultat av denne observasjonen er det gitt tilskudd til gjennomføring av kompetansehevingskurs som nevnt ovenfor. Kursvirksomhet i tradisjonshandverk er et viktig virkemiddel for å møte utfordringen.

Fordeling av Sametingets tilskuddsmidler til bygningsvern under 2018

7 Helse og sosial

Samfunns mål:

- God helse og likeverdige helse- og sosialtjenester tilrettelagt det samiske folks språklige og kulturelle bakgrunn.

7.1 Virkemidler til helse og sosial

7.1.1 Innsatsområder - helse og sosial

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
En god helse og likeverdig helse og sosialtjeneste	2 805 962	2 981 000	175 038
Etiske retningslinjer for samisk helseforskning	430 633	300 000	-130 633
Sum	3 236 595	3 281 000	44 405

7.2 En god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter mottar et språklig og kulturelt tilrettelagt helse og sosialtjeneste.

Samarbeidsavtale mellom Helse Nord RHF og Sametinget

Sametinget og Helse Nord RHF ble i 2017 enige om å utarbeide en samarbeidsavtale. Helse Nord RHF har i Nasjonal helse og sykehusplan fått delegert et særlig ansvar for å tilrettelegge for helsetjenester til det samiske folk. Samarbeidsavtalen mellom Helse Nord RHF og Sametinget skal sikrer det samiske folks rett til likeverdige helsetjenester innen spesialisthelsetjenesten. Samarbeidsavtalen skal også bidra til at Sametingets informasjon om og innflytelse på utviklingen av spesialisthelsetjenesten styrkes. Samarbeidsavtale ble ferdigstilt og underskrevet i 2018,

Innspill til styrerepresentant i regionale og underliggende helseforetak.

Etter forespørsel fra Helse- og omsorgsdepartementet har Sametingsrådet gitt innspill til styremedlemmer i Helse Nord RHF, Helse Sør-Øst RHF og til Helse Midt RHF. Sametingets innspill til Helse Nord RHF ble oppnevnt som medlem i styret. Sametingets forslag til de øvrige regionale helseforetakene ble ikke oppnevnt. Sametinget har også gitt innspill til styremedlemmer i alle underliggende helseforetak i Helse Nord RHF for perioden 2018-2020. Sametingets forslag til styremedlemmer er ivarettatt.

Helsedirektoratet

Sametinget har sammen med samiske helsefaglige miljøer jevnlig møter med Helsedirektoratet om saker som angår samiske helsespørsmål. Dette er en viktig arena fordi Helsedirektoratet stadig får flere faglige oppfølgings- og beslutningsoppgaver både innenfor spesialist- og kommunehelsetjenesten. Partene fremmer saker som omhandler tjenester til samiske pasienter og brukere, blant annet oversetting av kartleggingsverktøy for demens, tilgang på tradisjonsmat på institusjoner for eldre, mangel på informasjon og publikasjoner på samisk, samisk representasjon,

behovet for stillinger til samiske leger i spesialisering, videreutvikling av Samisk helsepark, pasient- og brukerombudsordningen og etablering av egen kontaktpunkt for samisk helse i direktoratet. I en del av sakene er det skissert løsninger, mens noen saker fremdeles er under utredning. Samarbeidet med helsedirektoratet og samiske fagmiljø er verdifullt og til nytte for arbeidet med helsesaker som angår den samiske befolkningen.

Videreutvikling av spesialisthelsetjenester til den samiske befolkning,

Med bakgrunn i Sametingets konsultasjoner om nasjonal helse og sykehusplan (2015-2016) ble Nord regional helseforetak (RHF) gitt et særlig ansvar for å sørge for likeverdige spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen nasjonalt. I konsultasjoner på påfølgende oppdragsdokumenter fikk Helse nord i oppdrag å ivareta strategisk videreutvikling av spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen. Helse Nord RHF skal også ivareta nødvendig samhandling og koordinering med øvrige helseregioner. Dette arbeidet ble igangsatt i 2018 som et samarbeidsprosjekt mellom Helse Nord RHF og Sametinget. Helse Nord og Sametinget har laget mandat for arbeidet, samt blitt enig om hvilke prinsipper som legges til grunn for arbeidet. Sametinget, samiske fagfolk, samiske brukere og representanter fra øvrige regionale helseforetak deltar i styringsgruppen. Prosjektet planlegges avsluttet høsten 2019. Med bakgrunn fra undersøkelse som viser høy forekomst av psykiske lidelser blant domfelte i norske fengsler, har Sametinget også fått gjennomslag for at foretakene må sørge for språklige og kulturelle tilrettelagte helsetilbud til samiske innsatte.

Oppdragsdokumenter til Regionale helseforetak 2018

Sametinget har konsultert regjeringen på oppdragsdokumenter til regionale helseforetak for 2018. I oppdragsdokumentene for Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) har et økt fokus på helsetjenestetilbudet til barn og unge under barnevernets omsorg. Blant annet ved å utvikle modeller for utredning av barn i barnevernet og utvide det ambulante arbeidet inn mot barnevernet. Med bakgrunn i undersøkelser som viser høy forekomst av psykiske lidelser hos barn under barnevernets omsorg, har Sametinget fått gjennomslag for at modellene som utvikles av helseforetakene også tilpasses samiske barns språklige og kulturelle bakgrunn. Sametinget fikk også gjennomslag for at helseforetakene gis i oppdrag å sørge for språklige og kulturelle tilrettelagte helsetilbud til samiske innsatte. For å sikre språkkompetanse i spesialisthelsetjenesten fremmet Sametinget i konsultasjonene forslag om at helseforetakene skal gis i oppdrag å stimulere og legge til rette for at ansatte kan få kompetanseheving i samisk språk. Sametinget fikk ikke gjennomslag for dette med begrunnelse i at HOD ønsker å avvente tiltak i oppfølging av Váibmogiella/ Hjertespråket.

Samisk pasient- og brukerombud

Samiske pasienter og brukere skal ha samme mulighet til å klage eller be om bistand som befolkningen for øvrig. Det forutsetter at pasient- og brukerombudet innehar kompetanse i alle de samiske språkene og i samisk kultur. Sametinget mener det må etableres et eget samisk pasient og brukerombud som kan ha en nasjonal rolle. I den forbindelse er Sametinget i en prosess med Helsedirektoratet som har ansvaret gjeldende ombudsordning for å se på hvordan man skal organisere og sikre samiske pasienter og brukere en reell ombudstilgang. Saken er også drøftet mellom sametingsrådet og Helse- og omsorgsministeren.

Leve hele livet - fokus på tradisjonelt kosthold i institusjoner

I forbindelse med kvalitetsreformen for eldre, har Sametinget deltatt på en av regjeringens inspirasjonsdager om mat på institusjoner. Det er viktig at samiske eldre har tilgang til tradisjonelle samisk matretter, både fordi samisk mat er næringsrik og bidrar til større trivsel og livskvalitet for

samiske eldre. Samiske matretter er også en viktig del av samisk kultur og tradisjon. Sametinget har derfor oppfordret kommunene til å prioritere god og næringsrik samisk mat i institusjoner med samiske eldre. Sametinget har gitt tilskudd til UHS - Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjeneste for den samiske befolkningen til å utrede muligheter for institusjoner til innkjøp av reinblod og blodprodukter av rein.

Utredningsverktøy for demens

Sametinget har ved flere anledninger etterlyst utredningsverktøy for kartlegging av demens hos samiske pasienter. De kartleggingsverktøy som hittil er brukt er ikke tilpasset samisk språk og kultur, og er derfor ikke egnet for bruk i arbeid med utredning av demens hos samiske eldre. Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjeneste for den samiske befolkningen har etter oppdrag fra Helsedirektoratet satt i gang et arbeid med å utvikle og tilpasse utredningsverktøyene til samiske pasienter.

Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester for den samiske befolkningen

I 2016 gjennomførte sentrale myndigheter en omorganisering av alle utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester til et senter i hvert fylke. Etter dialog med Sametinget ble organisering av samiske utviklingssenter (USHT) tatt ut i en egen prosess. Helsedirektoratet leverte en anbefaling av organisering og videreføring av utviklingssenter for den samiske befolkning i 2018. Direktoratets løsninger utenfor Finnmark innebærer at samisk kompetanse skal ivaretas av eksisterende utviklingssentre i kommuner som i liten grad har kompetanse på samiske forhold. Sametingets mener at dette ikke er tilfredsstillende, og at et utviklingssenter for den samiske befolkning må inneha kompetanse innen samisk språk, samisk kulturkunnskap og kjennskap til samisk historie og samfunn. Valg av utviklingssenter for samiske pasienter må sees i sammenheng med samiske bosetningsområder og språkgrupper, og etableres i forbindelse med samiske fagmiljøer. Sametinget og Helse- og omsorgsdepartementet har konsultert på saken, og det er enighet om å se på prosessen på nytt. Saken følges opp av helsedirektoratet.

7.2.1 Samletabell - en god helse og likeverdige helse- og sosialtjenester

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Brukerrettede tilbud for eldre samer	591 000	591 000	0
Samisk legeforening	160 000	160 000	0
Helse- og sosialprosjekter	2 054 962	2 230 000	175 038
Sum	2 805 962	2 981 000	175 038

7.2.2 Brukerrettede tilbud for eldre samer - Direkte tilskudd til Várdobáiki

Mål for tilskuddsordningen:

- Brukerrettede tiltak for samiske eldre.

Várdobáiki gjennomfører månedlige helsetreff, et dagtilbud til eldre samer som forebyggende tiltak for eldre samer og kan sees som et supplement til offentlige helse- og sosialtjenester.

Várdobáiki har ervervet kunnskap og verdifulle erfaringer gjennom mange år med ulike helseprosjekter, og tilbyr veiledning og gjennom rådgivning til helsearbeidere, i møter og andre treffpunkter er de med på å rettlede og sette fokus på samisk helse.

Várdobáiki har vært med i arbeidet med utredning og videreføring av utviklingssenter for den samiske befolkning, og er representert i styret ved Viken senter. Gjennom deltagelse i arrangementer, seminarer med mer er de med på å opprettholde fokus på samiske brukere av helsetjenester. Eksempler på deltagelse Várdobáiki har engasjert seg i er levekårsstudien fra Norges arktiske universitet, samarbeid med KOA omkring samisk barnevern og fosterhjem, revidering av master i funksjonshemming ved UiT, samt samarbeid med Evenes, Tjeldsund og Skånland (ETS) kommunene om rusomsorg. Senteret har også mangeårig samarbeid med Ellas Minne i Bjerkvik der det også er gjennomført prosjekter.

7.2.3 Samisk legeforening - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- God helse og likeverdige helse- og sosialtjenester til det samiske folk.

Sámi Doaktáriid Searvi /Samisk Legeforening deltar i ulike fora hvor de kan bidra med å få utviklet tilpassede helsetjenester for samiske pasienter. Medlemmene holder foredrag for helsepersonell og helseledere og andre om samisk spesialisthelsetjeneste, og deltar i ulike fora hvor samisk helse er tema. Medlemmer sitter i Helse Nords styringsgruppen som skal videreutvikle samiske spesialisthelsetjenester. Styremedlem Anne Lajla Kalstad har utarbeidet rapporten *"Kartlegging av helsepersonell i sørsamisk område med samisk språk og kulturkompetanse, og forslag til tiltak for å tilpasse helsetjenestene for sørsamisk befolkning"*, som blant annet bidro til å rekruttere samiske fastleger til Snåsa og Røros. I forbindelse med utgivelse av NOU 2016:18 Hjertespråket / Váibmogiella bidro SDS med innlegg om behovet for likeverdige helsetjenester for samer.

Sámi Doaktáriid Searvi /Samisk Legeforening har fokus på rekruttering og stabilisering av leger til samiske kommuner, og jobber aktivt for rekruttering av samiske studenter til arbeid i samiske områder. De har ulike tiltak og treff for samiske legestudenter.

7.2.4 Tilskudd til helse- og sosialprosjekter - søkerbasert tilskudd

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
26000 Helse- og sosialprosjekter	2 054 962	2 230 000	2 230 000	175 038
	Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
26000 Helse- og sosialprosjekter	2 683 500	487 138	141 400	2 054 962

Mål for tilskuddsordningen:

- God helse og likeverdige helse- og sosialtjenester til det samiske folk på lik linje med befolkningen forøvrig.

Sametinget har mottatt 24 søknader til helse- og sosialprosjekter i 2018. Av disse har 15 fått tilskudd og 9 søknader har fått avslag.

Prioriteringer 2018	Tilsagn gitt i 2018
Prosjekter som legger til rette for en språklig og kulturelt tilpasset helse - og omsorgstjeneste	3
Metodeutviklingsprosjekter	2
Prosjekter som øker samiske pasienters medvirkning og brukerstyring	1
Prosjekter som sikrer samiske barns rettigheter og behov når de er under barnevernets omsorg	1
Prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur innenfor samisk helse	2
Prosjekter som styrker psykisk helse hos samiske barn og unge	2
Prosjekter for etablering av møteplasser for samiske eldre	4

I 2018 ble 13 tidligere prosjekter ferdigstilt. Noen av disse er beskrevet under.

UiT Norges arktiske universitet ferdigstilt rapportene om gjennomgang og vurdering av aktuelle lover sett i sammenheng med samisk helseforskning, og oversikt over forskningsprosjekter innen helse med bakgrunn i samiske samfunn. Begge prosjektene har vært bidrag til Sametingets arbeid med utredning av etiske retningslinjer for samisk helseforskning og forskning på samisk human biologisk materiale.

Kåfjord kommune ferdigstilte prosjektet "*Hjelp til selvhjelp- øke kunnskapen og veilede om diabetes hos personer med sykdommen*". Målgruppe for prosjektet var pasienter med diabetes type 2. For å ivareta den samiske pasienten har det vært fokus på lokal kulturbakgrunn i forhold til språk, levesett og mattradisjoner i veiledning som er gitt.

Norsk Tourette forening har fått tilskudd til å tilpasse informasjonsmateriale til samiske brukere. Materialet består av to informasjonsfoldere og brosjyren «Unge tanker om TS», og er beregnet for ungdom. Disse ble ferdigstilt og utgitt på tre samiske språk.

7.3 En likeverdig barneverntjeneste

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barns rettigheter og behov er sikret i møte med barnevernet.

Det er et behov for å få dokumentert kunnskap om samiske barn som er, eller har vært under barnevernets omsorg. Deriblant hvordan deres språk og kultur ivaretas, eller hvordan det går med dem i ettertid. Sametinget tok dette opp med Stortingets Familie- og kulturkomiteen og ba om at komiteen bidrar til at denne kompetansen blir tilgjengelig.

Dagens organisering av barnevernet, der de ulike ansvarsområdene er delt på kommuner og statlige organer, medfører at det er vanskelig å få oversikt over hvordan samiske barns rettigheter følges opp. Sametinget ønsker en overordnet og systematisk gjennomgang av barnevernstilbudet til samiske barn, både når det gjelder institusjonstilbud, tilsyn, nasjonale veiledningsorganer med mer. Dette ble også tatt opp i møte med Stortingets Familie- og kulturkomite.

Faglig forum for barnevernstjenestene

Barnevernet i Kautokeino / Ávjovári barnevern har etterlyst samarbeidsfora for samisk barnevern, og har tatt initiativ til arbeid med å etablere faglig forum for barnevernstjenestene i samiske kommuner. I møte med Sametinget informerte Kautokeino barnevern om tilstanden på feltet i samiske kommuner, og om utfordringer de ser i organisering av barnevernet i samiske kommuner. Sametinget er bekymret over at tilbudet til samiske barn under barnevernets omsorg ikke er tilpasset samisk språk og kultur, og ser positivt på tiltak som kan bidra til at samiske barns situasjon i barnevern blir bedre. Derfor ble det i 2018 gitt tilskudd til prosjekt som har som mål å etablere et faglig forum for barnevernstjenester i samiske kommuner.

Konsultasjoner på Barne- og likestillingsdepartementets tildelingsbrev for 2018 til Bufdir.

I 2016 ga Barne- og likestillingsminister aksept for at Sametinget skulle konsulteres på Barne- og Likestillingsdepartementets tildelingsbrev på barnevernsfeltet. Dette ble også fulgt opp i utarbeidelse av tildelingsbrev til barnevernet i 2017. I november 2017 ba Sametinget om konsultasjoner med Barne- og likestillingsdepartementets (BLD) om tildelingsbrevet til Bufdir for 2018. BLD avsto konsultasjoner med begrunnelse i at tildelingsbrevet inneholder saker av generell karakter, som må antas å ville påvirke hele samfunnet, og derfor ikke i utgangspunktet omfattes av konsultasjonsplikten. Det vises videre til at årets tildelingsbrev inneholder ingen nye tiltak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte. Barne- og likestillingsdepartementet har ikke gitt Sametinget mulighet til å imøtekomme departementets vurdering av konsultasjonsavtalen før tildelingsbrevet for barnevernet ble ferdigstilt og offentliggjort.

Ny barnevernslov

Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) er i gang med en ny barnevernslov. Forslag til ny lov blir sendt på høring våren 2019, og det vil legges frem en proposisjon før påske 2020. Sametinget vil bli konsultert om ny barnevernslov, og BLD og Sametinget hadde sitt første møte om prosess i juni 2018.

7.4 Etske retningslinjer for samisk helseforskning

Mål for innsatsområdet:

- Den samiske befolkningens rettigheter er ivarettatt innenfor forvaltning og bruk av human biologisk materiale.

7.4.1 Samletabell - etiske retningslinjer for samisk helseforskning

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Ekstern arbeidsgruppe for utvikling av etiske retningslinjer for forvaltning og bruk av samisk hum biologisk materiale	430 633	300 000	-130 633
Sum	430 633	300 000	-130 633

7.4.2 Etiske retningslinjer for samisk helseforskning - prosjekt

Sametinget nedsatte i 2016 et utvalg bestående av representanter fra samisk helsefaglig forskningsmiljø og juridisk ekspertise som fikk som oppgave å utarbeide utkast til etiske retningslinjer for samisk helseforskning og forskning på samisk humant biologisk materiale. Med retningslinjene ønsker Sametinget å sikre at forskning som gjelder det samiske folk, eller deres biologiske materiale, tar hensyn til og respekterer mangfoldet og egenarten som preger den samiske kulturen og de samiske samfunnene. Videre skal retningslinjene sikre en likeverdig gjensidighet i forskningsprosessene og sette lys på forskningsetiske prinsipper som bør ligge til grunn for samisk helseforskning. Utvalget leverte sin rapport i desember 2017. Sametinget har gjennomført en høring på utvalgets arbeid deriblant forslag til etiske retningslinjer. I den forbindelse arrangerte Sametingsrådet også en høringskonferanse i Tromsø hvor samiske fagmiljøer, politikere og andre deltok. Sametingets plenum har behandlet saken i desember 2018.

Sametinget anbefalte at Samisk parlamentarisk råd (SPR) vurderer og utarbeider overordnede og fellesnordiske retningslinjer for samisk helseforskning basert på prinsippene om samisk selvbestemmelse og kollektivt samtykke.

8 Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Samfunns mål:

- At rettigheter som er anerkjent i FNs erklæring om urfolksrettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

8.1 Virkemidler til urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

8.1.1 Innsatsområder - urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Urfolks rettigheter	2 253 936	2 276 000	22 064
Likestilling	284 036	454 000	169 964
Sum	2 537 972	2 730 000	192 028

8.2 Samisk samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk, kultur og samfunnsliv bevares og utvikles både innenfor den enkelte nasjonalstat og på tvers av statsgrensene.

Sametingenes samarbeid gjennom Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Sametinget i Norge har hatt ledervervet i Samisk parlamentarisk råd (SPR), et parlamentarisk samarbeidsorgan mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige, siden september 2016 til mai 2018 da Sametinget i Sverige overtok.

SPRs handlingsplan, vedtatt på plenumsmøtet i mai 2018, med mål og tiltak er retningsgivende for arbeidet i SPR. For inneværende periode er disse saksområder særskilt prioritert:

Etablering av Giellagáldu på permanent basis, Arbeidet med Nordisk samekonvensjon, Utredning om samordning av sametingsvalget i Finland, Norge og Sverige, Gjennomgang av den samiske innflytelsen innen Barentsrådet og Arktisk råd, Oppfølging av sluttdokumentet fra Verdenskonferansen om urfolks rettigheter deriblant arbeide for at urfolksfolkevalgte organ kan delta i møter i FN i egen kapasitet, Delta i UNESCO styringskomité for organisering av 2019 internasjonale år for urfolksspråk, igangsette arbeidet med å identifisere konkrete grensehindre i samiske områder med mål om å fjerne og bekjempe grensehindre som bremser for samarbeid i samiske områder.

Samisk parlamentarisk råd (SPR) har nedsatt en arbeidsgruppe som skal jobbe med grenseoverskridende samarbeid knyttet til rovdyrpolitikk. Gruppen består av tre politisk valgte

medlemmer, en fra hver av sametingene i Norge, Sverige og Finland og ledes av representanten fra det svenske sametinget. Arbeidsgruppas første møte som ble holdt i Enare, Finland.

Grenseoverskridende samarbeid angående felles strategi i rovdyrpolitikken

Samisk parlamentarisk råd (SPR) vedtok i mai 2018 følgende: «att oppdra till styrelsen att anordna ett miniseminarium, där de ansvariga för rovdjurspolitiken i de olika sametingen inbjuds för att påbörja ett samarbete med gränsöverskridande rovdjurspolitik». Det er etablert en arbeidsgruppe med medlemmer fra alle tre sameting. Oppstartsseminar ble avholdt i Inari i september 2018 med følgende tema: Ersättningssystemen i Finland, Norge och Sverige, inventering av rovdjur, Toleransnivåer är infört i Sverige, finns behov på norsk och finsk sida? Arbeidsgruppen har under utarbeidelse en utredning som vil bli ferdigstilt første halvår 2019.

Samordning av sametingsvalgene i Finland, Norge og Sverige

Samisk parlamentarisk råd (SPR) vedtok i mai 2018 at det skulle igangsettes en utredning om samordning av sametingsvalgene i Finland, Norge og Sverige. En arbeidsgruppe med representanter fra alle tre sameting ble oppnevnt. Oppstartsseminar for arbeidsgruppen ble avholdt i Inari september 2018. Tema for konferanse var sametingenes valgsystem. Det var enighet om at arbeidsgruppens mandat er å se på hvilke utfordringer og fordeler det er ved samordning av sametingsvalgene i de tre landene. Arbeidsgruppen skal i løpet av 2019 legge frem en utredning for SPR styret.

Identifisere konkrete grensehindrenger i samiske områder

Samisk parlamentarisk råd (SPR) vedtok i mai 2018 å igangsette arbeide med å identifisere konkrete grensehindrenger i samiske områder, med mål om å fjerne og bekjempe grensehindrenger som bremser for samarbeid i samiske områder. Det er oppnevnt en arbeidsgruppe med medlemmer fra alle tre sameting. Arbeidsgruppen begynner sitt arbeid i 2019.

Felles organ for forvaltning og utvikling av samiske nasjonale symboler

Samisk parlamentarisk råds og Samerådets felles organ for forvaltning og utvikling av samiske nasjonale symboler har avholdt sitt første møte i denne mandatperioden. De har fått i oppdrag fra Samernas 21. konferanse, om å om å utrede muligheten for å få en samisk nasjonaljoik.

Den 13. arktiske parlamentarikerkonferanse

Den 13. arktiske parlamentarikerkonferanse ble avholdt i Inari, Finland i september 2018.

Samisk parlamentarisk råd deltar som permanent deltaker i dette samarbeidet.

Sametingspresidentene i de tre sameting deltok. Tema for konferansen var levekår, næringslivets samfunnsansvar, klimaendringer og digitale løsninger for Arktis. Konferansen, som arrangeres hvert annet år, vedtok en slutterklæring som sendes til regjeringene og parlamentene i det arktiske samarbeidet. Resultater av tidligere konferanser har blant annet vært at det er påbegynt et arbeidet for å forbedre de ulike aktørenes rolle i Arktisk råd. Man ønsker å sikre de permanente deltakernes rolle og deltakelse i Arktisk råd og sørge for at de får økonomiske og menneskelige ressurser til å delta fullt ut i alle aktiviteter i Arktisk råd. I tillegg jobbes det med å forbedre observatørenes status slik at de får mulighet til å snakke og samhandle direkte med stater og permanente deltakere, samt å bli direkte involvert i arbeidet i Arktisk Råd.

Arktisk jernbane

Det ble avholdt et dialogmøte om Arktisk jernbane i Inari i september 2018. Sametingspresidentene i de tre sameting samt representanter for de berørte reinbeitedistriktene, samiske organisasjoner og

andre interessenter deltok. Formålet med dialogmøtet var å gi berørte og andre interesserte en anledning til å uttale seg om planene og dermed utgjøre grunnlaget for Sametingets vurdering av den planlagte jernbanens konsekvenser for samisk kultur og næring og for miljøet. Dialogmøtet ga viktige innspill som ble integrert i Sametingets uttalelse. Samisk parlamentarisk råds plenum har også vedtatt en uttalelse om prosjektet. Uttalelsen er sendt til de statlige myndighetene i Norge og Finland.

Regjeringens Europapolitisk forum

Sametingets delegasjon til Samisk parlamentarisk råd (SPR-N) oppnevner 2 medlemmer til Regjeringens Europapolitisk forum. Forumet er en møteplass mellom departementene på politisk nivå (statssekretærnivå) og folkevalgte fra fylkeskommuner, kommuner og Sametinget. Det er avholdt flere møter i løpet av 2018. Forumet har jobbet med å se på hvordan involvere neste generasjon i politiske beslutninger, også på det europapolitiske området. I tilknytning til EUs arbeid med visjoner for framtidens Europa (Future of Europe), har EU-kommisjonen vurdert behovet for å oppdatere og forsterke sitt policy arbeid overfor unge i Europa. På forumets møtet i november 2018 ble blant annet Norsk deltagelse i EU programmer 2021-2027 drøftet. Hensikten med å sette saken på dagsorden var at kommuner, fylkeskommuner og Sametinget fikk anledning til å gi signaler til regjeringen om Norges deltagelse i EUs programmer etter 2020.

8.3 Nordområdene

Mål for innsatsområdet:

- En bærekraftig utvikling for folkene som bor i nord.

Sametinget har fokus på at nordområdepolitikken må fremme en bærekraftig utvikling med hensyn til økonomi, miljø, og sosiale forhold. I 2018 har Sametinget som i tidligere år fulgt møtene på overordnet nivå i Arktisk råd. Gjennom deltakelse i Norges delegasjon på embetspersonmøtene (SAO-møter) er vi med å påvirke samarbeid, koordinering og relasjoner mellom urfolk og de 8 arktiske statene. Arktisk råd sine anbefalinger og rapporter knyttet til temaer om miljø, klima, naturmangfold, hav og urfolk danner et solid kunnskapsgrunnlag og utpeker en retning for den nasjonal implementeringen av nordområdepolitikken. Klimaendringer er i fokus fordi oppvarmingen i Arktis er to til tre ganger over gjennomsnittet i verden. Klimaet i Arktis blir nå raskt erstattet av et varmere, våtere og mer variabelt miljø. Disse endringene har omfattende konsekvenser for mennesker, ressurser, og økosystemer over hele verden. Sametinget deltok i 2018 for første gang på Arctic Circle konferansen på Island. Presidenten var med i flere paneler i hovedsesjonen. I tillegg benyttet Sametinget anledningen til å gjøre seg bedrer kjent med Island sin politikk på fiskeri, reiseliv og språk.

8.4 Urfolks rettigheter

Mål for innsatsområdet:

- FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter - rapportering

FNs menneskerettighetskomité avga sine merknader til Norge vedrørende oppfølgingen av FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter den 5. april 2018. Sametinget hadde utarbeidet en alternativ rapport til Norges rapportering, og var observatør under eksamineringen av Norge, i tillegg til

å ha møter med komiteen. I tilbakemeldingen fra FNs menneskerettighetskomité, som dekker tidsrommet 2011-2017, fremkommer det at situasjonen for samene knyttet til menneskerettigheter og urfolks rettigheter gir grunnlag for bekymringer innenfor temaer som vold mot kvinner og jenter i samiske samfunn, hatefulle ytringer og hatkriminalitet blant annet på internett, diskriminering av samer, mangel på lærere i samisk språk, og at mange samiske barn ikke får bruke samisk språk i barnehager. Videre var det flere anbefalinger knyttet til det samiske folkets rett til landområder og ressursrettigheter. Særsilt var komiteen bekymret over manglende oppfølginger av Samerettsutvalgets utredning fra 2007 om samisk områder utenfor Finnmark.

ILO-rapportering

Sametinget har avlevert sin alternative rapport til ILO. Sametinget inviterte det samiske samfunnet til å komme med innspill til Sametingets rapportering i prosessen. Sametingets ILO-rapport omfattet perioden juni 2013 til mai 2018 og er en bred gjennomgang av saker i det samiske samfunnet som er knyttet opp mot det som ILO-169 regulerer. ILO kommer til å behandle Norges rapportering og Sametingets alternative rapport i løpet av 2019.

CERD-rapportering

Sametinget har utarbeidet en alternativ rapport til Norges rapportering som ble oversendt FNs komité for eliminering av rasediskriminering (CERD) i november. Alle former for diskriminering mot samer er berørt i rapporten, blant annet temaet vold mot og blant samer. Norge ble hørt under den 97. sesjonen i Genève i desember 2018. Sametinget observerte høringen. Komiteen har i sin tilbakemelding til Norge kommet med anbefalinger på en rekke punkter; reetablere østsamisk reindrift, adressere gjensstående spørsmål når det gjelder Nordisk samekonvensjon, etterlyser tiltaksplan mot vold i nære relasjoner, sikre samisk kulturkompetanse og rekruttering av samer i rettsvesenet, sikre tilgangen på kvalifiserte samiske tolker, forbedre de rettslige rammene for land,- fiske,- og reindrifftsrett og særlig sikre de historiske rettighetene til fiske, og implementere tiltak for å adressere land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark.

North Atlantic salmon Conservation Organization (NASCO)

NASCO er en organisasjon for stater som forvalter villaks. Årets sesjon var i juni i Portland, Maine, USA. Sametingene i Norge og Finland er de eneste som har observatørstatus i NASCO i kraft av å være urfolksparlament. Under årets sesjon satte Sametinget søkelys på sjølaksefiskerens situasjon med stadige innskrenkninger i fisketider, tok opp den fremforhandlede avtalen om grenseoverskridende laksefiske i Tanavassdraget og utfordringene rundt stadig ekspanderende lakseoppdrett og virkninger på villaks i samiske områder. I juni 2019 vil NASCO-sesjonen være i Tromsø og det vil være et tilstøtende arrangement i forbindelse med det internasjonale året for villaks med et åpent symposium der sametingsrådet kommer til å delta.

8.4.1 Samletabell - urfolks rettigheter

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Barentssekretariatet IKS	381 000	381 000	0
Samerådet - norsk seksjon	417 000	417 000	0
Mama Sara Education Foundation	169 000	169 000	0
doCip	109 000	109 000	0
Oppfølging av WCIP	544 624	500 000	-44 624
Sannshets- og forsoningsprosess	633 313	700 000	66 687
Sum	2 253 936	2 276 000	22 064

8.4.2 Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvise solidaritet med andre urfolk.

Barents Indigenous Peoples' Office i Murmansk (BIPO)

BIPO er et arbeidsredskap og serviceinstitusjon for samarbeidet mellom urfolk og andre aktører i Barents Euro-Arktis region samarbeidet. BIPO har også delansvaret for sekretariat knyttet til Working Group of Indigenous Peoples in the Barents Euro-Arktis Region (WGIP). WGIP har avholdt 3 møter i løpet av 2017 der Bipo har hatt sekretariatsansvaret; og leder i WGIP har deltatt på 2 møter i Barentsrådets embetsmannsorganet CSO der den løpende formelle dialogen skjer i Barentsrådet.

Samerådet norsk seksjon

Samerådet er en samarbeidsorganisasjon for samiske organisasjoner i Norge, Sverige, Russland og Finland. Samerådet arbeider for å styrke samenenes samhörighet som et folk over landegrensene. Sametinget bidrar med driftstilskudd til Samerådet - norsk seksjon. Samerådets øverste organ er samekonferansen som arrangeres hvert fjerde år. Samerådet har i 2017 brukt mye ressurser på gjennomføring og oppfølging av Samekonferansen og Samerådets deltakelse i feiring av 100 års jubileet. Samenenes 21 Konferanse ble avholdt i Trondheim i februar i 2017. På konferansen ble Tråantedeklarasjonen samt en rekke resolusjoner vedtatt. Dette utgjør mandatet for Samerådets aktivitet på den internasjonale arena: i FNs menneskerettighets-mekanismer, Arktisk råd og i Samerådets kulturarbeid. Hovedtema for Samenenes 21. konferanse var Vårt felles Sápmi. Temadagen samlet ca. 400 deltagere fra alle deler av Sápmi. Samerådet delte i 2017 ut tre arbeidsstipend á 20 000 € og prosjektstøtte på til sammen 120 100 €. Samerådets kulturmidler er unike på den måten at man yter støtte til samisk kultur i alle fire land som Sápmi er inndelt i.

Mama Sara Education Foundation

Organisasjonen bidrar med økonomisk støtte til utdanning for masaibarn og ungdommer i Tanzania, samt til skolebygg for maasaibarn og ungdom. Organisasjonen støtter skolegangen til 54 elever i ungdoms- og videregående skole og 7 elever i barneskolen, tilsammen 61 elever. I tillegg støtter organisasjonen 14 elever med spesielle behov. På Mama Sara skolen i Loliondo er det totalt 250-300 elever fordelt på 8 klasser. Det er innført skolemåltid på skolen. Skolen er rangert som den 4. beste skolen i Ngorongoro. I Tanzania kreves det at det bygges internat i tillegg til skolen, slik at alle elevene kan bo på internatet. Det er alltid behov for sponsorer og i 2017 har organisasjonen fått nærmere 10 nye sponsorer.

Center for Documentation, Research and Information (Docip)

Docip er en sveitsisk ikke-profit fond som har som hovedmål å støtte urfolk i deres kamp om å beskytte sine rettigheter, hovedsakelig innen FN-systemet. Formålet med tilskuddet er å styrke den bistanden institusjonen gir til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet. Docip bidrar med informasjon til urfolk i saker som tas opp på møtene/konferanser, samt opplæring av urfolks representanter til FN-sesjonene i samarbeid med FNs frivillige fond til urfolk. Docips avis sendes til samfunn rundt om i verden.

8.4.3 Oppfølging av WCIP - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Sikre urfolks status og representasjon i FN-systemet og få etablert et fond som sikrer urfolks deltagelse

Proessen for å sikre urfolk egen representasjon i FN systemet er ikke kommet i mål, og et endelig resultat er utsatt. Sametinget har deltatt på de arenaer der det har vært aktuelt i 2018, blant annet under Permanent Forum. En strategi for videre prosess vil utarbeides i et felles samisk samarbeid.

Det er fortsatt enkelte utfordringer knyttet til etableringen av det globale urfolksfondet, Ája Indigenous Peoples' Rights Foundation. I 2018 har det vært arbeidet med å få på plass en stedlig representant som kan ta fondet videre. Det vil i 2019 arbeides med å sikre noe ekstern finansiering for å hjelpe fondet igjennom etableringsfasen.

Ut over dette er oppfølgingen av WCIP også knyttet opp i andre internasjonale prosesser som blant annet vises i de internasjonale rapporteringer Sametinget har levert i 2018..

8.4.4 Sannhets- og forsoningsprosess - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Opprettelse av sannhets- og forsoningskommisjon

Sametinget gjennomførte 23 folkemøter og møter med ulike institusjoner og organisasjoner i det samiske samfunn for å få innspill til vårt bidrag til opprettelse og mandat for Sannhets- og forsoningskommisjonen for urett og fornorskning begått mot samer og kvener i Norge. Innspillene fra det samiske samfunn ble videreformidlet i vår kontakt med Stortinget om utforming av mandat og sammensetning av kommisjonen.

8.5 Likeverd og solidaritet

Mål for innsatsområdet:

- Det vises solidaritet med andre urfolk.

Sametinget har i 2018 blant annet deltatt på møter i Barentssamarbeidet, Arktisk råd, FNs klimakonvensjon, FNs konvensjon om biologisk mangfold og på FNs permanente forum for urfolk. Sametinget har lagt opp til koordineringer av den arktiske regionen (samene og inuittene) sine felles målsettinger på ulike agendapunkter. Det samme gjelder for Samisk parlamentarisk råd (SPR). Flere

av innleggene fra sametingene har vært samkjørt. På disse møtene har Sametinget en god dialog og samarbeid med andre urfolk, og vi forsøker å spille en konstruktiv rolle i fellesmøter, urfolks caucus.

8.6 Likestilling

Mål for innsatsområdet:

- Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

Sametinget deltok i Norges delegasjon til FNs kvinnekommisjon (CSW) i New York i mars 2018. Sametinget leverte innspill til det norske bidraget til sluttokumentet i CSW. Under CSW deltok presidenten på Nordisk Ministerråds Nordic Expert Panel at CSW62: Rural realities in the Nordics - leaving men behind? Sametinget arrangerte i tillegg, i samarbeid med FOKUS, et sidearrangement om sannhets- og forsoningskommisjon samt et sidearrangement om samiske kvinnehistorier i samarbeid med Likestillings- og diskrimineringsombudet.

Sametingsrådet arrangerte i november 2018, i samarbeid med Barne- og ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Mental Helse Ungdom, KUN og SANKS, fagdag om LHBTIQ og psykisk helse i det samiske samfunnet. På fagdagen ble rapporten «Den eneste skeive i bygda?» fra prosjektet «The Only Gay in the village» lansert.

Sametingsrådets likestillingspolitiske redegjørelse om seksuell orientering og kjønnsidentitet ble behandlet i plenum i desember. Redegjørelsen skal følges opp med en helhetlig sametingsmelding om likestilling.

Sametinget arrangerte, i samarbeid med Krisesentersekretariatet og Likestillingsombudet, møte om vold mot kvinner og vold i nære relasjoner i samiske samfunn i november 2018. Møtet var en del av den nasjonale Taushet tar liv- kampanjen. I møtet ble flere utfordringer knyttet til temaet diskutert. Krisesentertilbud til samiske kvinner, kompetanseheving i hjelpeapparatet og ønske om nasjonal handlingsplan var noen av temaene som ble drøftet. Møtet var en del av Sametingets arbeid med å sette søkelys på vold i samiske samfunn overfor Regjering hjelpeapparat og sivilt samfunn.

Sametinget har ved en rekke anledninger både nasjonalt og internasjonalt pekt på behovet for nasjonal handlingsplan mot vold i samiske samfunn. Forskning viser at samer er mer utsatt for vold enn majoritetsbefolkningen, og det er derfor behov for å arbeide med dette overordnet og på flere nivåer. Dette er blitt støttet av Likestillingsombudet og Nasjonal institusjon for menneskerettigheter. Fire ulike FN-komiteer har også bedt Norge om å utarbeide handlingsplan. Regjeringen har foreløpig ikke stilt seg positiv til kravet om handlingsplan mot vold.

Høsten 2017 ble det satt i gang et eget oppfølgingsprosjekt i kjølvannet av overgrepssakene i Tysfjord. Målet med prosjektet er å følge opp de berørte og iverksette forebyggende tiltak for å hindre overgrep i fremtiden. Prosjektet som har fått navnet Jasska/Trygg. Det er satt i gang fem delprosjekter. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har bevilget nærmere 10 millioner kroner totalt til prosjektet som skal pågå ut 2019. Sametinget har vært observatør ved Regjeringens møter med Fylkesmann, kommuner og prosjektledelse om fremdriften i Jasska- prosjektet.

8.6.1 Samletabell - likestilling

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner	254 000	304 000	50 000
Vold i nære relasjoner i samiske samfunn	30 036	150 000	119 964
Sum	284 036	454 000	169 964

8.6.2 Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum

Styret startet våren 2017 å planlegge seminar og årsmøte, som ble gjennomført i desember 2017 i Romsa Tromsø. Styret planla seminaret "Kvinnekunnskap", der SNFs prosjekt "Gávavuohta" var en rød tråd i temaene som ble tatt opp. Prosjektet "Gávavuohta" ("Samekvinnerns egenverd") ble startet i juni 2016 og avsluttet juni 2018, og ble finansiert med midler fra Barentssekretariatet, Kirkenes og Sametinget i Norge.

Forprosjektet "Gávavuohta" (Kvinnerns egenverd) er avsluttet. Forprosjektets har bestått av fire deler: 1. Oppstartseminar, 2. Samfunnsdebatt og kunnskap, formidling, 3. Dokumentasjon av samekvinnerns liv og 4. SNF Session på Tråante-jubileet. Under del 3 er det samlet inn en del tekster og sendt informasjon til medlemmer og seminarforelesere om at styret tar imot tekster fram til november18. Også samekvinner fra russisk side er inkludert i arbeidet på linje med samekvinner i Finland, Sverige og Norge. Dette har de lyktes godt med i forprosjektet.

Norgga Sáráhkka Samisk kvinneorganisasjon

Organisasjonen har ikke sendt inn virksomhetsrapport for 2017

8.6.3 Vold i nære relasjoner i samiske samfunn - prosjekt

Sametingsrådet arrangerte i november 2018, i samarbeid med Krisesentersekretariatet og Likestillings- og diskrimineringsombudet, møte om vold mot kvinner og vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Møtet markerte starten på kampanjen «Taushet tar liv» som i 2018 fokuserte spesielt på vold mot kvinner og vold i nære relasjoner i samiske samfunn. Resultatene fra møtet munnet ut i et sluttdokument.

9 Samarbeidsavtaler

Samfunnsmål:

- Et styrket samisk språk, kultur og samfunnsliv.

9.1 Samarbeidsavtalene med byene

Sametinget har flere samarbeidsavtaler med bykommuner som har en større samisk befolkning. Målet med byavtalene er et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Sametingets plenum behandlet 26.september sak SP 050/18 Orientering om de bykommunene samarbeidsavtalene. Samarbeidsavtaler med bykommuner, bidrar til at utfordringer i samepolitiske saker ikke overlates til enkeltmenneskers engasjement, men får en institusjonell ramme. I tillegg bidrar avtalene til at samer i de aktuelle byene får et bedre tjenestetilbud. Avtalene har stor symbolsk betydning for samene i byene det gjelder, da det er en direkte anerkjennelse av deres tilstedeværelse. Sametinget har i dag samarbeidsavtaler med Tromsø (2013), Bodø (2015) og Oslo (2016).

Sametinget og Tromsø kommune har igangsatt et revideringsarbeid av samarbeidsavtalen. I den reviderte avtalen skal partene samarbeide om etablering av samisk hus i Tromsø, og det er allerede igangsatt et arbeid om dette. I 2018 er det laget et forstudie for etablering av samisk hus i Tromsø, som blant annet Sametinget har gitt støtte til. I forbindelse med forstudie ble det avholdt et folkemøte i februar 2018. Gáisi giellaguovddáš har etablert en arbeidsgruppe som følger opp arbeidet med etablering av samisk hus. Sametingsrådet inviterte til folkemøter i Tromsø i forkant av møtene med kommunen. Folkemøtene danner et viktig grunnlag for arbeidet med avtalene.

Sametinget og Bodø kommune har hatt oppfølgingsmøte av samarbeidsavtalen i august. I 2018 er samisk avdeling på Jentofta barnehage blitt etablert, samt et eget samisk språksenter på Stormen bibliotek. Begge ble høytidelig åpnet i begynnelsen av august av sametingspresidenten.

Bodø kommune har i sin søknad om å bli Europeisk kulturhovedstad i 2024 fremhevet kommunens samiske særpreg. Sametinget har sagt at det skal være bred inkludering av de samiske miljøene i denne prosessen. Også i Bodø har partene arrangert folkemøter i forkant av de politiske møtene.

Sametinget har i 2018 hatt et oppfølgingsmøte med Oslo kommune i april og blant annet drøftet språklig og kulturelt tilrettelagt helse og omsorgstilbud. Samisk Hus arrangerer i dag samiske helsetreff i Oslo som støttes av prosjektmidler fra Sametinget. Samene i Oslo ønsker at disse prosjektene blir permanent etter lignende modell som samiske eldre treff på Várdobáiki. Sametinget har støttet Samisk hus siste året med stor økning i tilskudd, og direkte tilskudd i 2018 utgjør kr. 1 416 000. Sametinget har også gitt tilskudd til gjennomføring av språkkurs, etablering av språksenter og flytting av samisk hus til nye lokaler. Øvrige saker som partene har vært opptatt av i året som er gått er samisk barnehage- og opplæringsstilbud.

Sametinget og Alta kommune har i 2018 har jobbet med å få ferdigstilt samarbeidsavtalen. I september ble utkast til samarbeidsavtalen behandlet politisk i Alta kommune. Avtalen skal signeres i 2019.

Regionreformen

Sametingets plenum behandlet 12. juni sak SP 30/18 Samiske interesser i regionreformen. Sametinget ga ikke sin tilslutning til at fylkene Troms og Finnmark skal slås sammen og det ble i saken gjort en vurdering av oppgavene som Hagen-utvalget (ekspertutvalg for regionreformen) har foreslått overført til fylkeskommunene og som kan berøre samiske interesser. Sametinget oversendte plenumsvedtaket som en del av innspill til høringen av Hagen-utvalgets rapport til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).

Regionreformen var tema under det halvårslige politiske møtet mellom Sametinget og KMD i juni 2018. Departementet formidlet at de ville konsultere med Sametinget i de tilfeller hvor det foreligger konsultasjonsplikt. Departementet utarbeidet en stortingsmelding om oppgaveoverføring, Meld. St. 6 (2018-2019) Oppgaver til nye regioner (oppgavemeldingen), som ble lagt fram 19. oktober. Sametingets høringsinnspill til oppgavemeldingen ble hovedsakelig gjengitt der det var relevant.

Sametinget ga i forbindelse med høring på Stortinget i saken om oppheving av sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommuner innspill til komiteen der det blant annet fremkom, at det er svært kritikkverdig at vedtak om sammenslåing av Finnmark - og Troms fylkeskommuner ble fattet uten at Sametinget ble konsultert og uten at det ble foretatt en utredning av konsekvensene ved sammenslåingen, herunder konsekvenser for samiske interesser. Det har i denne saken foregått mange politiske prosesser som Sametinget ikke har hatt mulighet til å påvirke.

Det er så langt ikke vært gjennomført konsultasjoner om oppgavemeldingen når det gjelder tiltak i meldingen som kan berøre samiske interesser direkte. Sametingets utgangspunkt for regionreformen er at særlig samiske språkkretigheter skal opprettholdes og videreføres i de nye fylkene. Det er flere oppgaver som berører samiske interesser som er foreslått overført til fylkeskommunene i oppgavemeldingen. Det gjelder konseptvalgutredningsprosesser (KVU), klima og miljø, nordområdepolitikk, innovasjon Norge og Siva, fiskerihavner og jordbruk. I tillegg er det skissert en etterfølgende stortingsmelding om kultur og etterfølgende prosesser som berører PPT og Bufetat. Det har vært lite oppmerksomhet rund Sametingets forvaltningsrolle. I oppfølgingen av regionreformen er det naturlig å se på oppgaveoverføringer fra staten til Sametinget. Sametinget har ennå ikke fått noen tilbakemeldinger på hvordan Sametingets innspill er ivaretatt.

Samarbeid med Fylkesmannen i Troms

Sametinget hadde i juni møte med Fylkesmannen i Troms Elisabeth Aspaker og assisterende fylkesmann i Troms Bård Magne Pedersen. Fylkesmannen informerte om virksomheten og planer fremover og Sametinget tok opp temaer som reindrift, regionreformen, endringer i sameloven angående konsultasjoner og språkløftet. Sametinget viste blant annet til et behov for oppdatert kartmateriale over reindriftens bruk av arealer og behov for å få på plass en nordisk reinbeitekonvensjon. Det var videre enighet om behov for regelmessige møter fremover og det ble uttrykt en intensjon om tettere samarbeid, særlig om barns og unges oppvekstsvilkår og når det gjelder informasjon om samisk kultur.

9.2 Virkemidler til lokalt og regionalt samarbeid

9.2.1 Innsatsområder - samarbeidsavtaler

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Regionalt samarbeid	2 707 650	2 000 000	-707 650
Sum	2 707 650	2 000 000	-707 650

9.3 Regionalt og lokalt samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Sametinget og Troms fylkeskommune er i gang med å utarbeide en samarbeidsavtale som skal gjelde til og med 2020. Det foreligger et utkast som er behandlet på administrativt nivå av begge parter. Avtalen vil bli underskrevet i 2019 etter at begge parter har behandlet denne politisk.

Sametinget og Finnmark fylkeskommune undertegnet i 2018 *Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune 2018-2020*. Samarbeidsavtalen har blitt utviklet gjennom forhandlinger mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune. Regionreformen kan medføre endrede oppgaver, ansvar med mer til regionene, samarbeidsavtalen gjelder derfor ut 2019. Hensikten med møtene er samarbeid og samordning om viktige politiske saker.

Sametinget har i 2018 utarbeidet og signert en ny samarbeidsavtale med Nordland fylkeskommune, gjeldende for 2019-2022. I den nye avtalen slås tospråklighetsavtalen og regional samarbeidsavtale sammen. Avtalen har som mål å styrke, synliggjøre og utvikle samiske språk, kultur og samfunnsliv. Den skal legge forholdene til rette for et varig fast samarbeid i saker som angår samene og samiske områder i Nordland, samt å prioritere disse i fellesskap. Bakgrunnen for å slå sammen de to avtalene er å forenkle oppfølging av avtalen og dermed få en mer effektiv ressursbruk. Målet med omlegginga er også å åpne for mer dialog mellom politisk ledelse på Sametinget og politisk ledelse hos fylkeskommunene. Det er for tidlig å si noe om målet om større vektlegging av politiske diskusjoner mellom Sametinget og fylkeskommunene er oppfylt.

Sametinget har i 2018 utarbeidet og signert en ny samarbeidsavtale med Trøndelag fylkeskommune, gjeldende for 2019-2022. I den nye avtalen slås tospråklighetsavtalen og regional samarbeidsavtale sammen. Avtalen har som mål å styrke, synliggjøre og utvikle samiske språk, kultur og samfunnsliv. Den skal legge forholdene til rette for et varig fast samarbeid i saker som angår samene og samiske områder i Trøndelag, og da med spesielt fokus på utvikling av sørsamisk språk, kultur og samfunnsliv.

9.3.1 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
45000	Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter	2 707 650	2 000 000	2 000 000	-707 650
		Innvilget 2018	Tilbake- trukket 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
45000	Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter	2 977 000	269 350	0	2 707 650

Mål for tilskuddsordningen:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

For tilskudd til regionalt samarbeid har det vært et krav til søknadene at fylkeskommunene bidrar med finansiering. I 2018 var det totalt 16 søknader som ble innvilget. Tilstrømmingen av søknader er forholdsvis stabil fra år til år.

I 2018 var det brukt kr 2 977 000 til samarbeidsavtalene med fylkeskommunene, dette er et overforbruk på kr 707 650.

Hovedparten av samarbeidsprosjektene har fokus på samisk kultur, og er i samsvar med samarbeidsavtalene Sametinget har med fylkeskommunene. Finnmarksløpet har engasjert samiske musikere på sjekkpunktene. På den måten har publikum blitt bedre kjent med samisk musikk. I tillegg har både lokale og landsdekkende medier fokusert samiske musikere på en positiv måte. Midlene er også tildelt prosjekter som vil gi positive effekter på samisk språk. Det gjelder for eksempel sørsamisk TV-program Sørøfe, samiske stedsnavn i Femunden og tradisjonell kunnskap om jordbruk og utmarksnæring, som Tana videregående skole har ansvaret for.

10 Politisk nivå

10.1 Samletabell - politisk nivå

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Driftsutgifter politisk nivå	29 908 015	28 642 000	-1 266 016
Virkemidler politisk nivå	9 650 814	9 590 000	-60 814
Sum	39 558 829	38 232 000	-1 326 830

10.2 Driftsutgifter politisk nivå

10.2.1 Samletabell - politisk nivå

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Plenum	13 997 730	12 684 000	-1 313 730
Sametingets plenumsledelse	2 226 097	1 634 000	-592 097
Sametingets fagkomiteer	400 918	762 000	361 082
Sametingets kontrollutvalg	578 974	927 000	348 026
Samisk parlamentarisk råd	596 868	912 000	315 132
Sametingsrådet	11 202 559	10 611 000	-591 559
Sametingets ungdomspolitisk utvalg	286 470	400 000	113 530
Sametingets eldreråd	428 565	443 000	14 435
Sametingets klagenemnd	189 835	269 000	79 165
Sum	29 908 015	28 642 000	-1 266 016

10.2.2 Sametingets plenum

I 2018 hadde Sametinget fire ordinære plenum og et ekstraordinært plenum 1. juni 2018.

Alle komite- og plenums møtene tolkes til samisk og representantene får et tilbud om å få oversatt sine innlegg til samisk. Sametingets plenum ønsker også å motivere til økt bruk av samisk på plenums møtene og har derfor vedtatt at representanter som velger å bruke samisk fra Sametingets talerstol, gis et tillegg på 20 sekunder pr. minutt i sin taletid.

Sametinget har igangsatt en strategiplan slik at alle dokumenter skal være oversatt til samisk fra 2022.

Denne valgperioden er mange representanter selvstendige næringsdrivende og dette er noe av årsaken til at denne posten har økt. I tillegg ble det avholdt et seminar på Stortinget i februar, som medførte økte reisekostnader og honorarer.

Millionen som var satt av til oppgradering av Sametingets plenumssal er blitt lagt inn i budsjettet til Sametingets plenum. Årsaken til dette er at det i 2018 er brukt administrative ressurser som er belastet administrasjonsbudsjettet. Underskuddet på plenum skyldes høyere aktivitet enn forutsatt i budsjettet og at utgifter til refusjonskrav på tapt arbeidsfortjeneste har økt.

10.2.3 Sametingets plenumsledelse

Plenumsledelsen utarbeider saksliste og innkaller og leder Sametingets plenumsmøter. De avgjør blant annet permisjonssøknader og fremmer innstillinger overfor plenum i spørsmål som omhandler Sametingets arbeidsorden. De fattet også nødvendige vedtak med hensyn til saksforberedelser for plenumsmøtene. Plenumsledelsen har hatt 13 møter i 2018 og behandlet 70 saker.

Posten viser et underskudd fordi det er utbetalt etterlønn til tidligere plenumsleder. I tillegg ble Sametinget i 2017 kreditert pensjonspremie for heltidspolitikere for 2016-17 på kr 151 844 fra Statens pensjonskasse. Dette viste seg å være feil og ble korrigert i 2018, noe som betyr at plenumsledelsen fikk en tilsvarende kostnad i 2018.

10.2.4 Sametingets fagkomiteer

Plan- og finanskomiteen (PFK) har hatt 4 møter og behandlet 12 saker. Komiteen gjennomførte ikke komitéreise i 2018.

Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen (OOUK) har hatt 4 møter og behandlet 11 saker. OOUK har vært på 1 komitéreise til Tysfjord i perioden 16. oktober til 18. oktober 2018.

Nærings- og kulturkomiteen (NKK) har hatt 4 møter og behandlet 10 saker. NKK har vært på 1 komitéreise i Tromsø, Nordreisa og Kåfjord 24.-27.07.2018.

Overskuddet på posten skyldes at en av fagkomiteene ikke gjennomførte komitéreise i 2018.

10.2.5 Sametingets kontrollutvalg

Sametingets kontrollutvalg skal på faglig grunnlag utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll ved å undersøke og utrede saksforhold, vurdere det opp mot etablerte kriterier og ordninger og påpeke eventuelle feil og mangler

Kontrollutvalget består av følgende medlemmer:

Kontrollutvalget	
Leder Jørn Are Gaski	Arbeiderpartiet
Nestleder Anne Elise Finbog	Samefolkets parti
Medlem Arthur Tørfoss	Fremskrittspartiet
Gunn Anita Jacobsen	Norske Samers Riksforbund
Mathis Nilsen Eira	Norske Samers Riksforbund

Kontrollutvalget har i sin årsmelding (plenumssak 031/18) for 2017 under pkt. 4 Undersøkelser som vil bli gjennomført i kommende år sagt følgende:

- Sametingets kontrollutvalg vil vurdere det videre behov for å utarbeide en plan for selskapskontroll og forvaltningsrevisjon.
- Sametingets kontrollutvalg vil følge opp sak om godtgjørelser til Sametingets representanter.

10.2.6 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

I løpet av 2018 er det avholdt 10 styremøter der man blant annet har støttet nomineringen av Sametingspresident Aili Keskitalo som representant til Styringskomité for organisering av 2019 internasjonale år for urfolksspråk. Resultater fra dette arbeidet kan du lese under kapittelet om språk. Arbeidet til SPR kan lese mer om under kapittel Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling.

Samisk parlamentarisk råd oppnevner 3 av 6 medlemmer til Arbeidsgruppen for Urfolk i Barentssamarbeidet (WGIP). Arbeidsgruppen har deltakerstatus på møtene i Barentsrådet, møtene i embetsmannskomiteen og på møtene i Barents regionråd- og komité.

10.2.7 Sametingsrådet

Sametingsrådet har behandlet 420 saker i 2018, fordelt på 8 fysiske møter samt ukentlige telefonmøter.

I 2017 ble Sametinget kreditert av pensjonspremie for heltidspolitikere for 2016-2017 på kr 725 986 fra Statens pensjonskasse (SPK). Det viser seg at dette var feil, og denne krediteringen har blitt korrigert i 2018. Det fører til at Sametingsrådet i 2018 har fått en ekstra kostnad på kr 725 986.

10.2.8 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingsrådet oppnevnte nye medlemmer og varamedlemmer til Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) for perioden 01.01.18. — 31.12.19. Ole Henrik Bjørkmo Lifjell er oppnevnt som leder.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg	
Medlemmer	Varamedlemmer
Leder Ole Henrik Bjørkmo Lifjell	Laara Sparrok
Maja Fjellström	Andine Knudtson
Stine Ericsson Anti	Kristine Ballari
Grete Julianne Skum	Sajane Karina Olsen
Alfred Mikkel Kuoljok	Katja Elise Utsi

SUPU - har hatt 2 fysiske møter i 2018, samt dialog via facebook-gruppen, e-post og annet. SUPU har foretatt valg av nestleder, medlemmer og varamedlemmer til Samisk parlamentarisk råds ungdomsråd og til Rådgivende utvalg for samiske saker i Trøndelag, og hatt møte med sametingsråd ansvarlig for ungdomspolitikk. SUPU har hatt møte med sametingsrådet om sannhetskommisjonens mandat. De ga også et skriftlig innspill til mandatet.

SUPUs leder deltok i Sametingets delegasjon på FNs permanente forum for urfolkssaker i New York. SUPU har hatt samarbeidsmøter med Ungdommens fylkesråd Nordland, for planlegging av felles prosjekt og initiativ. SUPU er med i styringsgruppen for prosjekt psykisk helse for unge samer, og har deltatt på møter den forbindelse. Prosjektet har fått finansiering, og en prosjektstilling er lyst ut. SUPU er representert i Rådgivende utvalg for samiske saker i Trøndelag, og har deltatt på møte i utvalget.

Samisk parlamentarisk råds ungdomspolitiske råd, hvor SUPU er med, hadde møte i Karasjok i mai. Der informerte de Samisk parlamentarisk råds plenumsmøte om sin virksomhet, hadde innledende planlegging av neste felles ungdomskonferanse og andre saker.

SUPU har i 2018 deltatt på innspillsmøte med det nye barneombudet, hvor de ga innspill på hva Barneombudet bør være opptatt av i den kommende seksårsperioden. De deltok på et innspillsmøte om ulike modeller for Regjeringens ungdomspanel, og de holdt innlegg under Ung i Dag-utvalget sitt innspillsmøte om hvilke likestillingsutfordringer barn og unge møter på viktige arenaer i dag. SUPU møtte også Ung i Dag-utvalget når de besøkte Sametinget senhøsten 2018.

10.2.9 Sametingets eldreråd

Sametingsrådet oppnevnte nytt eldreråd for perioden 2018-2021. Det nye eldrerådet hadde sitt første møte i Tromsø februar 2018. Sametingets eldreråd er et rådgivende organ for Sametingsrådet og skal bistå Sametinget i utformingen av Sametingets eldrepolitikk.

Sametingets eldreråd	
Medlemmer	Varamedlemmer
Leder Kristine Julie Eira	Ingrid Jåma
Ingolf Kvandahl	Laila Somby Sandvik
Berit Ellen Nikkinen Varsi	Inge Andres Andersen
Ester Fjellheim	Jarl Even Roska
Lars N. Bransfjell	Hans J. Eriksen

Sametingets eldreråd har engasjert seg i samiske eldres situasjon og da spesielt i det som angår språk og kultur, og tilbud til samiske eldre i kommunene.

Regjeringen har oppnevnt «Råd for et aldersvennlig Norge». Det tidligere Statens seniorråd har de siste periodene hatt samisk representasjon. Sametingets eldreråd sendte inn forslag til samiske representanter til Råd for et aldersvennlig Norge, men ble ikke hørt. Dette er beklagelig. Samisk representant i dette rådet ville vært en viktig stemme og kunne ha tilført rådet kompetanse på samiske spørsmål og urfolksperspektiv.

Sametingets eldreråd har deltatt i høring på Stortinget i helse og omsorgskomiteen om kvalitetsreformen for eldre Leve hele livet. I sitt innlegg tok de blant annet opp samiske eldres situasjon i Norge, kulturell forståelse og kunnskap, språk, samisk mat, samisk representasjon i kommunale og fylkeskommunale eldreråd mm.

Sametingets eldreråd har gitt innspill til mandat for sannhetskommisjonen, og en uttalelse til etiske retningslinjer for samisk helseforskning og forskning på samisk humant biologisk materiale. Sametingets eldreråd deltok på lanseringen av Aldring og Helse sin informasjonsfilm "Åpenhet om demens." Videre har de også deltatt på konferanse på Staare - Østersund med innlegg om eldre og demens.

Eldrerådet har gitt innspill til Helse Nords Plan for helsetjenester for eldre - samhandling mellom Helse Nord og kommunehelsetjenesten i Nord Norge. Eldrerådet sier i uttalelsen at samer bor i kommuner over hele Nord-Norge, og kommunehelsetjenesten må kjenne til samiske eldres ulike situasjoner i kommunene. Deriblant behovet for å kommunisere på samisk med helsepersonell, tolketjeneste og

fjernkonsultasjon. I møte med kommuner oppfordrer eldrerådet kommunene til å bidra til at samiske eldre og samiske pasienter får et godt tilbud som ivaretar deres språk og kulturbakgrunn, og at kommuner bidrar til å få i gang seniortreff for samiske eldre, samt behov for samisktalende støttekontakter.

10.2.10 Sametingets klagenemnd

Sametingets klagenemnd
Leder Ingar N Kuoljok
Kirsti Guvsám
Hagbart Grønmo

Sametingets klagenemnd skal behandle påklagede enkeltvedtak for å oppfylle forvaltningslovens regler om klagebehandling.

Sametingets klagenemnd har i 2018 hatt 3 møter og behandlet 16 klagesaker. Behandlingen viser at i 11 saker ble avslaget opprettholdt, i 2 saker ble klagen tatt til følge og 3 saker ble sendt i retur til sametingsrådet for ny behandling.

Medlem Josef Vedhugnes gikk bort våren 2018. Sametinget valgte i sak SP 066/18 Valg av nytt medlem til Sametingets klagenemnd Hagbart Grønmo som nytt medlem til Sametingets klagenemnd for perioden 2018-2021.

Overskuddet på posten på kr 79 165 skyldes at det har blitt avholdt færre møter i 2018 enn i 2017.

10.2.11 Oppgradering av plenumssalen

I mai startet arbeidet med oppgradering av plenumssalen. Oppgraderingen vil i første omgang gjelde voting-, tolkeanlegg og streamingstjenestene. En prosjektgruppe er utnevnt, og gruppen har laget kravliste for nevnte systemer. Under arbeidet ble det planlagt en tur til Brussel og Europaparlamentet, siden utfordringene med flere språk er lik den Sametinget har. Turen ble ikke gjennomført i 2018 men er utsatt til 1. kvartal 2019. Det er i prosjektet kun brukt administrative ressurser som er dekket over administrasjonsbudsjettet. Millionen som var satt av til prosjektet er lagt inn i budsjettet for Sametingets plenum.

10.3 Virkemidler politisk nivå

10.3.1 Samletabell - virkemidler politisk nivå

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Politiske grupper i Sametinget	3 690 655	3 706 000	15 345
Opposisjonens arbeidsvilkår	1 449 001	1 449 000	-1
Samiske hovedorganisasjoner	2 753 159	2 750 000	-3 159
Samiskrelatert statistikk i Norge	375 000	375 000	0
Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget	515 100	510 000	-5 100
Forskning på sametingsvalget	800 000	800 000	0
Sametingsvalget 2017	67 899	0	-67 899
Sum	9 650 814	9 590 000	-60 814

10.3.2 Tilskudd til politiske grupper i Sametinget

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.94, med endringer av 28.11.07.

I 2018 var det 11 politiske grupper som fikk tildelt midler. Etter at regnskapene for 2017 var revidert og godkjent av plenumsledelsen ble andre og siste del av gruppe- og opposisjonsmidlene 2018 utbetalt høsten 2018. En av gruppene fikk avkortning av utbetalingen grunnet for sen innlevering av regnskapet.

10.3.3 Opposisjonens arbeidsvilkår

Tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår:

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen: Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.2.1994, med endringer av 28.11.2007, og som har definert seg som en del av opposisjonen.

I 2018 var det 11 politiske grupper som fikk tildelt midler. Etter at regnskapene for 2017 var revidert og godkjent av plenumsledelsen ble andre og siste del av gruppe- og opposisjonsmidlene 2018 utbetalt høsten 2018.

10.3.4 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Opprettholde et variert organisasjonsliv og sikre organisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

Tilskuddet ble tildelt med kr 1 596 143 til Norske Samers Riksforbund og kr 1 157 016 til Samenes folkeforbund.

10.3.5 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd

		Regnskap 2018	Revidert 2018	Budsjett 2018	Resultat iht. rev. bud.
56000	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget	515 100	510 000	510 000	-5 100
		Innvilget 2018 trukket	Tilbake- 2018	Tilbake- betalt 2018	Regnskap 2018
56000	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget	515 100	0	0	515 100

Målet med tilskuddsordningen er å sikre det finansielle grunnlaget til organisasjoner og grupper som er representert i Sametinget.

I 2018 var det 11 partier og grupper som fikk tilskudd. Tildelingen var som følgende:

Parti/organisasjon	Totalt
Arbeiderpartiet	136 055
Árja	64 810
Senterpartiet	63 368
FRP	62 713
Høyre	54 389
Nordkalottfolket	55 699
Flyttsamelist	24 173
Åarjelsaemien Giehl	18 209
Samefolkets parti	20 502
Fastboendes liste	10 082
NSR	0
NSR/SAB	5 100
Totalt kr	515 100

10.3.6 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale

Statistisk Sentralbyrå (SSB) utarbeider en samisk statistikk annet hvert år. I 2018 ble denne statistikken lansert 6. Februar. Det har også i 2018 pågått et arbeid for å se på mulige nye statistikkindikatorer som kan legges inn i den eksisterende statistikken som kan bidra til å styrke faktagrunnlaget for arbeidet med årlig stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv.

10.3.7 Forsking på Sametingsvalget - avtale

Sametinget har en avtale med Institutt for Samfunnsforskning om forskning på Sametingsvalget. I forbindelse med valget i 2017 er det blitt gjort en velgerundersøkelsen i perioden september/november, med et utvalg på 5000 personer og en svarprosent på 21,3 %. I forbindelse med valget ble det også gjennomført kvalitative intervjuer med kandidater (stort sett toppkandidater) i Sør—Norge krets, for delprosjektet «Valgkamp uten tradisjonelle nyhetsmedia».

I 2018 ble det gjennomført intervjuer om det samiske sivile samfunn. Institutt for Samfunnsforskning har også fått finansiering fra Norges Forskningsråd/Program for samisk forskning til et prosjekt med tittelen «Samepolitikken grenser: Innenfor- og utenfor posisjoner i samisk samfunnsbygging». Dette er et samarbeidsprosjekt mellom forskere på norsk og svensk side, og forskerne på norsk side er stort sett de samme personene som deltar i Sametingsvalgundersøkelsen 2017. Det er tett samarbeid mellom disse to prosjektene.

11 Administrativt nivå

	Regnskap 2018	Revidert 2018	Resultat iht. rev. bud.
Driftsutgifter administrasjon	130 059 290	129 050 000	-1 009 290
Sum	130 059 290	129 050 000	-1 009 290

Sametingets administrasjon

Det ble i 2018 opprettet en ny stillingsressurs som skal jobbe med oppfølging av lule- og sørsamisk språk.

I 2018 ble det også opprettet en ny stillingsressurs for oppfølging av reindriftssaker, slik at Sametinget nå har to stillinger til dette.

Det var i budsjett 2018 vedtatt av Sametinget at det skulle opprettes to ekstra stillingsressurser til samisk bygningsvern. Midlene for å dekke utgiftene til disse stillingsressursene skulle hentes fra de øremerkede midlene Sametinget har fått til oppfølging av samisk bygningsvern. Disse midlene ble omdisponert til tilskuddordningen da Riksantikvaren ikke har gitt Sametinget lov til å bruke noen midler til forvaltning av ordningen.

Ny budsjettordning for Sametinget

I 2018 sluttførte Sametinget konsultasjoner med regjeringen om overføring av alle Sametingets poster over på en post på statsbudsjettet. Med unntak av to poster, en fra riksantikvaren og en fra Utenriksdepartementet ble alle andre poster overført til Kommunal- og moderniseringsdepartementets 560 post. I konsultasjonene ble Sametinget og regjeringen også enige om årlig å fremme en stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv som skulle legges fram for Stortinget i vårsesjonen så tidlig at Stortinget også skulle ha mulighet til å behandle denne før sommeren. Sametingets syn skal komme fram i meldingen.

Arbeidet med Stortingsmeldingen for 2019 ble påbegynt høsten 2018 men regjeringen har bestemt at de ikke sender den til Stortinget før på slutten av vårsesjonen. Dette betyr at Stortinget ikke har mulighet til å behandle den før på høsten. Sametinget mener dette er brudd på avtalen som ble inngått med regjeringen.

Oppfølging etterlevelsesrevisjon

Riksrevisjonen gjorde i 2017 en etterlevelsesrevisjon av Sametingets tilskuddsforvaltning. Rapporten ble offentliggjort i mars 2018. Målet med revisjonen var å kontrollere om Sametingsrådet etterlever kravene i økonomiregelverket i staten for å sikre at forvaltning og rapportering av tilskuddsmidler er i tråd med Sametingets vedtak og forutsetninger.

Det ble i 2018 utarbeidet en oppfølgingsplan for å rette opp manglene Riksrevisjonen fant i Sametingets etterlevelse knyttet til kravene i økonomiregelverket i staten og rapportering til Sametingets plenum. Regelverkene for 2019 er utarbeidet i henhold til oppfølgingsplanen og Sametingets årsmelding har i større grad fokus på resultater enn tidligere år. Arbeidet med å forbedre regelverk og rapportering vil fortsette i 2019.

Sametingets kontorstruktur

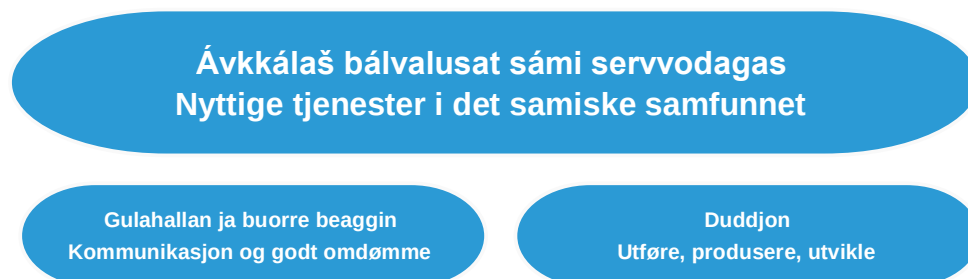
Sametingets kontorstruktur er geografisk spredt på 8 forskjellige steder, og disse er som følger:

Sametinget har i 2018 fått installert videokonferansesystem på alle kontorsteder. Målsetningen med dette har vært å gjøre kvaliteten på digitale møter bedre, legge forholdene til rette for flere digitale møter samt mindre reisevirksomhet for ansatte.

11.1 Verdier, visjon og mål for administrasjonen

11.1.1 Administrasjonens overordnede mål

11.1.2 Kompetanseløft i samisk

Sametinget har som mål at alle ansatte tilegner seg kunnskaper i samisk språk slik at de løfter seg ett nivå. Minimumskravet er at alle skal kunne klare å følge møter uten bruk av tolk. Ansatte kan delta på kurs tilpasset deres nivå. Det er gjennomført to kurs for ansatte i regi av E-skuvla, der deltok 12 - 15 ansatte. I tillegg har ansatte muligheter for å ta språkkurs på nett. Disse kursene arrangeres fortløpende og er på forskjellige nivåer (nybegynner og viderekomne) og det er alltid ansatte som følger disse kursene.

Sametinget tok sammen med andre institusjoner et initiativ for studier i samisk språk ved Samisk høyskole som var tilpasset personer som var i arbeid. I årets kull deltar to av Sametingets ansatte på kurset.

Det stilles ulike språkkrav ved tilsetninger. Disse er inndelt i tre kategorier; de som har lite eller ingen kunnskaper i samisk, de som kan samisk muntlig og de som både kan lese og skrive samisk. Det stilles personalpolitiske krav om at de skal løfte sine kunnskaper i samisk ett nivå. Resultatet er at det er mer bevissthet rundt bruk av samisk språk både i daglig bruk og ved tilsetninger. Det er ikke foretatt målinger på hvorvidt bruken av samisk er økt, men vi ser økt bruk av samisk muntlig og økt skriftlig kommunikasjon internt og eksternt.

11.1.3 Arbeidsmiljø

Målsettingen med Sametingets arbeidsmiljøpolitikk er å skape en arbeidsplass som oppleves som trivelig, utviklende, stimulerende og trygg for alle medarbeidere. I dette ligger også at vi må ha fokus på tillit, stolthet og fellesskap. Dette oppnås ved å integrere helse, miljø og sikkerhet i alt vi gjør på arbeids-plassen og videre oppmuntre ledere og medarbeidere til å være med å fremme et godt arbeidsmiljø. Et godt arbeidsmiljø har både verdi for den enkelte og bidrar til god måloppnåelse.

Et av tiltakene for å måle arbeidsmiljøet er å gjennomføre medarbeiderundersøkelser annet hvert år, sist gjennomført i 2016. Sametinget har valgt å bruke samme metode som andre statlige virksomheter bruker og som er anbefalt av Difi. Vi har nå brukt Avant metoden i de to siste undersøkelsene som er foretatt. Det skulle vært gjennomført karlegging i 2018, men sluttresultatene av undersøkelsen vil foreligge i 2019.

Det har vært arrangert kurs i 2018 til alle ansatte om seksuell trakassering – HMX-kurs. Kurset gir oss bildet av rammene for et trygt og godt arbeidsmiljø hvor det er null toleranse for seksuell trakassering eller annen trakassering. Etiske retningslinjer og varslingsrutiner er revidert og vil bli ferdigstilt i 2019.

11.1.4 Digitalisering i Sametinget

Sametinget har i 2018 utarbeidet en Digitaliseringsstrategi. Målet med å utarbeide en digitaliseringsstrategi har vært å få et godt virkemiddel for å realisere Sametingets målsettinger, både internt for administrasjonen, og utad overfor det samiske samfunnet. Strategien har også som mål å sikre bruk av samiske språk i fremtidige IKT løsninger, og at tjenestetilbudet som gis fra det offentlige skal ivareta samiske brukere. Digitaliseringsstrategien må også sees i sammenheng med oppfølging av NOU 2016:18 - Váibmogiella / Hjertespråket. Sametingsrådet vil vedta en handlingsplan i begynnelsen av 2019.

Sametinget har også i 2018 jobbet med å forbedre arbeidsflyten for næringssaker og automatisert overføring av tekst fra søknadsskjemaer til sakspapirer for en mer effektiv saksbehandling.

11.1.5 Fra tildelingsbrevet 2018

Arbeidslivskriminalitet

Sametinget har som offentlig virksomhet ansvar for å motvirke arbeidslivskriminalitet. Sametinget har i kunngjøringen eller konkurransegrunnlaget opplyst om at kontrakten vil inneholde krav om lønns- og arbeidsvilkår, dokumentasjon og sanksjoner i samsvar med forskriften. Dette er også det anskaffelsesregelverket sier for å bidra til å forebygge arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. I tillegg ber Sametinget leverandører om å fylle ut elektronisk en egenerklæringsskjema knyttet til lønn- og arbeidsvilkår.

Arbeidet med tidstyver

I forbindelse med digitaliseringen har Sametinget begynt å kartlegge arbeidsprosesser for å vurdere hvor digitalisering bør gjennomføres. Samtidig har dette bidratt til å få kartlagt tidstyver og mulige områder for mer effektive arbeidsmetoder. Blant annet har arbeidet med årsmeldingen blitt effektivisert ved bruk av forenkling av dokumentproduksjonen.

Del 4 - Styring og kontroll i virksomheten

Sametinget har god styring og kontroll på virksomheten. Alle målene som Sametinget har er langsiktige med både strategiene og tilhørende tiltak har bidratt til at Sametinget gjennom 2018 har nærmet seg de målene vi har satt.

Administrasjonen bygger sin virksomhetsstyring på prinsippet mål- og resultatstyring. Som grunnlag for dette er Sametingets samfunnsoppdrag, våre felles verdier, tiltredelseserklæringen til Sametinget, vedtatte meldinger og øvrige saker vedtatt av plenum, samt det årlige sametingsbudsjettet hvor målene på de ulike fagområdene med tilhørende strategier og tiltak er fastsatt. Direktøren er ansvarlig for å følge opp strategier og tiltak som er vedtatt i det årlige budsjettdokumentet. Direktøren skal sikre at fastsatte mål og resultatkrav oppnås på en effektiv måte.

Budsjettet er Sametingets virksomhetsplan for kommende år og danner grunnlaget for arbeidet til administrasjonen. I tillegg har Sametinget vedtatt meldinger og handlingsplaner på ulike fagområdene som danner grunnlag for oppfølgingsarbeidet fra Sametingsrådet.

Sametingets president er virksomhetens leder for økonomiforvaltning i henhold til Sametingets forretningsorden, samt i henhold til Sametingets årlige budsjettvedtak. I tillegg er Sametingets plenumsledelse virksomhetens leder i økonomiforvaltningen for de deler av Sametingets budsjett som er stilt i disposisjon for plenumsledelsen. Begge kan gi Sametingets direktør fullmakt til å ha ansvar for oppfølging av Sametingets økonomireglement og utøvelsen av økonomiforvaltningen.

Sametinget har ansvaret for økonomiforvaltningen og har egen økonomireglement som ble fastsatt av Sametingsrådet 23.03.2018. Dette reglementet tilfredsstiller Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer å innrette virksomhetens systemer og rutiner for internkontroll og påse at nødvendige kontrolloppgaver blir utført.

I administrasjonen delegeres budsjett disponeringsfullmakten videre fra direktøren til avdelingsdirektørene. Dette gir rammer for videre delegering av fullmakter nedover i organisasjonen. Det er utarbeidet en oversikt over gjeldende fullmakter og denne oppdateres ved endringer.

Sametingets administrasjon har kontinuerlig oppmerksomhet på å videreutvikle vår interne styring og kontroll.

Sametinget vurderer at det største risikoområdet i virksomheten er tilskuddsforvaltningen. Riksrevisjonen har en tilsvarende vurdering, og har derfor også prioritert å revidere tilskuddsforvaltningsområdet årlig. I tillegg har Riksrevisjonen for 2016 og 2017 foretatt etterlevelsesrevisjoner. Revisjonen er gjennomført i tråd med internasjonal standard for etterlevelsesrevisjon, ISSAI 4200. Formålet med etterlevelsesrevisjon er å vurdere om et bestemt saksforhold er i overensstemmelse med budsjettvedtak og gjeldene regelverk. Riksrevisjonen har undersøkt om Sametinget forvalter tilskudd ut fra Sametingets vedtak og forutsetninger og regelverk for økonomistyring i staten. I 2016 reviderte Riksrevisjonen språk og næring. I 2017 ble regelverkene for Sametingets tilskuddsordninger revidert. Rapporten for etterlevelsesrevisjon ble sendt Sametinget i mars 2018. Det er blitt laget en oppfølgingsplan som er under oppfølging. I 2018 reviderer Riksrevisjonen Sametingsrådets oppfølging av Sametingets plenums vedtak og rapportering til

plenum, samt tilskuddsforvaltningen i Sametingsrådet og klagenemdas vedtak. Rapport vil sendes over til Sametinget i mars 2019.

Kontrollutvalget, som har som oppgave å utøve parlamentarisk kontroll over Sametingets virksomhet, fremmer til plenumsmøtet i juni en årlig melding over sin virksomhet i det foregående året.

Del 5 - Vurdering av fremtidsutsikter

2019 markerer starten på et arbeid som både Sametinget og det øvrige samiske samfunnet har store forventninger til. Sannhets- og forsoningskommisjonen skal i løpet av de neste fire årene etablere og i noen tilfeller, gjenopprette tillit og fellesskap mellom den samiske og den kvenske befolkningen og det norske storsamfunnet. Vi har påpekt nødvendigheten av at en slik prosess må foregå på et nasjonalt plan fordi vi behøver et felles eierskap og en lik forståelse av vår nasjonale historie. Vi må våge å se på hva den langvarige statlige fornuftspolitikken gjorde med vårt folk og hvilke konsekvenser den fortsatt har for oss på samfunns- og individnivå. Det handler om å se tilbake for å være bedre rustet til å gå fremtiden i møte med et avklart forhold til vår felles historie.

I 2019 tar Sametinget del i feiringen av verdens språkmangfold i forbindelse med det internasjonale urfolksspråkåret i regi av FN. Det er to hovedmål som vi vil ha fokus på i tiden fremover i forbindelse med urfolksspråkåret, ene er å sikre fast drift av det nordiske fag- og ressurscenteret for samiske språk, Sámi Giellagáldu, og det andre er å få store aktører i verden med på å finne løsninger til utfordringene som urfolksspråk opplever i dag verden over i forbindelse med språkteknologi og digitalisering.

Som borgere i et moderne samfunn kommuniserer vi i stadig større grad på nye digitale måter. Ny teknologi har gitt oss mange gode hjelpemidler og vi har sett en rivende utvikling når det gjelder talestyrt utstyr de siste årene. Det er imidlertid fortsatt sånn at slike tjenester stort sett ikke er tilgjengelig på minoritetsspråk. Sametinget skal være den stemmen som sier ifra om at urfolksspråk må få ta del i denne utviklingen der teknologisk utstyr skal være tilgjengelig for oss og ikke minst: at nasjonale digitaliseringssatsinger også ivaretar samiske behov. Språkteknologi er en forutsetning for at samiske språk fortsatt skal kunne være funksjonelle språk i samfunnet.

Sametinget er nå i gang med vår langsiktige språksatsing, «Giellalokten-Språkløftet», som er vår språkreform. Det er en helhetlig og målrettet satsing på de samiske språkene på alle samfunnsområder og er vår oppfølging av NOU 2016: 18 Hjertespråket. Vår grunnpilar er at samisk og norsk skal være likestilte og likeverdige språk i samfunnet. For oss betyr det blant annet at samer skal ha den samme rettigheten til å bruke de samiske språkene, samme utviklingsmuligheter og likeverdige tjenester som den øvrige majoritetsspråkbrukeren. For å nå dette målet behøver vi støttespillere fra alle samfunnslag og Sametinget vil oppfordre alle private og offentlige institusjoner, næringsliv, organisasjoner samt private aktører til å ta et større ansvar med å synliggjøre og gi plass til samiske språk. Vi har forventninger til at den norske regjeringen aktivt jobber for å fremme urfolksspråk og slik synliggjøre de samiske språkene, spesielt siden FN inviterer til en verdensomspennende feiring av urfolksspråk.

En av de aller viktigste oppgavene i det samiske samfunnet er å gi barna våre muligheten til å lære seg samisk. Undervisning på samisk i samisk er veldig viktig og bevaring og utvikling av våre barns språk er det samiske språkets fremtid. Derfor må de samiske barnehagene og skolene styrkes, og det må bygges sterke samiske opplæringsmuligheter i områder der de samiske språkene ikke har så solid feste.

Opplæringsloven er under revidering og inngår i et større reformarbeid på kunnskapsfeltet. Gjennom opplæringslovutvalgets referansegruppe gir Sametinget innspill til prinsipper for regelstyring. Utfordringer med manglende etterlevelse av reglene om samisk opplæring er hovedfokuset vårt.

Sametinget peker på mange store utfordringer i denne prosessen som for eksempel at loven stiller krav om samisk opplæring, men ikke tilsvarende krav til tilgang på samiske læremidler. Videre er ikke faget samisk inkludert i paragrafene for minimumskrav til godkjenning av friskoler, noe som gjør at friskoler ikke behøver å gi opplæring i samisk. Det er også et behov for et regelverk som sikrer opplæring i samisk for elever med særskilte behov, i tillegg til et kunnskapsgrunnlag om hvordan sikre opplæring av god kvalitet for denne gruppen.

Sametinget er opptatt av å sørge for at rammene som er satt rundt samiske elever har gode vilkår. Nasjonal grunnopplæringssektor har etablert en svært uheldig praksis der de, til tross for utallige påminnelser fra Sametinget, unnlater å inkludere Sametinget tidlig i viktige planprosesser. Konsekvensene kan være at samiske opplæringsinteresser helt eller delvis blir fraværende i slike prosesser. Særlig bekymret er Sametinget over at erfaringer om drift og praksis fra samisk skolehverdag sjeldent eller i utilstrekkelig grad er med i kunnskapsgrunnlaget til sentrale styringsdokumenter som lov, meldinger, utvalg og satsinger innenfor opplæringssektoren. Sametinget har arbeidet for et kunnskapsbasert samfunn der samiske verdier og tradisjonell kunnskap skal danne grunnlaget for økt kunnskap og ny viten, og ser at det fortsatt er behov for å arbeide målrettet med dette.

Sametinget har med dagens politiske ledelse lagt seg på en tydeligere linje når det gjelder reindrift. Vårt utgangspunkt er at reindriften er en samisk næring som vi skal være stolte av og som vi behøver å stå opp for i en stadig mer presset hverdag.

Reindriftsnæringens største utfordring er det økende arealpresset. Det er viktig at planprosesser oppfyller den folkerettslige forpliktelsen til å beskytte reindriftsarealene, at konsultasjonsretten i arealsaker lovfestes og at reinbeitedistriktene har kapasitet og ressurser til å følge opp arealsaker. En reindriftslov som fungerer og har legitimitet i næringen er en annen forutsetning for en god næringsutvikling. Dette er ikke tilfellet i dag hvor mange enkelt reieiere og distrikter har løftet sine saker opp i rettssystemet for å avklare sine rettigheter.

Reindrifta er en utmarksnæring som må leve i samspill med naturen. Rovdyr er en naturlig del av norsk naturmangfold, men forvaltningen av rovdyr må være forsvarlig slik at den ikke truer reindriftsnæringens eksistens. Sametinget er klar over at man må følge opp rovdyrforliket med en tydelig rovdyrpolitikk som sikrer primærnæringenes levekår.

En annen viktig næring og en helt sentral del av samisk kulturarv er duodji, samisk kunsthåndverk. Duodji er berikelse for samisk identitet, selvfølelse og samiske språk, da duodjifaget har en rekke spesifikke termer og benevnelser som er helt unike. Sametinget har nå lagt frem sin første melding om duodji. Målet med meldingen er å utvikle et styringsdokument for duodji der man tydeligere signaliserer målsettinger og visjoner for det videre politiske arbeidet med duodji som næring. Sametinget har somt mål å utvikle duodji som næring slik at flere duodjiutøvere kan leve av denne næringen.

Samiske kulturinstitusjoner og museer sliter med dårlige arbeidsvilkår noe som er nødvendig for å sikre en god forvaltning av samisk historie samt sikre den samiske kulturens levedyktighet for fremtiden. Sametinget har i samarbeid med Norsk folkemuseum/Kulturhistorisk museum og de samiske museene over tid arbeidet med tilbakeføring av samiske kulturhistoriske gjenstander til de samiske museene og til samisk eie. Eierskapet til gjenstandene er overført, men det er utfordringer

knyttet til selve hjemtransporteringen. Transporteringen må løses i felleskap av norske og samiske myndigheter. Sametinget ønsker å realisere dette gjennom Bååstede-prosjektet. Det er også et ønske om å følge opp tilbakeføring ovenfor andre museer nasjonalt og internasjonalt, noe som vil følges opp av Sametinget i årene som kommer.

Det har de seneste årene vært en positiv utvikling i samiske byggeprosjekt som Sametinget har løftet overfor Storting og regjering. Vi behøver egnede bygg som rommer og hvor man kan utøve samisk kultur og kulturarv. Det er avgjørende for at samisk kultur likestilles med norsk kultur. Sametinget vil følge opp arbeidet med realisering av Saemien Sijte og et samlokalisert nybygg for det samiske nasjonalteatret Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole. Sametinget vil også starte planlegging av et bygg til et samisk kunstmuseum.

Frihet til selv å bestemme over økonomiske ressursene er utgangspunkt for friheten til å kunne bestemme over eget liv. FNs erklæring om urfolks rettigheter slår fast at urfolk har rett til selvbestemmelse, og at urfolk må ha et økonomisk grunnlag til å utøve selvbestemmelsesretten. Derfor har Sametinget helt siden konsultasjonsavtalen ble undertegnet i 2005 vært i en prosess hvor man skal jobbe frem en ny budsjettmodell for Sametinget. Sametinget har gjennom alle disse årene vært tydelig på at vi behøver en ny budsjetteringsmodell som oppfyller de internasjonale forpliktelsene. Som en del av denne prosessen foreslo Sametinget å få utredet muligheten til å samle alle Sametingets bevilgninger under en post på statsbudsjettet. Sametingsrådet og regjeringen har gjennom konsultasjoner blitt enige om en budsjettordning der de fleste av postene som i dag overføres til Sametinget fra de ulike departementene samles i en 50 post under Kommunal- og Moderniseringsdepartementet. Dette vil skje fra budsjettåret 2019. I tillegg til det skal det hver vår legges fram en melding om utviklingstrekk og utfordringer i det samiske samfunn.

Sametinget håper at dette er et skritt i riktig retning mot en mer helhetlig samepolitikk, da det vil bidra til å kunne få en mer helhetlig tenkning både rundt bevilgningene til samiske formål generelt og til Sametinget spesielt. En slik ordning vil også gjøre det mer tydelig for det samiske samfunn hvordan samisk sektor prioriteres av regjering og Storting. Samtidig er det viktig at det kommer klart fram at posten ikke er en institusjonsbevilgning, men en bevilgning til styrking av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Sametinget bruker to tredjedeler av sitt budsjett som tilskudd til samiske institusjoner, samiske samfunn og befolkningen i samiske områder. Slik ser man at bevilgningen til Sametinget er en bevilgning til det samiske samfunnet.

Det samiske samfunnet har selv begynt å bryte tabuer knyttet til voldsproblematikk i Sápmi. Forskning viser at 49 prosent av samiske kvinner er blitt utsatt for fysisk, psykisk eller seksuell vold i løpet av livet. 40 prosent av samiske menn har opplevd vold og tallene viser at risikoen for å oppleve vold er betydelig høyere for samer enn for majoritetsbefolkningen. Vi må gjennom samarbeid med storsamfunnet finne svar på hvorfor det er slik. Sametinget har ved flere anledninger over flere år påpekt overfor norske myndigheter behovet for å utarbeide en handlingsplan mot vold i samiske samfunn. Det er nødvendig med tiltak som er tilpasset den samiske befolkningens behov, og som sikrer et fullverdig og koordinert tilbud fra et hjelpeapparat med tilstrekkelig kunnskap om samisk språk og kultur. Sametinget har bred støtte bak seg i denne saken. Dette inkluderer fire ulike FN-organer, Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM), og Likestillings- og diskrimineringsombudet. Norske myndigheter bør legge merke til dette og følge opp vårt krav.

Det samiske samfunnet står overfor mange store kampsaker i tiden fremover. En av de mest markante sakene handler om retten til naturressurser, om land og arealer, retten til å høste og bruke av naturen i våre hjemområdene. Sametinget har klare forventninger om at norske myndigheter følger opp Nordtveit-utvalgets evaluering av mineralloven med et lovarbeid og at myndighetene forbyr sjødeponi og med det skrinlegger Nussirs planer om gruvedrift ved Repparfjorden i Finnmark. Våre kystområder er dyrebare og ønske er en klarere prioritering fra nasjonale myndigheter med lovfesting av sjøsamers- og kystbefolkningens historiske rett til fiske i tråd med anbefalinger fra NIM og ulike FN-organer og gir kystflåten en mulighet til å gjøre et levebrød av fiskeriene.

En annen kamp av global karakter og som i økende grad har konsekvenser for oss og andre som lever i nord er klimaet. Klimaet i Arktis blir nå raskt erstattet av et varmere, våtere og mer variabelt miljø og forskning viser at oppvarmingen i Arktis er to til tre ganger over gjennomsnittet i verden. Dette gir omfattende konsekvenser for mennesker, ressurser og økosystemer over hele verden. Vi forventninger en tydelig og ambisiøs klimapolitikk der urfolksinteresser og tradisjonell kunnskap ivaretas samtidig som tilpasningsstrategier kan iverksettes. Dette er en problemstilling som verken Norge eller verden forøvrig kan ignorere. Det kreves handling før det er for sent.

Del 6 - Årsregnskap

Ledelseskommentarer

Formål

Sametinget er organisert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjetterte virksomheter). Unntak fra bruttobudsjetteringsprinsippet i bevilgningsreglementet er vedtatt av Stortinget og blir bekreftet hvert år ved vedtak av nettobevilgning under utgiftspost 50.

Storingsvedtaket innebærer at virksomheten:

- I tillegg til inntekter fra bevilgning på 50-post kan disponere eksterne inntekter fullt ut til virksomhetens formål.
- Får overført resultatet av årets drift til påfølgende budsjettår. Virksomheten disponerer eventuelt positivt årsresultat og har ansvaret for å dekke eventuelt negativt årsresultat.

Sametinget fordeler bevilgningene etter egne prioriteringer, men i tråd med Stortingets budsjettvedtak.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til:

- Reglement for økonomistyring i staten og bestemmelser om økonomistyring i staten.
- Rundskriv 115 Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap.
- Rundskriv 114 Bruk av statlige regnskapsstandardene (SRS) i virksomhetsregnskapet.
- Reglement for Sametingets økonomiforvaltning fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Tildelingsbrev for 2018 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Sametingets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vesentlige forhold ved årsregnskapet

Sametingets virksomhetsregnskapet er satt opp etter SRS og de tilhørende veiledningsnotater som er utarbeidet av Finansdepartementet og Direktoratet for økonomistyring.

Revisjonsordning

Riksrevisjonen er Sametingets revisor og bekrefter årsregnskapet for Sametinget. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert pr. d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet 2. kvartal 2019.

Revisjonsberetningen er offentlig så snart den avgis fra Riksrevisjonen og skal offentliggjøres når den mottas.

Karášjohka, 31. januar 2019

Aili Keskitalo
Sametingets president

Rune Fjellheim
Direktør

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Sametinget er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i Bestemmelser om økonomistyring i staten. Årsregnskapet er avlagt i henhold til krav i Bestemmelsene om økonomistyring i staten punkt 3.4, nærmere omtalt i Finansdepartementets rundskriv R-115, punkt 4, og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

I samråd med KMD har Sametinget vedtatt å føre sitt årsregnskap i tråd med de statlige regnskapsstandardene (SRS). jfr. Bestemmelsene punkt 3.4.2 og punkt 3.1.5 i «Reglement for Sametingets økonomiforvaltning 26.09.2017».

Prinsippendringer og endring av sammenligningstall

Sammenligningstall for foregående regnskapsperiode vises i tilknytning til hver regnskapslinje og i noter. Iht.

Motsatt sammenstilling

Inntekt fra bevilgning inntektsføres i henhold til prinsippet om motsatt sammenstilling også ved årets slutt. Dette følger av endringer i SRS 10 Inntekt fra bevilgninger.

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgning og inntekter fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i den perioden da aktivitetene som inntektene er forutsatt å finansiere er utført, det vil si i den perioden kostnaden påløper (motsatt sammenstilling). Prinsippet om motsatt sammenstilling er benyttet ved årets slutt.

Den andelen av inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som benyttes til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler som balanseføres, inntektsføres ikke på anskaffelsestidspunktet, men avsettes i balansen på regnskapslinjen statens finansering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

I takt med kostnadsføringen av avskrivninger av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler inntektsføres et tilsvarende beløp fra avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. Periodens inntektsføring fra avsetningen resultatføres som inntekt fra bevilgninger. Dette medfører at kostnadsførte avskrivninger inngår i virksomhetens driftskostnader uten å få resultateffekt.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i takt med at aktivitetene utføres.

Pensjon og gruppelivsforsikring

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Det er følgelig ikke gjort beregning eller avsetning for eventuell over-/underdekning i pensjonsordningen som tilsvarer NRS 6.

Sametinget betaler pensjonspremie og arbeidsgiverandel til Statens pensjonskasse (SPK) for ansatte, politiske rådgivere og heltidspolitikere, utgiften dekkes av Sametingets bevilgning.

Sametinget ligger under virksomheter som ikke-betaler gruppelivsforsikring til SPK. I henholdt til SRS skal sametinget vise gruppelivskostnader i virksomhetsregnskapet både som kostnad og kalkulatorisk inntekt.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 30.000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrasket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Investeringer i aksjer og andeler

Investeringer i aksjer og andeler er balanseført til virkelig verdi. Dette gjelder både langsiktige og kortsiktige investeringer.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Tilskudd

Innvilgede tilskudd bokføres det året det blir innvilget som en utgift med en debetpostering på utgiftskonto og en kreditpostering på leverandørgjeld. Ved utbetaling av tilskuddet blir leverandørgjeldskontoen debitert og bankkontoen kreditert.

Statens kapital

Statens kapital består av virksomhetskaper, avregninger og statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler i henhold til SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse. Avsnittet viser statens samlede finansiering av virksomheten.

Avregninger

For nettobudsjetterte virksomheter er nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, finansiert av avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet, virksomhetskaper eller ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer.

Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Balanseført verdi av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler har motpost i regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den direkte modellen tilpasset statlige virksomheter.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Nettobudsjetterte virksomheter tilføres likvider løpende gjennom året i henhold til utbetalingsplan fra overordnet departement. Virksomheten disponerer en egen oppgjørskonto i konsernkontoordningen i Norges Bank. Denne renteberegnes ikke. Nettobudsjetterte virksomheter beholder likviditeten ved årets slutt.

Bevilgningsrapportering

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen er utarbeidet etter de samme prinsippene som for årsregnskapet. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Nettobudsjetterte virksomheter har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Virksomhetens betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og oppgjørskonto i Norges Bank.

Resultatregnskapet

	Note	31.12.2018	31.12.2017
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	181 908 351	178 342 741
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	5 436 600	8 914 850
Salgs- og leieinntekter	1	2 703 322	1 651 719
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>190 048 273</i>	<i>188 909 310</i>
Driftskostnader			
Lønnskostnader	2	112 756 126	105 204 610
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	6 883 926	6 205 955
Andre driftskostnader	5	70 327 769	71 879 023
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>189 967 820</i>	<i>183 289 588</i>
Driftsresultat		80 453	5 619 722
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	3 780	1 561
Finanskostnader	6	8 012	11 840
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>-4 232</i>	<i>-10 278</i>
Resultat av periodens aktiviteter		76 222	5 609 444
Avregninger og disponeringer			
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte)	7	76 222	5 609 444
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		<i>76 222</i>	<i>5 609 444</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre	8	306 127 394	304 833 701
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning	8	-306 127 394	-304 833 701
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

Balanse

	Note	31.12.2018	31.12.2017
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	311 172	465 009
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		<i>311 172</i>	<i>465 009</i>
II Varige driftsmidler			
Tomter	4	1 790 000	1 790 000
Bygninger og annen fast eiendom	4	92 250 000	94 500 000
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	1 865 213	1 937 939
Fast bygginginventar, eget bygg	4	14 156 843	15 300 000
Datamaskinerserver, annet AV-utstyr, kopimaskiner	4	5 815 057	6 224 780
<i>Sum varige driftsmidler</i>		<i>115 877 112</i>	<i>119 752 719</i>
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	9	7 714 415	7 714 415
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		<i>7 714 415</i>	<i>7 714 415</i>
Sum anleggsmidler		123 902 699	127 932 143
B. Omløpsmidler			
II Fordringer			
Kundefordringer	10	3 057 271	674 069
Andre fordringer	11	2 736 402	2 939 584
<i>Sum fordringer</i>		<i>5 793 673</i>	<i>3 613 653</i>
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	12	161 256 490	157 695 432
<i>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</i>		<i>161 256 490</i>	<i>157 695 432</i>
Sum omløpsmidler		167 050 163	161 309 085
Sum eiendeler		290 952 862	289 241 228

	Note	31.12.2018	31.12.2017
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. Statens kapital			
II Avregninger			
Avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet	7	11 250 232	11 146 755
<i>Sum avregninger</i>		<i>11 250 232</i>	<i>11 146 755</i>
III Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	3,4	116 188 284	120 217 728
<i>Sum statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler</i>		<i>116 188 284</i>	<i>120 217 728</i>
Sum statens kapital		127 438 516	131 364 484
D. Gjeld			
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		2 335 657	2 735 683
Skyldig skattetrekk		4 577 899	4 172 934
Skyldige offentlige avgifter		497 442	293 001
Avsatte feriepenger		9 066 575	8 153 041
Ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer	13	8 640 000	4 976 000
Annen kortsiktig gjeld - Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	14	4 164 346	4 351 846
Annen kortsiktig gjeld	15	5 615 424	6 586 593
Annen kortsiktig gjeld tilskudd	8	127 275 003	125 597 646
Mottatt bevilgning til tilskudd ikke fordelt	8	1 342 000	1 010 000
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		<i>163 514 347</i>	<i>157 876 745</i>
Sum gjeld		163 514 347	157 876 745
Sum statens kapital og gjeld		290 952 862	289 241 228

Noter til årsregnskapet

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2018	31.12.2017
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgning fra overordnet departement	177 684 249	171 302 481
Inntekt fra bevilgning fra andre departement	0	4 777 500
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-2 854 482	-4 144 903
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	6 883 926	6 205 955
+ inntekt til dekning av pensjonskostnader og gruppeliv (ikke betalende)	194 659	201 708
Sum inntekt fra bevilgninger	181 908 351	178 342 741
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	0	50 000
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	0	-10 000
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	750 600	1 890 000
Andre tilskudd	4 686 000	6 984 850
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	5 436 600	8 914 850
Salgs- og leieinntekter		
Befaringsinntekter	2 383 964	1 366 761
Prosjektinntekter (Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri)	114 139	201 053
Tilfeldige inntekter	205 219	83 905
Sum salgs- og leieinntekter	2 703 322	1 651 719
Sum driftsinntekter	190 048 273	188 909 310

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2018	31.12.2017
Lønn - ansatte	76 720 062	77 916 733
Lønn - heltidspolitikere	6 743 770	6 184 777
Feriepenger	9 534 693	8 461 931
Annen oppgavepliktig godtgjørelser	8 611 693	5 821 587
Arbeidsgiveravgift	1 414 453	1 122 203
Pensjonskostnader	11 115 160	9 057 605
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-3 033 183	-5 263 986
Andre ytelser	1 649 478	1 903 760
Sum lønnskostnader	112 756 126	105 204 610

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Programvare o.l. rettigheter	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	769 185	769 185
Tilgang i året	0	0
<i>Anskaffelseskost</i>	769 185	769 185
Akkumulerte avskrivninger 01.01	304 176	304 176
Ordinære avskrivninger i året	153 837	153 837
Balanseført verdi 31.12.2018	311 172	311 172

Avskrivningssatser (levetider) 5 år / lineært

Note 4 Varige driftsmidler

	Tomter	Bygninger og annen fast eiendom	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.	Fast bygging sinven tar, eget bygg	Datamaskiner, server, AV-utstyr, kopimaskiner	Sum
Anskaffelseskost 01.01	1 790 000	135 000 000	5 697 887	45 000 000	11 564 592	199 052 479
Tilgang i året	0	0	525 897	522 200	1 806 385	2 854 482
<i>Anskaffelseskost</i>	1 790 000	135 000 000	6 223 784	45 522 200	13 370 977	201 906 961
Akkumulerte avskrivninger 01.01	0	40 500 000	3 759 948	29 700 000	5 339 812	79 299 760
Ordinære avskrivninger i året	0	2 250 000	598 623	1 665 357	2 216 108	6 730 089
Balanseført verdi 31.12.2018	1 790 000	92 250 000	1 865 213	14 156 843	5 815 057	115 877 112
Avskrivningssatser (levetider)	Ingen avskrivning	1,667 %	10 %	3-5%	6-33%	
Levetid	Ubegrenset levetid	60 år	10 år	20-30 år dekomponert	3-10 år	

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2018	31.12.2017
Husleie	11 553 116	11 274 267
Vedlikehold egne bygg og anlegg	1 443 278	750 292
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	163 946	146 622
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	3 627 777	3 231 633
Leie av maskiner, inventar og lignende	3 110 633	2 898 428
Mindre utstysanskaffelser	1 996 700	1 472 506
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	165 425	325 202
Kjøp av fremmede tjenester	15 113 964	17 978 041
Reiser og diett	23 406 050	21 202 564
Tap og lignende	165 500	88 266
Øvrige driftskostnader	9 581 382	12 511 202
Sum andre driftskostnader	70 327 769	71 879 023

Note 6 Finansinntekter og -kostnader

	31.12.2018	31.12.2017
Finansinntekter		
Renteinntekter	3 780	1 561
Sum finansinntekter	3 780	1 561
Finanskostnader		
Rentekostnad	8 012	11 840
Sum finanskostnader	8 012	11 840

Note 7 Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet

	31.12.2018	31.12.2017	Endring
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet	3 535 817	3 432 340	-103 477
Finansielle anleggsmidler	7 714 415	7 714 415	0
Sum avregnet bevilgningsfinansiert virksomhet	11 250 232	11 146 755	-103 477

Årets korrigeringer direkte mot avregninger (kongruensavvik)

Endring i avregning bevilgningsfinansiert virksomhet i balansen	103 477
Korrigerings av avsetning for feriepengar (ansatte som går over i annen statlig stilling)	-27 255
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet i resultatregnskapet	76 222

Note 8 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2018	31.12.2017
Ikke utbetalte tildelte tilskudd	-1 677 357	9 895 182
Tilskudd til kommuner	81 583 765	72 767 924
Tilskudd til fylkeskommuner	15 107 600	13 056 762
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	153 842 797	164 459 540
Tilskudd til husholdninger	15 264 135	1 419 150
Stipend	5 971 400	5 881 500
Tilskudd til ideelle organisasjoner	32 790 085	33 300 653
Tilskudd til statsforvaltningen	3 135 969	4 052 990
Tilskudd til statsforvaltningen	109 000	0
Sum utbetalinger av tilskudd til andre	306 127 394	304 833 701

Ikke utbetalte tildelte tilskudd gjelder flere grupper tilskuddsmottakere (fylkeskommuner, kommuner, husholdninger osv.), men av ulike årsaker kan ikke dette grupperes på den enkelte gruppe.

Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning	31.12.2018	31.12.2017	Endring
Leverandørgjeld næring	17 074 663	19 024 638	1 949 975
Leverandørgjeld kultur	14 778 150	16 407 998	1 629 848
Leverandørgjeld opplæring	65 353 933	58 726 396	-6 627 537
Leverandørgjeld språk	7 638 200	6 408 050	-1 230 150
Leverandørgjeld samefolkets fond	75 000	619 500	544 500
Leverandørgjeld direkte tilskudd	2 618 800	6 300 200	3 681 400
Leverandørgjeld andre virkemidler	14 481 757	16 513 864	2 032 107
Gjeld andre tilskuddsmottakere	5 254 500	1 597 000	-3 657 500
Sum gjeld tilskuddsforvaltning	127 275 003	125 597 646	-1 677 357

Endring i tilskuddsgjeld

Sum tilskudd og tilbaketrekninger	307 804 751
Endring i tilskuddsgjeld	-1 677 357

Utbetalte tilskudd i 2018	306 127 394
----------------------------------	--------------------

Mottatt bevilgning til tilskudd som ikke er fordelt

Avsetning Riksantikvaren fra 2017 til 2018	1 010 000
Bevilgning Riksantikvaren 2018	6 000 000
Bevilgning kulturdepartement - tippemidler 2018	1 500 000
Tildelt tilskudd på disse to postene i 2018	-7 168 000
Sum bevilgning til tilskudd som ikke er fordelt	1 342 000

Note 9 Investering i aksjer og andeler

	Forretnings- kontor	Ervervs- dato	Antall aksjer	Eier- andel	Stemme- andel	Årets res. i selskapet	Balanseført EK i selskapet 31.12.2017	Balanseført verdi kap. regnskap	Balanseført verdi virks.- regnskap
Beaivvaš Sámi									
Našunalteahter AS	Kautokeino	01.02.2010	40	40,0 %	40,0 %	290 403	4 557 618	40 000	1 680 000
Senter for Nordlige Folk AS	Kåfjord	20.04.2009	6 540	30,0 %	30,0 %	517 180	16 719 419	1 308 000	4 819 200
Åarjelhsaemien Teatere AS	Mo i Rana	09.09.2012	55	55,0 %	55,0 %	903 003	3 074 891	55 000	654 897
Samisk Hus Oslo AS*	Oslo	10.12.2013	392	65,8 %	65,8 %	53 728	208 573	39 200	145 418
Internasjonalt Samisk									
Filminstitutt AS	Kautokeino	07.04.2014	90	47,8 %	47,8 %	25 628	197 082	90 000	76 650
Vardobáiki	Evenes	20.03.2015	600	48,3 %	48,3 %	1 878 969	4 162 572	150 000	338 251
Balanseført verdi 31.12.2018									7 714 415

Note 10 Kundefordringer

	31.12.2018	31.12.2017
Kundefordringer til pålydende	3 098 014	715 578
Avsatt til forventet tap (-)	-40 743	-41 509
Sum kundefordringer	3 057 271	674 069

Note 11 Andre fordringer

	31.12.2018	31.12.2017
Forskuddsbetalt lønn	3 078	0
Reiseforskudd	53 531	14 600
Personallån	43 700	0
Forskuddsbetalt leie	373 046	2 241 258
Andre forskuddsbetalte kostnader	263 047	683 726
Andre fordringer	2 000 000	0
Sum andre kortsiktige fordringer	2 736 402	2 939 584

Note 12 Bankinnskudd, kontakter og lignende

	31.12.2018	31.12.2017
Innskudd statens konsernkonto	161 256 490	157 695 432
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	161 256 490	157 695 432

Note 13 Ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer

	31.12.2018	31.12.2017	Endring
<i>Ikke inntektsførte tilskudd og overføringer (gjeld)</i>			
Komunal- og mod.dept. - Kommunereformen	1 000 000	1 000 000	0
Kunnskapsdepartementet - Hjertespråk	2 000 000	2 000 000	0
Avsetning Mortensnes kulturminner	180 000	180 000	0
Avsetning Joikesenter	0	50 000	50 000
Riksantikvaren - BARK	618 000	754 000	136 000
Riksantikvaren - Registering av samiske bygninger 2017	0	1 400 000	1 400 000
Rikstantikvaren - BARK Trollhomsund 2017	32 000	32 000	0
Rikstantikvaren - KULA 2017	0	100 000	100 000
Trondheim kommune - Tråante 2017	0	-80 000	-80 000
Nord-Trøndelag fylkeskommune - Tråante 2017	0	-80 000	-80 000
Sør-Trøndelag fylkeskommune - Tråante 2017	0	-280 000	-280 000
Nordland Fylkeskommune - Tråante 2017	0	-100 000	-100 000
Avsetning - hjertespråk	1 130 000	0	-1 130 000
Avsetning - Felles skole Sirbma oppvekssenter og ochejohka	300 000	0	-300 000
Avsetning - Melding om samisk næring	200 000	0	-200 000
Riksantikvaren - BARK Saltfjellet/tempelhøyden	492 000	0	-492 000
Utdanningsdirektorat - arbeid mot mobbing	935 000	0	-935 000
Riksantikvaren - Registering av samiske bygninger 2018	800 000	0	-800 000
Avsetning - Kulturnæringsprosjektet	166 000	0	-166 000
Avsetning - Samisk reiselivsprosjektet	787 000	0	-787 000
Sum ikke inntektsførte tilskudd og overføringer (gjeld)	8 640 000	4 976 000	-3 664 000

Note 14 Avsetning vedlikehold bygg

	31.12.2018	31.12.2017	Endring
Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	4 164 346	4 351 846	187 500
Sum avsetning vedlikehold	4 164 346	4 351 846	187 500

Note 15 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2018	31.12.2017
Skyldige påløpt lønn	3 414 792	3 447 784
Annen kortsiktig gjeld	-47 810	396 849
Påløpte kostnader	2 248 441	2 741 960
Sum annen kortsiktig gjeld	5 615 424	6 586 593

Kontantstrømoppstilling etter den direkte metoden

	31.12.2018
Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter	
Innbetalinger	
innbetalinger av bevilgning	182 626 249
innbetalinger fra salg av varer og tjenester	977 884
Andre innbetalinger	550 442
Andre innbetalinger	150 751
Sum innbetalinger	184 305 326
Utbetalinger	
utbetalinger for kjøp av varer og tjenester	-52 880 583
utbetalinger av lønn og sosiale kostnader	-85 388 463
utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-40 364 917
andre utbetalinger	-1 035 233
Sum utbetalinger	-179 669 196
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	4 636 130
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter	
innbetalinger ved salg av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	0
utbetalinger ved kjøp av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-2 752 428
innbetalinger ved salg av aksjer og andeler	0
utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler	0
utbetalinger ved kjøp av obligasjoner og andre fordringer	0
innbetalinger ved salg av obligasjoner og andre fordringer	0
innbetalinger av rente og utbytte	0
utbetalinger av renter	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-2 752 428
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	
innbetalinger av virksomhetskapi tal	0
tilbakebetalinger av virksomhetskapi tal	0
utbetalinger av utbytte til statskassen	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0
Kontantstrømmer knyttet til overføringer	
innbetalinger fra statskassen til tilskudd til andre	307 804 751
utbetalinger av tilskudd og overføringer til andre	-306 127 394
Netto kontantstrøm knyttet til overføringer	1 677 357
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	0
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	3 561 058
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	157 695 432
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	161 256 490

Bevilgningsrapportering

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Sametinget har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Sametinget har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Sametinget står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva Sametinget har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Oppstilling av bevilgningsrapportering omfatter en øvre del som viser hva som rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser virksomhetens saldo og likvidbevegelser på oppgjørskonto i Norges Bank.

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet i oppstillingens nedre del, viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser som virksomheten er oppført med i statens kapitalregnskap.

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Utgiftskap.	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling
560	Sametinget	50	Sametinget	310 954 000
560	Sametinget	50	Sametinget - Innlemmelse Røros kommune i forvaltningsområdet samisk språk	2 000 000
560	Samefolkets fond	54	Samefolkets fond	5 566 000
223	Sametinget	50	Tilskudd til Sametinget	46 599 000
231	Barnehager	50	Tilskudd til samiske barnehage tilbud	22 012 000
320	Almenne kulturformål	53	Sametinget	83 700 000
762	Primærhelsetjenester	50	Samisk Helse	5 557 000
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	50	Forskning og utvikling	1 000 000
1429	Riksantikvaren	50	Tilskudd til samisk kulturminnearbeid	3 523 000
1429	Riksantikvaren	71	Bevaring av fredete bygninger i privat eie	6 000 000
1429	Riksantikvaren	21	Identifisering og registrering av samiske bygninger	2 500 000
1429	Riksantikvaren	70	Bevaringsprogram arkeologiske kulturminner og kulturmiljø - Saltfjellet/tempelhøyden	492 000
-	Kulturdepartementet	-	Spillemidler til samisk idrett 2018	1 500 000
225	Kunnskapsdepartement	74	Mobbing i samiske miljø	935 000
Sum utgiftsført				492 338 000

Beholdninger rapportert i likvidrapport	Note	Regnskap 2018
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	12	157 695 432
Endringer i perioden		3 561 058
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank	12	161 256 490

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2018	2017	Endring
1961	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank	12	161 256 490	157 695 432	3 561 058
1350	Beaivvaš Sámi Našunalateahter AS	9	40 000	40 000	0
1350	Senter for Nordlige Folk AS				
	Davvi álbmogiid guovddáš OS	9	1 308 000	1 308 000	0
1350	Åarjelhsaemien Teatere AS	9	55 000	55 000	0
1350	Samisk Hus Oslo AS	9	39 200	39 200	0
1350	Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS	9	90 000	90 000	0
1350	Vardobáiki	9	150 000	150 000	0

